

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

TÜRK SPOR TEŞKİLATININ
YAPISAL DEĞİŞİMİNE YÖNELİK ÖNERİLERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

107229

YÜKSEK LİSANS TEZİ

107229

T. Osman MUTLU

Yrd. Doç. Dr. Hacalet MOLLAOĞULLARI

HAZİRAN – 2001

MUĞLA

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EGİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

TÜRK SPOR TEŞKİLATININ
YAPISAL DEĞİŞİMİNE YÖNELİK ÖNERİLERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

T. Osman MUTLU

Sosyal Bilimler Enstitüsünde

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :

Tezin Sözlü Savunma Tarihi :

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Hacılet MOLLAOĞULLARI

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Erdol 2023A

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Yalçın Akif AFTON

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Ömer GÜRKAN

AĞUSTOS – 2001

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün ...../ ...../ ..... tarih ve ..... sayılı toplantısında oluşturulan Jüri, Eğitim – Öğretim Yönetmeliğinin ..... maddesine göre, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi T. Osman MUTLU ‘nun “*Türk Spor Teşkilatının Yapısal Değişimine Yönelik Önerilerin Değerlendirilmesi*”adlı tezi incelenmiş ve aday ...../ ...../ ..... tarihinde saat ..... ‘da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra ..45 (Kırk beş..) dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan Ana bilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin *gerekli* olduğuna *gerekli* ile karar verildi.

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Hacılet MOLLAOĞULLARI

H. Mollaoğulları

Üye

Üye

Üye

Üye

Dr. Erdol 2023A

Yrd. Doç. Dr. Yolcu Akif AŞTON

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “*Türk Spor Teşkilatının Yapısal Değişimine Yönelik Önerilerin Değerlendirilmesi*” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığına ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlardan atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

T. Osman MUTLU

TEZİN YAZILDIĞI DİL : TÜRKÇE

TEZİN SAYFA SAYISI : 167

TEZİN KONUSU (KONULAR)

1. Türk Spor Teşkilatının Yapısal Değişimine Yönelik Önerilerin Değerlendirilmesi

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER

1. spor
2. organizasyon
3. yönetim

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER

1. sports
2. organization
3. management

1. Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum.
2. Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir.
3. Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir.

Yazarın İmzası :

Tarih:...../...../.....

ÖNSÖZ

İlk insandan bu güne kadar var olan spor geniş halk kitlelerini ilgisini çeken, etkileyen ve günümüzde ise adeta bir yaşam biçimi olarak kabul edilen sosyal bir olgu haline gelmiştir.

21 nci yüzyıla girdiğimiz bu dönemde, insanın günlük yaşamına, sporcu, izleyici, maddi gelir getiren bir meslek ve de taraftar olarak bir şekilde etkide bulunan spor, uluslararası ilişkilerde de belirleyici roller üstlenmiştir. Öyle ki, spor, sadece onu uygulayanlara, örgütleyenlere veya yönetenlere değil, onunla mücadele edenlere bile kendisini adeta zorla kabul ettirmiştir.

Spor olayları dünyada her gün büyük bir hızla yayılıp gelişmekte, bu gelişmeye paralel olarak kendi sektörünü oluşturmakta ve oluşturduğu bu sektörün dünya ticaretindeki oransal payı sürekli olarak artmaktadır.

Sanayi ve ticaretin geliştiği yada gelişme sürecine girdiği toplumlarda, fertlerin bu sürece uygun nitelikler kazanmalarında spor olumlu yönde önemli bir faktör olmanın yanında uluslararası bilgi alışverişlerinin dostluk ve barışın yoğun yaşandığı ortamların oluşmasına sebep olabilmektedir.

Özellikle gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelerde yönetenler, sporun kişileri, toplumları birleştirici, performanslarını geliştirici özelliğinden olduğunca fazla yararlanmaktadırlar.

Kalkınma sürecine girmiş ve Avrupa Birliğine girmeye hazırlanan ülkemizde, sporun bu üstün özelliklerinin bilincinde olduğu kuşkusuzdur. Ancak mevcut yapı ile sporun bu özelliklerinden gerek birey, gerekse toplumsal düzeyde ne derece yeterli yararlandığımızı sorgulamak gerekmektedir.

Genelde üzerinde birleşilen kanaat, istenilen derecede yararlanılmadı noktasındadır. Bu göstergeler söylenirken kalkınma planları ve toplanan spor

şuralarında ortaya konan g6rüşler ve alınan kararlar bu g6rüşün esas dayanağını oluşturmaktadır. Bu anlamda olmazsa olmaz olarak ortaya çıkan vazgeçilmez gerçek Türkiye’de sporun yeniden yapılanmasıdır.

Bu araştırma da; Yeniden yapılanma, kapsamında sporcudan başlayarak, Kulüp, Okul, Federasyon ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün şu anki durumlarının ve gelişmelerin irdelenmesi öngörölmüştür. Bunların ışığında kamu adına sporu yöneten Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün durumunun net olarak ortaya konulması ve ne olması gerektiğine karar vereceklere yol göstericilik amaçlanmıştır.

Spor evrensel olup, sürekli olarak kurum ve kuruluşları sanayileşmeye paralel olarak yenileşmeye zorunlu kılmaktadır. Ülkemiz bunun en somut göstergesidir. Gelişen ve değişen koşullara paralel olarak, sporun kamu adına yönetimi de sürekli olarak değişmiş ve kendisini yenilemiştir. Günümüzde de yeniden yapılanması konusunda kamuoyunda yoğun tartışmalar olmakta, bu amaçla TBMM’ne hükümet tasarısı olarak yeni bir örgütlenme modeli sunulmuş bulunmaktadır.

Bu çalışmanın özünde GSGM’ nin başta merkezi yönetimi, Spor Federasyonları, Taşra Teşkilatı ve Spor Kulüpleri ile hizmet ve amaçlarına yönelik yapısal değişim önerisi olacaktır. Spor teşkilatının sporun dinamiğine uygun, merkezi yapısının ülke genelinde uygulanacak hizmet ve projeleri düzenleyen yetki ve sorumlulukları genişletilmiş Genel Müdürlük çatısı altında yapısal değişiminin en kısa sürede tamamlayacağını umuyorum.

Bu çalışmamda maddi ve manevi olarak desteğini esirgemeyen babam Kemal MUTLU’ya, yardımlarını ve bilgi birikimlerini esirgemedен veren değerli Yüksekökol Müdürüm Prof. Dr. Erdal ZORBA ve değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hacalet MOLLAOĞULLARI’na sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunuyorum.

Ayrıca çalışmamda bana her konuda yardım eden Prof. Dr. Faik İMAMOĞLU'na, Gençlik ve Spor Genel Müdür Yardımcısı Nuri DEMİRCİ'ye, Adnan BAĞRIYANIK, Muammer DEMİRCAN, Ozan ÇETİNER'e ve tezimin yazım işlerinde bana çok yardımcı olan Ayşe ŞENCİ, Necmi ÜNVER'e, tezin düzenlenmesinde yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Ali AĞİLÖNÜ ve Arş. Gör. Ümit ÇOLAKOĞLU'na ve maddi-manevi olarak tüm destekleri üzerimde olan MUTLU ailesine sonsuz teşekkür ederim.

T.Osman MUTLU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖZET.....	VII
SUMMARY.....	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	3
1.2. Alt Problemler.....	3
1.3. Sayıtlar.....	4
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Araştırmanın Amacı	4
1.6. Araştırmanın Önemi	6
1.7. Kısaltmalar	8
2.GENEL BİLGİLER.....	10
2.1.Yönetim ve Yönetim Süreçlerine Genel Bir Bakış.....	10
2.1.1. Yönetimin Tanımı.....	10
2.1.2. Yönetim Şekilleri	11
2.1.3. Merkeziyetçi Yönetim.....	13
2.1.4. Ademi Merkeziyetçi Yönetim.....	14
2.2. Spor Yönetimin Tarihsel Gelişimi	17
2.3. Spor Yönetiminin Çeşitli Görüşlerden Tanımı	23
2.4. Spor Yöneticisi ve Özellikleri.....	27
2.4.1.Tanımı.....	27
2.4.2. Spor Yöneticisinin Özellikleri	28
2.5. Spor Yönetimine Etki Eden Ulusal Faktörler.....	32
2.5.1. İnsan ve Özellikleri	32
2.5.2. Eğitim	33

2.5.3. Sosyal ve Ekonomik Nedenler.....	33
2.6. Türkiye’de Spor Yönetimine Genel Bir Bakış	34
2.7. Spor Yönetiminin Diğer Yönetimlerden Farklılıkları	37
2.8. Türk Spor Teşkilatı ve Yapısal Spor Örgütlerimiz	40
2.8.1. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (1922-1936).....	48
2.8.2. Türk Spor Kurumu (1936-1938).....	52
2.8.3. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Dönemine Geçiş.....	55
2.8.4. Gençlik ve Spor Bakanlığının Kuruluşu	59
2.8.5. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne Geçiş	61
2.9. Hükümet Programlarında Spor.....	67
2.10. Kalkınma Planlarında Spor.....	78
2.10.1. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	78
2.10.2. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	79
2.10.3. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planını.....	80
2.10.4. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	81
2.10.5. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	82
2.10.6. V.II Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	83
2.10.7. V.III. Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	84
2.11. Spor Şuraları.....	90
2.11.1. Birinci Beden Eğitimi ve Spor Şurası (1946).....	90
2.11.2. İkinci Spor Şurası (1950).....	91
2.11.3. Üçüncü Spor Şurası (1960).....	91
2.11.4. Dördüncü Spor Şurası (1980).....	91
2.11.5. Beşinci Spor Şurası (1990).....	92
2.11.6. Altıncı Spor Şurası (1999).....	93
2.12. Bazı Avrupa Ülkelerinde Spor Yönetimi Modelleri.....	95
2.12.1. Hollanda Spor Yönetimi	95
2.12.2. Danimarka Spor Yönetimi.....	97

2.12.3. Yunanistan Spor Yönetimi.....	98
2.12.4. Fransa'da Spor Yönetimi.....	99
2.12.5. İspanya'da Spor Yönetimi	101
2.13. Avrupa Birliğinde Spor Anlayışı	104
2.14. Sporda Avrupa Modeli.....	106
2.15. Türkiye'deki Gönüllü Birlikler ve Yönetime Katkıları	112
2.15.1. Türkiye'de Bulunan Gönüllü Birlikler	112
2.15.2. Gönüllü Birlikleri Yönetime Katılmaları	113
3. MATERYAL VE METOD.....	115
3.1. Araştırma Modeli.....	115
3.2. Evren.....	115
3.3. Örneklem.....	115
3.4. Veri Toplama Araçları.....	115
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	116
4. BULGULAR.....	118
4.1. Ankete Katılan Yöneticileri Tanımlayıcı Bilgiler.....	118
4.2. Seçilmiş Anket Sorularının, Ankete Katılan Yöneticilerin Görev Ünvanlarına Göre Dağılımı.....	121
4.3. Seçilmiş Anket Sorularının, Ankete Katılan Yöneticilerin Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı.....	138
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	146
KAYNAKLAR.....	159
EKLER.....	163
EK-1 Anket.....	163
ÖZGEÇMİŞ.....	167

ÖZET

Bu çalışmada Türk spor yönetiminin cumhuriyet öncesi, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ile başlayan örgütsel yapılanma, 1938 yılında kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü ile kamu yönetiminin sevk ve idaresine geçiş dönemi ve yapılan kurumsal düzenlemeler araştırılmıştır.

Özellikle 1938 yılında günün şartlarına göre hazırlanmış reform niteliğindeki 3530 sayılı yasa ile gençlik ve spor hizmetlerini yürüten GSGM'nin farklı bakanlıklara bağlanma süreci, yapısal değişim dönemlerindeki sorunları ve sekizinci beş yıllık kalkınma planlarında, Cumhuriyet döneminde yapılan 6 spor şurasında ve hükümet programlarında gençlik ve sporla ilgili hususlar üzerinde yoğunlaşarak ve Türk spor yönetimlerinin bazı ülkelerinin spor yönetimleri ile karşılaştırmaları yapılarak, yönetimde karşılaşılan problemler tespit edilmiş ve çözüm yolları önerilmiştir.

Anket çalışması ile bizzat alanda hizmet veren yöneticilerin görüş ve önerileri ile elde edilen veriler; Türk spor teşkilatında yönetim kadrolarının, mevzuat düzenlemelerinin, örgütsel yapılanma ve kaynak kullanımının yetersiz olduğunu, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nde merkezîyetçi anlayışın ağırlıklı olduğunu, hizmet ve faaliyetlerde istenen verimliliğin sağlanamadığını, hizmette aksaklıkların bulunduğunu ve bu yönde yapısal değişime ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Bu çalışmayla yapısal değişime ilişkin elde edilen bilgiler, veriler, tespit edilen bulgular ve değerlendirmeler; Gençlik ve Spor Teşkilatının günümüzün gelişen dinamiğine uygun yapısal değişim sürecini hızlandırmada yöneticilere yol gösterecektir.

SUMMARY

In this research, the Turkish sports administration before the birth of the Turkish Republic, the organizational structure beginning with the Turkish Alliance of Sports Associations (Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı – T.İ.C.İ.), the period of transition to the management of public administration with the General Directorate for Physical Education established in 1938 and institutional arrangements have been studied.

By centering especially on the period of affiliation of the General Directorate for Youth and Sport, rendering youth and sports services under the Law numbered 3530, regarded as a reform prepared according to the then conditions in 1938, to different Ministries and its problems during the period of structural changes, the subjects about youth and sport in the eight five year development plans, 6 sports councils realized during the period of the Republic and the programmes of the governments, and by making comparison of the Turkish sport administrations with those of some European countries, the problems faced in administration have been determined and solutions to these problems have been proposed.

The data of this research consisting of the opinions and proposals compiled through the questionnaire from the administrators serving in this field show that there is an inadequacy in the administrative staff, legislations, organizational structure and use of the resources in the Turkish sports organization, that centralism is a dominant factor in the General Directorate for Youth and Sport, that the desired service and productivity can not be obtained and there are some delays in providing services, and that a structural change in this direction is needed.

Information about the structural change, data, findings and evaluations obtained through this study will guide the administrators in accelerating the process of change, fitting the present developing dynamics in the Organization of Youth and Sport.

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1.Spor da Kamu ve Özel Kesimin Görev ve Sorumluluk Ayrımı.
- Tablo 2.Türkiye İdman Cemiyetleri Ayrılan Kaynak.
- Tablo 3.Kuruluşundan Günümüze GSGM' ne Konsolide Bütçeden Ayrılan Kaynak. (1939-2001)
- Tablo 4.İkinci 5 Yıllık Kalkınma Planındaki Spor Tesisleri, Spor ve Kulüpleri ve Sporcu Sayısı.
- Tablo 5.Dönem Sonu İtibariyle Sporla İlgili Sayısal Gelişim.
- Tablo 6.Dönem Sonu İtibariyle İlgili Sayısal Gelişim.
- Tablo 7. Dönem sonu İtibariyle İlgili Sayısal Gelişim.
- Tablo 8.Dönem sonu İtibariyle İlgili Sayısal Gelişim
- Tablo 9.Hollanda'da Yıllara Göre Kulüp Sayısı.
- Tablo 10.6-79 "Yaş Gruplarının Yıllar İtibariyle Spor Kurslarına Katılımı.
- Tablo 11.6-79 Yaş Grubunun Spora Katılma Oranı.
- Tablo 12.Bazı Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye'de Genel Bütçeden Spora Ayrılan Ödenek Miktarı ve Sporcu Sayısı. (1983)
- Tablo 13.Bazı Avrupa Ülkeleri ve Türkiye'de Spor, Saha ve Tesis Sayısı.
- Tablo 14: GSGM Merkez ve Taşra Teşkilatında Görev Yapan Yöneticilerden Ankete Katılan Yöneticilerin Görev Ünvan Dağılımı.
- Tablo 15: Ankete Katılan Yöneticilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.
- Tablo 16: Ankete Katılan Yöneticilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.
- Tablo 17: Ankete Katılan Yöneticilerin Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı.
- Tablo 18: Çalışmaya Katılan Yöneticilerin Görev Ünvanlarına ve Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı.
- Tablo 19: Çalışmaya Katılan Yöneticilerin Görev Ünvanlarına ve Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.
- Tablo 20: GSGM' nin gençlerin istek ve ihtiyaçlarına yönelik yeni projeler hazırlama ve uygulamaya koymadaki başarısının ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 21: G.S.G.M. 'nin her yaştaki vatandaşa sporu sevdirmek ve spor yaptırmak için alt yapı yeterliliğine sahiplik durumunun görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 22: GSGM Taşra Teşkilatında spor eğitimi verecek eğiticilerin (Antrenör-Monitör) kadro açısından yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre verdikleri cevapların dağılımı.

Tablo 23: GSGM, sporu sevdirmek ve yaymak için eğitim yayınları, kurslar, organizasyonlar yapmakta, yeterli olup olmadığının görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 24: GSGM spor alanında hizmet veren Üniversiteler ve onların bünyesinde bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları, Spor Klüpleri ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin ne derece iyi olduğunun görev ünvanlarına göre değerlendirilmesi.

Tablo 25: GSGM, spor medyası ile sporun gelişmesi ve büyümesi için ne ölçüde işbirliği içerisinde olup bunların ne kadar yararlanmakta sorusunun değerlendirilmesi.

Tablo 26: GSGM, sporun her alanında istek ve ihtiyaçları belirlemeye yönelik araştırma çalışmalarının, yeterli olup olmadığının ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 27: GSGM' nin, uluslararası kuruluşlarla ve diğer ülkelerle ilişkilerinin ne derece yeterli olduğunun ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 28: GSGM, spor dallarının çoğalması ve yeni spor federasyonlarının kurulması için yapmış olduğu çalışmaları yapıp yapmadığının, ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı

Tablo 29: GSGM' nin mevcut yapısı ile hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesinin yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 30 : GSGM' nin, mevcut yapısının, gençliğe vermiş olduğu hizmetler açısından yeterliliği hakkında, ankete katılan yöneticilerin verdiği cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 31: GSGM' nin mevcut yapısı itibariyle spor faaliyetleri için verdiği hizmetlerin yeterliliği hakkında, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 32: Gençlik ve Spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmesinin, uygun olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 33: GSGM' nin yapılanmasında Spor Yüksek Konseyi veya benzeri üst kurulların oluşturulması ve yetkili kılınmasının uygun olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 34: GSGM bünyesinde bulunan Spor Federasyonları'nın, özerk bir yapıya kavuşturulmasının gerekli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 35: GSGM bünyesinde görev yapan Spor Federasyonları'nın, idari ve mali yönden özerkliğe geçişe hazır olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 36: GSGM' de görev yapan her kademedeki personelin, bilgi ve performans yönünden yeni bir yapılanmaya hazır ve yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 37: GSGM' nin Taşra Teşkilatındaki İl ve İlçe Müdürlükleri'nin bağlı oldukları İl ve İlçe Başkanlığı sisteminin, devam edip etmemesinin ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 38: Yetkileri genişletilmiş Taşra Teşkilatının etkili olup olmayacağını ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 39: GSGM' nin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasının uygun olup olmadığının ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 40: GSGM Merkez ve Taşra Teşkilatı'nın, futbol ile ilgili hizmetleri yürütmesinin doğru olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 41: Gençlik ve Spor Klüpleri'nin sadece GSGM'ye tescil olmak suretiyle kurulmaları ve faaliyette bulunmalarının, doğru olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 42: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne genel bütçeden ayrılan mali kaynağın (bütçe) yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 43: GSGM'nin, Gençlik ve Spor için tahsis edilen bütçesinin amacına uygun harcandığına inanıp inanmadıklarına, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 44: Sponsorluğun Türk Sporuna mali kaynak yaratmak açısından faydalı olacağına ankete katılan yöneticilerin inanıp inanmadıklarının değerlendirilmesi.

Tablo 45: Sponsorlukla ilgili yapılan yasal düzenlemeyi spora mali kaynak yaratmak açısından yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

Tablo 46: GSGM'nin, gençlerin istek ve ihtiyaçlarına yönelik yeni projeler hazırlayıp uygulamaya koymadaki başarısının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

Tablo 47: GSGM, Spor alanında hizmet veren Üniversiteler (BESYO), Spor Klüpleri ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıp yapmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

Tablo 48: GSGM'nin mevcut yapısı ile hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesinin yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

Tablo 49: GSGM'nin mevcut yapısının, gençliğe vermiş olduğu hizmetler açısından yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

Tablo 50: GSGM'nin mevcut yapısı itibarıyla, spor faaliyetleri için verdiği hizmetlerin yeterliliği hakkında ankete katılan yöneticilerin verdiği cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

Tablo 51: Gençlik ile spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmesinin uygunluk düzeyinin, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

Tablo 52: GSGM bünyesinde bulunan Spor Federasyonları'nın, özerk bir yapıya kavuşturulmasının gerekli olup olmadığı konusunda ankete katılan yöneticilerin verdiği cevapların, hizmet yılları itibariyle dağılımı.

Tablo 53: GSGM bünyesindeki Spor Federasyonları'nın, idari ve mali açıdan özerkliğe geçişe hazır olup olmadıkları konusunda ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların hizmet yılları itibariyle dağılımı.

Tablo 54: GSGM' nin Taşra Teşkilatında görev yapan İl ve İlçe Müdürlükleri'nin bağlı oldukları İl ve İlçe başkanlığı sisteminin devam etmesinin doğru olup olmadığının ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yılları itibariyle dağılımı.

Tablo 55: GSGM' nin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasının gerekli olup olmadığı konusunda ankete katılan yöneticilerin verdiği cevapların, hizmet yılları itibariyle dağılımı.

1. GİRİŞ

Ülkemizde Türkiye İdman Cemiyeti ile başlayan sporda teşkilatlanma çabaları bir çok aşamadan geçerek bu günkü mevcut statüsüne gelmiştir.

Yine ülkemizde sporun ve sporcunun esas adresi olarak gösterilmesi gereken spor kulüplerinin dinamik yapılarına uygun özel kanunlarının bulunmaması ve kulüplerin öncelikle 2908 sayılı Dernek Kanununa göre kurulma zorunluluğu, sporda kulüpleşmeyi geciktiren aksamalara neden olan, kulüplerin uluslararası normlara ulaşabilmesini imkansız hale getiren hantal bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Spor Federasyonlarımız ise Futbol Federasyonu dışında günümüzde hala devletin bütçe imkanları dışında kendi kaynağını yaratabilme ve kendi dinamiği içinde hizmetlerini sürdürebilme imkanı ve kabiliyetine sahip değildir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullar ile üniversitelerimizde spor etkinlikleri bugün dahi kurumların yetki kargaşası, senin görevin benim görevim gibi kısır çekişme içinde gelişim gösterememektedir.

Üniversitelerin Beden eğitimi ve spor bölümleri ile Yüksekokullarının sayısı artmakla birlikte bu okullardan bilimsel anlamda eğitim görüp mezun olanlar kadrosuzluk vb. gibi nedenlerle gerek Milli Eğitim Bakanlığı gerekse Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce istihdam edilmemekte, nitelikli yetişmiş spor elemanları işsiz, verimsiz olarak dışarıda bırakılırken, Gençlik ve Spor hizmetleri büyük bir kısmı işin ehli olmayanlar tarafından sevk ve idare edilmektedir.

Spor alanında hizmet veren kurumlar arasında eş güdüm ve işbirliği düzeyini artırma çabaları bulunmasına rağmen halen etkin ve verimli bir sürece girmemiştir.

Spor Tesislerinin merkezden planlanması, yerel yönetimlerin etkisiz kalması, siyasi kişilerin kurumlar üstünde baskı kurma hevesi ve benzeri sebeplerle merkez ve taşra kuruluşları arasında işbirliğini azaltmış taşrada spor yatırımlarının ve insan gücü planlamasının sağlıklı yürütülmesine engel olmuştur.

Merkezi yönetim anlayışıyla hantal bir yapının oluştuğu sektörde idari ve mali işlemlerin çeşitli siyasi ve bürokratik engeller nedeniyle işlemez hale geldiği var olan gerçektir.

Günümüzde gençlik ve spor hizmetlerini yeni ve çağdaş bir yapıya kavuşturabilmenin arayışları sürdürülmektedir. Çökmeye, verimsizlik ve çözümsüzlük üretmeye başlayan bu yapıyı değiştirerek Türk gençliğini ve sporumuzu ve de toplumumuzun geleceğini güvenceye almak için konuyu ivedilikle gündeme getirmek zorunluluk olmuştur.

Bugüne kadar yürütülen çalışmalar sistemin iyileştirilmesi için yetersiz kalmış, yapılan bilimsel çalışma ve toplantılar sonucunda öngörülen amaç, ilke ve hedefler uygulamada yeterince dikkate alınmamış, günü birlik popülist yaklaşımlar ön plana çıkmıştır.

Hızla değişen ve gelişen toplumumuzda gençlik ve spor hizmetleri için istek ve beklentiler her geçen gün daha da yoğunlaşarak artmaktadır.

Bu nedenle çok genç bir nüfusa sahip olan günümüz Türkiye'sinde gençlik ve spor yönetiminde ve hizmetlerinde yapısal değişim anlayışını kabul etmek ve çıkış noktası bulmak kaçınılmaz olmuştur.

21 inci yüzyıla girdiğimiz bu dönemde bir defa daha ne yapmamız gerektiğini düşünmek, kendimize en doğru istikameti bulmak mecburiyetindeyiz.

Avrupa birliğine aday olan ülkemiz zaman geçirmeden yapısal değişimini en kısa sürede tamlamalıdır.

1.1. Problem;

Türk spor teşkilatının yapısal değişimine ilişkin gelişmelerin değerlendirilmesi, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Alt Problemler ;

- 1- Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde görev yapan yöneticilerin eğitim durumları nedir?
- 2- Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün her yaştaki vatandaşa sporu sevdirmek ve spor yaptırmak için alt yapısı yeterlimidir?
- 3- Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün sporu sevdirmek ve sporu yaymak için eğitim yayınları, kurslar vb. organizasyonlar ne ölçüde yeterlidir?
- 4- Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün mevcut yapısı ile hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesi yeterlimidir?
- 5- Gençlik ile Spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmesi ne ölçüde uygundur?
- 6- Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün bünyesinde bulunan Spor Federasyonlarının özerk bir yapıya kavuşturulması gereklimi dir?
- 7- Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün bünyesindeki Spor Federasyonları idari ve mali yönden özerkliğe geçişe hazırmıdır?
- 8- Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün Taşra Teşkilatındaki İl ve İlçe Başkanlığı sisteminin devam etmesi ne ölçüde doğrudur?
- 9- Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün Merkez ve Taşra Teşkilatının futbol ile ilgili hizmetleri yürütmesi ne ölçüde doğrudur?
- 10- Gençlik Spor Genel Müdürlüğüne genel bütçeden ayrılan mali kaynak ne ölçüde yeterlidir?
- 11- Sponsorluğun Türk Sporuna mali kaynak yaratmak açısından faydası var mıdır?
- 12- Sponsorlukla ilgili yapılan yasal düzenleme yeterlimidir?

1.3. Sayıtlar ;

- 1- Araştırmada anket ve tarama sistemi kullanılmıştır.
- 2- Araştırmada kullanılan veri toplama araçları yapılan araştırmanın amacına hizmet ettiği varsayılmıştır.
- 3- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Merkez Ve Taşra teşkilatında çalışan Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları, Federasyon Başkanları, Daire Başkanları, Müfettişler, Federasyon Genel Sekreterleri ve İl Müdürlerinin anket sorularına doğru cevap verdikleri varsayılmıştır.
- 4- Araştırmanın örnekleminin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar ;

- 1- Bu araştırma, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün Merkez ve Taşra Teşkilatı ile
- 2- Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün Merkez ve Taşra Teşkilatında görev yapan yöneticiler ile
- 3- 01-15 Haziran 2001 tarihleri arasında Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde görev yapan yöneticilere uygulanan anketler ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Amacı

Günümüzde, spor teşkilatının modernizasyonu kaçınılmaz hale gelmiş görünmektedir. Spor dalı federasyonlarımızı daha demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturmak spor kulüplerimizi çağdaş anlamda yeniden yapılandırmak ve güçlendirmek, sporun geniş kitlelerce benimsenmesi ve tabana yayılması yani okul-kulüp ve spor teşkilatı işbirliğini sağlamamız gerekmektedir. Buna paralel olarak sporu yapacağımız tesislerin de dengeli bir şekilde yurt çapında dağılımının sağlanması ve kitlelere verimli kullanımına tahsis edilmesi önemlidir.

Kalkınma içerisinde bulunan ülkemizin spor açısından da kalkınma hamlelerini göz ardı etmemeli ve Gençlik ve Spor üzerine yapacağımız tasarılarımızı sürekli ileriye görecektir şekilde düzenlemeler yaparak değerlendirmeliyiz. Cumhuriyet tarihimiz boyunca çeşitli dönemlerde sporda Atılım yılları olmuş ve başarılı sonuçlara ulaşılmıştır. Bu zaman dilimlerinde Türk sporu köklü bir şekilde ele alınarak bir sisteme oturtulmaya çalışılmıştır. Ancak yapılan düzenlemeler, dünyanın hızlı bir değişim içinde bulunduğu bu dönemde artık eskimiş olarak kabul edilmektedir. Buradan hareketle spor ve gençlikle ilgili konulardaki hizmet ve faaliyetlerde yeni fikirlere, yeni ufuklara, yeni yönetim modelleri, yeni yöneticilere ihtiyaç vardır.

Ülkemiz demokratik sisteme göre yönetilen bir ülkedir. Bu demokratik ülke yönetiminde çok fazla alanda yönetim ile ilgili sorunlar mevcuttur. Bahse konu gençliğin ve sporun yönetimi de yeni imajlara, yeni felsefelere odaklanmalı ve bir sisteme oturtulmalıdır.

Yeni fikirlerin önleri açılmalı, genç beyinleri yönetim kademelerinin içine sokmalı ve kendi gençlik teşkilatlarını kurmalı, konusunda yönlendirici, özendirici çalışmalar yapılmalıdır. Yönetim hiyerarşisi içinde gençlik söz sahibi, kişilikli insanlar haline getirilmelidir. Bu gençlerimizde kendi platformlarında sorunları tartışarak çözümler getirmeli ve ülke yönetimine katkıda bulunmalıdırlar. Tabii ki gençliğe hizmette ilk adres aile olmalıdır.

Şu anda, gençlerimizi spora teşvik amacıyla mevcut yasalarımızın yeterli olmadığı kanısında olup, daha da teşvik edici çalışmalara gidilebilir. Bu durumda bir an önce yönetsel sorunları da aşp, önlem alınmalıdır.

Ülke olarak, tutucu eski yıllara uzanan kavram ve temeller içeren bir devlet yönetimi tarzından bir an önce kurtulup, mücadeleci, yönlendirici ve sistemi yenileyici bir yönetim mekanizmasının işlerliği hayata geçirilmelidir. Buradan hareketle spor yönetiminde de, bu yönetim birimlerinin sürekli reform edilen birimler olarak hizmete sunulmaları gerekir. Ülkemizdeki spor yönetim kademelerinde, para

bulan, onay imzalayan, yurt dışına ekip gönderen, az da olsa tesis yapan ve bu tesisleri işletmeye çalışan zihniyetleri bırakıp, teşvik edici, altı yapıyı önemseyen çalışmalara girerek sporu tamamıyla devletin üzerinde yük olmaktan kurtarılmalıdır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan çeşitli branşlardaki federasyonların tümünün özerkliğe geçişleri incelenmeli ve onların bu sistemlere geçirilmeleri konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

Bilinçli yönetim, kültürlü yönetim kendisinden ayrı bir özellik arz eden toplumları da spora aşılama olumlu bir faktördür. En büyük eksikliklerden biri de sporun yönetim politikalarını belirleyen yöneticilerin eğitimi konusudur. Günümüzde resmi ve kulüp yönetimlerinde bulunan yönetici diye tabir ettiğimiz kişiler çok eğitimsiz, sınırlı sayılabilecek bilgiler çerçevesinde görev yapmaktadırlar.

1.6. Araştırmanın Önemi

Türk sporunun idari ve hukuki yapısında zaman içinde değişmeler olmasına rağmen temel kararlar ve politikalarda önemli bir değişiklik olmadığı anlaşılmaktadır. Kanımca ülkemiz sporuna hizmet götüren teşkilatın kamu yönetimindeki yarının tespitindeki uygulamaların 2 ana sebebi vardır. Bunlardan ilki sporun toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren sosyal, ekonomik ve hatta siyasi güç odağı haline gelmesi, ikincisi de dünya çapındaki spor faaliyetlerinde gelişmelere ve değişmelere rağmen mevcut teşkilatın aşırı merkezîyetçi kendini yenilemeye imkan bulamayan ve halkın taleplerine karşılık veremeyen klasik bir teşkilat yapısına sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde sporun yönetimi ister merkezi, ister yerel, ister özerk olsun şu anda görünen odur ki, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü devlet için temsil, idare etmek, yön vermek ve yeni politikalar üretmekle görevlidir. Yani çarkı döndüren mekanizma konumundadır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Yapısal Değişimine ilişkin gelişmelerin değerlendirilmesi bu çalışma hazırlanırken, Gençlik ve Spor yönetenlere ışık tutacak yol gösterecek ve hizmetlerin daha fonksiyonel yürütülmesini sağlayacak yeni düzenlemelerin yapılması öncelikle ele alınmıştır.

Bu çalışmada, bizzat hizmetin içinde yönetici konumunda olanların Anket yöntemi ile değerlendirmeleri alınmıştır.

Yapılan araştırma sonucu elde edilen veriler ve değerlendirmelerin GSGM' nin yöneticilerine yararlanabilecekleri önemli bir doküman niteliğini taşıması amaçlanmaktadır.

Türk sporun en önemli kamu kurumu olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez ve 81 ildeki Taşra teşkilatı ile gençliğe ve spora yönelik hizmet ve çalışmalarını sürdürürken gerek spor şuraları, gerekse 8 inci beş yıllık kalkınma planları ihtisas komisyonu raporları ile üniversitelerle bu konuda Lisans, Yüksek Lisans, Doktora yapan öğrencilerin akademik çalışmalarında GSGM' nin yeniden yapılanması veya bir başka ifadeyle Yapısal değişimin önemi ve gerekliliği hep vurgulanmıştır.

Bu çalışma yapılırken Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün değişim ihtiyacı olduğundan dolayı değişim ihtiyacına yönelik gelişmeleri tespit etmek ve ortaya koymak amacıyla bu Yüksek Lisans çalışması yapılmıştır.

1.7. Kısaltmalar

AB	:Avrupa Birliği
BKK	:Bakanlar Kurulu Kararı
BTGM	:Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
CHP	:Cumhuriyet Halk Partisi
CDOS	:Fransa Milli Olimpiyat ve Spor Komitesi
DFOF	:Danimarka İşyerleri Kulüpleri Federasyonu
DIF	:Danimarka Spor Federasyonu
DDGS	:Danimarka Atıcılık Jimnastik ve Atletizm Birliği
DPT	:Devlet Planlama Teşkilatı
DOĞU	:Danimarka Jimnastik ve Gençlik Birliği
DOK	:Danimarka Olimpiyat Komitesi
EOA	:Yunanistan Olimpiyat Komitesi
FMOS	:Fransa Milli Spor Geliş Fonu
GSB	:Gençlik ve Spor Bakanlığı
GSGM	:Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
IOC	:Uluslararası Olimpiyat Komitesi
KHK	:Kanun Hükmünde Kararname
MEGSB	:Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
NSF	:Hollanda Spor Federasyonu
TASKK	:Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu
TİCİ	:Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
TFF	:Türkiye Futbol Federasyonu
TFFHGD	:Türkiye Faal Futbol Hakemleri Gözlemcileri ve Derneği
TMOK	:Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TSK	:Türk Spor Kurumu
TSV	:Türk Spor Vakfı

TSYD	:Türkiye Spor Yazarları ve Spor Kulübü Derneği
TÜFAT	:Türkiye Faal Antrenörleri Derneği
UEFA	:Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
WVC	:Hollanda Halk Sağlığı ve Kültür Bakanlığı

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Yönetim ve Yönetim Süreçlerine Genel Bir Bakış

2.1.1. Yönetimin Tanımı

Yönetim; insanların işbirliğini sağlama ve onları bu amaca doğru yürütme iş ve çabalarının toplamıdır. Başka bir deyişle, başkalarının aracılığı ile amaçlara ulaşma veya başkalarına iş gördürme faaliyetlerinin toplamı yönetim sürecini oluşturur. ⁽⁶²⁾

Yönetim; belli bir amacın gerçekleştirilmesi için bireylerin işbirliği yapmalarıdır. Bu anlamda yönetim, teşkilatlanmalarının yanında, teşkilatın işlerliğini sağlayacak her türlü yönetsel etkinlikleri, kaynakların bir araya getirilmesini, eşgüdüm sağlanmasını, izlenecek yöntem ve denetimi içine alır. ⁽³¹⁾

Yönetim; toplumsal ihtiyaçların bir kesimini karşılamak üzere kurulan bir teşkilatta, önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirecek işleri yapmak için, bir araya getirilen insan gücünü ve diğer kaynakları teşkilatlandırıp eşgüdümleyerek eyleme geçirme sürecidir. ⁽⁸⁾

Yönetim; mevcut sistemleri sürekli geliştirerek, çalışanların katılımını sağlayarak, daha yüksek kalite, verimlilik düzeylerini yakalamak ve sürekli bu düzeyleri aşma yolunda altlara liderlik yaparak onları değişime, kaliteye ve katılıma güdülemek, kar maksimizasyonundan pazar payı maksimizasyonuna yönelmek ve tüm bu amaçlara ulaşabilmek için önce kendinden başlamak üzere tüm işletmede radikal değişimleri başarmak anlamına gelir. Yönetim aynı zamanda önceden belirlenen veya sonradan revize edilen amaçlara ulaşmak için planlama, organize etme, kadrolaşma, yönetme ve denetlemeye ilişkin teori, model, yaklaşım ve ilkelerin maharetle uygulamaya götürülme sürecidir. ⁽⁴⁾

Yönetim, insan ve malzeme kaynaklarını koordine ederek belirlenmiş amaçlara yönlendirmeyi içerir. Yönetim, örgütsel sistem içinde anahtar bir ait sistemdir ve diğer tüm alt sistemler arasındaki hayati bağıdır. ⁽²⁹⁾

Yönetim, örgüt amaçlarının etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi maksadıyla, planlama, örgütlenme, yönetme, koordinasyon ve kontrol fonksiyonlarına ilişkin kavram, ilke, tesiri, model ve tekniklerin, sistematik ve bilinçli bir biçimde, maharetle uygulanmasıyla ilgili faaliyetlerin tümüdür. tanımındaki "planlama, örgütlenme, yönetme, koordinasyon ve kontrol" cümle parçası, yönetimin bir süreç; "sistematik ve bilinçli bir şekilde maharetle uygulanması" ifadesi yönetimin bir sanat; "kavram, ilke, teori, model ve teknikler" cümle parçası da, yönetimin bir bilim olduğunu göstermektedir. ⁽⁷⁾

Yönetiler tipik bir iş gününde yönetim fonksiyonlarını günün değişik zamanlarında ve birkaç kez uygulamak durumundadır. ⁽²¹⁾

Yöneticiler astlarına emir verme veya başka yollarla ne yapması gerektiğini bildirirler ⁽⁵⁹⁾

Temel yönetim fonksiyonlarının neler olduğu konusunda çeşitli yazarlar farklı terimler kullanmaktadır. Bununla birlikte yazarların yönetim fonksiyonlarını genellikle planlama, örgütlenme, yönetme, koordinasyon ve kontrol şeklinde bir ayırma tabi tutarak incelerler. ⁽²¹⁾

2.1.2. Yönetim Şekilleri

Bir ülkenin yönetim teşkilatlarını aynı tarzda incelemek ve değerlendirmek mümkün değildir. Yönetim yapısı ve anlayışı, zaman ve mekan şartlarına, memleketin sosyal yapısına, devletin siyasi ve iktisadi durumuna ve uygulayacağı politikaya, kamu hizmet ve faaliyetlerinin gereklerine ve teknik bünyesine göre

değişlikler arz eder ve buna göre de her zaman, her yerde uygulanabilecek tek bir tip yönetim teşkilatı söz konusu olamaz. ⁽²²⁾

Örgüt; insanlar bir arada çalışırken var olan ilişkiler,güç, hedefler, roller, eylemler, iletişim ve benzer öğelerin bir yapısıdır. ⁽³⁸⁾

Bu sebeple, her çeşit yönetimi etkileyen ve teşkilat içinde uyulması zorunlu faktörler bulunduğunu ifade eden bilim adamları bunları: yönetimin felsefesi, teşkilatın tarihçesi ve bölgesel dağılımı, etkili kontrol, farklı düzeylerdeki yöneticilerin nitelikleri, sunulan hizmetlerin ya da mamulün çeşitliliği olarak tespit etmişlerdir. ⁽¹⁶⁾

Örgütlenme bir amacın gerçekleşmesi için bir insanın tek başına bütün meseleleri halletmesine ve bütün işleri başarmasına imkan olmadığı durumlarda örgüt kurma zorunluluğu ortaya çıkar ⁽⁴⁶⁾

Genel olarak dünyada Merkeziyet (centralisation) ve ademi merkeziyet (decentralisation) olmak üzere iki çeşit yönetim tarzının varlığı gözlenir. Buna rağmen, hiçbir yönetim tamamen merkezi ya da ademi merkezi değildir. Bunlar bir bütündür. İki zıt kutupları veya birbirinin tamamlayıcısı gibi görünürler. Ancak devlet, bütün kamu hizmetlerini idare etmek için yetkili bir otoriteye sahip olmakla birlikte, ülke ve vatandaşlarının yararı açısından kurum hizmetlerinin özerk bazı kuruluşlar tarafından yerine getirilmesine rıza gösterir. ⁽⁶⁰⁾

Bu genellemelerden sonra yönetim şekilleri olan Merkeziyetçi Yönetim ve Ademi Merkeziyetçi Yönetim şekillerini inceleyelim:

2.1.3. Merkezden Yönetim (Merkeziyetçi Yönetim)

Teşkilatlanma ilkelerinden en eskisi, en çok uygulama alanı bulunan, en çok tartışılan Merkezden yönetimdir.

Bu ilkede başlıca iki gelişim çizgisi vardır. Birincisi, üretim sırasında gerçekleştirilen temel fiziki faaliyetler üzerinde odaklanmıştır. Özelliği zaman ve metot incelemelerinden alır.

İkinci gelişim çizgisinde ise ilgi alanı daha çok olup, işin kurumlar arasında bölünmesi ve koordinasyon gibi büyük yapı meselelerini ihtiva etmektedir.

İşte, işin bütün safhalarının yakından bilindiği, belli büyüklüğe kadar olan işletmelerde karar alma yetkisinin üst kademede bulunduğu yapılara Merkezden Yönetim denir. ⁽¹⁾

Merkezi yönetim bir ülkede merkez memurlarının daha geniş yetkilere sahip olduğu ve alt kademelerin yetkilerinin ve takdir haklarının azaldığı bir yönetimdir. ⁽⁶⁰⁾

Yönetim hizmetlerinin merkezde toplanması ve bu hizmetlerin merkez ve merkezin hiyerarşisi içinde yer alan teşkilatlarca yürütülmesidir. ⁽³⁰⁾

Merkeziyetçi bir yönetimin yararlarının genelde aşağıdaki şekilde sınıflandırabiliriz:

- Devlet yönetiminde birliği ve hizmetlerin eşit düzeyde ülkeye yayılmasını sağlar. ⁽³⁰⁾
- Hizmetlerin maliyetini azaltır. Memurların tarafsızlığını sağlar ve halkın vergi yükünü hafifletir. ⁽⁶⁴⁾
- Kamu hizmetlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi için gereken uzmanlık ve mali imkanlar merkezi yönetim ile daha kolay sağlanır. ⁽³⁰⁾
- Kararlar daha hızlı verilebilir.

- Yönetim maliyetini azaltır.
- Az sayıda fakat uzman yöneticiye ihtiyaç duyulur.
- Tüm ülkeyi ilgilendiren büyük, önemli ve türlü seçenekler arasında, bir tercih gerektiren kararların alınmasında yararlıdır.
- Devleti güçlendirir, siyasi kudretin genişlemesine ve kıyas edilmesine imkan verir. ⁽²²⁾

Merkezi yönetimin sakıncalarını ise aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

- Bir adalet vasıtasıdır, zaman israfına sebep olur. Bürokratik rutinliği artırır, kişisel kapasiteleri kısıtlar, sorumluluk hissini köreltir ve çoğunlukla hiç kimseyi memnun etmeyen kararların çıkmasına sebep olur ⁽¹⁾
- Halkın yönetime katılmasının sınırlarını daraltır ve merkezde siyasi gücü elinde bulunduranlar, kendi seçim çevrelerine kamu hizmetlerinin dağılımında ayrıcalık tanıyabilirler. ⁽³⁰⁾
- Kırtasiyeciliği artırır, siyasi nüfus ve baskılar kamu hizmeti masraflarının adil dağılımına engel olabilir. ⁽²²⁾ Merkezdeki memur kadrolarının artmasına sebep olur.

2.1.4. Ademi Merkeziyetçi Yönetim

Yaygın olarak ademi merkeziyetçi yönetim, kamu hizmetlerinin görülmesi bakımından uygulamaya yönelik kararlar alma yetkisinin merkez teşkilatına dahil olmayan yönetimlere tanınmasıdır. ⁽⁶⁴⁾

Organizasyonun daha başarılı olması için güç ve karar verme yetkisinin alt kademelere dağıtılmasıdır. ⁽⁶⁰⁾

Bazı hizmetlerin mahallindeki kişi ve kuruluşlarca yönlendirilmesi manasındaki ademi merkezîyet, emek, enerji, zaman, para ve yer konularına yararlılık, kolaylık, verimlilik, etkinlik ve tasarruf sağlar. ⁽¹⁶⁾

Devlet bütün kamu hizmetlerinin ülke ve vatandaş yararına, bazı özerk kuruluşlar tarafından yürütülmesine rıza gösterir. Kimi hizmetler tüm ülkeyi değil fakat bir bölgeyi yada bir kısım vatandaş gruplarını ilgilendirir.

Bu tür hizmetlere karşı devletin ilgisiz kalması beklenemez. Bu nedenle, kendi denetimi altında bazı hizmetleri ayrı bütçesi, tüzel kişiliği ve geliri bulunan özerk kuruluşlara verebilir. ⁽⁴²⁾

Yerel yönetimlerin karar organlarının seçimle işbaşına gelmeleri onlara demokratik ve özerk kuruluşlar niteliği kazandırmaktadır. Yerel özerlik ve yerel demokrasi (local democracy) kurumları, işte bu seçimle işbaşına gelmesinin sonucu oluşan kavramlardır. ⁽¹⁾

Bu açıklamalar çerçevesinde ademi merkezîyetçi bir teşkilatın en temel özellikleri şöyle ifade edilebilir.

- Kendine özgü özerkliği vardır.
- Tüzel kişiliğe sahiptir.
- Kendine özgü bütçeleri vardır.
- Kendi organları eliyle görevlerini yürütür ve organları seçimle işbaşına gelir.
- Genel yönetim vesayet denetimi altındadır. ⁽³⁰⁾

Ademi merkezîyetçi bir teşkilatlanmanın yararların şu şekilde özetleyebiliriz:

- Teşkilat amaçlarının gerçekleştirilmesinde sürat, isabet, maliyet düşüklüğü, kaynaklardan en verimli şekilde yararlanma gibi büyük imkanlar sağlayabilir. ⁽²⁾

- Mahalli insanların kendilerini ilgilendiren konularda doğrudan karara katılmalarına fırsat sağlar.
- İhtiyaçların daha yakından ve daha gerçekçi şekilde tespit edilmesine sebep olur.
- Kişisel girişimi sağlar ve geliştirir.
- Hizmet daha rasyonel ve işin gereklerine daha uygun kurallarla görülür.
- Demokratik bir yönetim anlayışına daha uygundur. En önemlisi de, halkın gönüllü katılımını ve potansiyel gücünü ortaya çıkarır, yöneten ve yönetilen ayrımını sona erdirir, vatandaşın gücü yettiği konularda konuşma, görüşme, tartışma ve karara katılma imkanına kavuşmasıyla etkili bir demokrasi, model ve anlayışına işlerlik kazandırır. ⁽¹⁶⁾

Ademi merkeziyetçi yönetimin sakıncalarını ise şu şekilde sıralayabiliriz:

- Yeterli gelir kaynaklarına sahip olmayan ademi merkeziyetçi teşkilatlar, mali sıkıntılar çekebilirler.
- Uzman personel sıkıntısı çekebilirler.
- Yerel yönetimlerin güçlenmesi durumunda, ülkenin siyasal birliğinin bozulmasına neden olabilir. ⁽³⁰⁾
- Hizmet bakımından ülke düzeyinde eşitlik sağlanmayabilir.
- Merkezi yönetimin bütçe demetini dışında kalma eğilimi gösterdiklerinden, mali bakımdan denetimi zordur.
- Eşgüdüm yetersizliği ve isabetsiz ve olumsuz kararların sonuçları, tehlikeli olarak ortaya çıkabilir. ⁽⁶⁴⁾

Merkeziyetçi ve Ademi Merkeziyetçi Yönetim Şekillerinin Karşılaştırılmasını şu şekilde sıralayabiliriz.

- Merkezi yönetimde personel, hiyerarşi bağı ile merkeze bağlı ve onun emir ve yönetimi altında oldukları halde, ademi merkeziyetçi yönetimde personel ile merkez arasında böyle bir hiyerarşi ilişkisi yoktur. ⁽¹⁶⁾

- Yönetimle ilgili faaliyet ve hizmetlerden yararlananlar, merkeziyetçi yönetimde pasif durumda kaldıkları halde, ademi merkeziyetçi yönetimde aktif bir durumu alırlar ve seçtikleri heyetler veya kişilerle yönetime katılırlar. ⁽²²⁾
- Merkeziyetçi yönetimde, kamu hizmet ve faaliyetlerini görececek personeli merkez yönetim atarken, ademi merkeziyetçi yönetimde bu personeli yerel halkın kendisi veya yönetimin temsilcileri seçer. ⁽¹⁶⁾
- Merkeziyetçi yönetimin yetki ve görevleri Anayasa tarafından belirlenirken, ademi merkeziyetçi yönetimin yetki ve görevleri kanunlarla düzenlenir. ⁽⁶⁰⁾
- Merkezi yönetim özellikle bilgi ve uzmanlığa ihtiyaç gösteren işleri ağır yürütmesine ve az verimli olmasına sebep olur. Halbuki ademi merkeziyetçi yönetim, bu sakıncaları önler ve işin kendi teşebbüs ve kuvveti ile verimli bir şekilde yürütülmesine sağlar. ⁽¹⁶⁾
- Merkezi yönetimde, az sayıda fakat birinci sınıf yöneticilere ihtiyaç vardır. Ademi merkeziyetçi bir yönetimde ise, takım içinde çalışmak üzere, biraz farklı düşüncelere sahip, yaratıcı yetenekte, uzak görüşlü sentezci kişilere ihtiyaç duyulur. ⁽¹⁾

Kısaca Merkeziyetçilik tek kişiye yer verirken, ademi merkeziyetçilik takım ruhunu ön plana çıkarır ve kişilerin sorumluluk ve girişkenlik yeteneklerini tahsil ve teşvik eder. ⁽¹⁶⁾

2.2. Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi

Varoluşundan bu yana insanoğlu, bilerek ya da bilmeyerek sporun içinde olmuştur. Sporun ne olduğunu bilmeyen Mağara Devri'nin ilkel insanı, avını yakalamak için koşmuş, sıçramış, vücudunu çevikleştirmek zorunda kalmıştır. Bu zorunlu hareketleri, düzenli ve sürekli olmadığı ve de bilinçle yapılmadığı için spor kapsamına almamız zordur. Buna karşın, ilk buluşlardan önce sporun yaşamı etkilemeye başladığını ve günümüze kadar gelişerek anlam kazandığını

söyleyebiliriz. Sporun varoluş olgusunu, tarihin ışık tutulabilen derinliklerine kadar indirebiliriz.

Ateş ve tuzun bulunması, ilkel insanları av aletlerini tuzlayarak, pişirerek daha uzun süre saklama kolaylığına kavuşturdu. Yeniden acıkıp av peşinde koşmamak için çiğ etlerin başında beklemek zorunda kalan insanlar, ateş ve tuz sayesinde, günlük yaşamlarını düzene sokabildiler.

Doğa ile baş başa kalması; nedeniyle, bilmeden de olsa sporla iç içe yaşayan insanoğlu, buluşlar yaptıkça spora da bazı yeni özellikler kazandırdı. İnsan soyunun evrimiyle birlikte, spor da gelişim sürecine girdi.

Güçlü olmak, başkalarını yenmek üzere benimsenen spor, giderek moral anlamında değerler kazandı ve uluslararası etkinliklerin düzenlediği noktaya ulaştı. Toplumsal değişim sporda da büyük aşamalar yapılmasını sağladı. Günümüzde ise spor, her ülkenin önem verdiği, özenle ele aldığı, yaygınlaştırmaya çalıştığı vazgeçilmez sosyal bir olgu haline geldi.

Tarihsel açıdan sporu ele aldığımızda, değişik özelliklere sahip ülkelerin, bazı spor dallarında daha etkin olduklarını görüyoruz. İklim, fizyoloji, kültür vb. gibi unsurlar nedeniyle toplumların kendi yapılarına uygun spor dallarında geliştiklerini, kendi özelliklerine uymayan spor dallarında ise geri kaldıklarını ortaya koymuştur. Coğrafi özellikler, yaşam biçimi, spor alanında farklılaşmayı getirmiş ve bazı sporlar bazı ülkelerin adıyla anılır olmuştur.

Ancak, sportif karşılaşmaların yaygınlaşması ve olimpiyat oyunları ile benzeri uluslararası yarışmaların periyodik olarak düzenlenmesi, bu farklılaşmayı asgari düzeye indirmiştir. Uluslararası spor karşılaşmaları yoğunluk kazandıktan sonra, her ülke her dalda gücünü ortaya koymak amacıyla, sporu tüm dallarıyla geliştirmeyi ilke edindi. Zamanla bir çok dallara ayrılan ve uluslararası normlara kavuşturulan sportif hareketler dünyada birdenbire yaygınlaştı. Her ne kadar basketbol denince Amerika, taekwondo denince Uzakdoğu ülkeleri; güreş denince

Türkiye ilk akla geliyorsa da, günümüzde her ülke her spor dalında beklenmedik sonuçlar alabilmektedir.⁽⁴¹⁾

Türkler de, tarih boyunca spora çok yakın olmuşlardır. Orta Asya'dan dünyanın bir çok yerine o zamanki koşullarda göç eden bir ırkın, spordan uzak olacağı zaten düşünülemez. Hareketli göçebe yaşamında at binen, kılıç kuşanan, cirit atan, güreş tutan Türkler, yerleşik düzene geçince de spordan kopmamışlar hatta bu konuya daha çok zaman ayırmışlardır. Bazı spor dalları ise zamanla çok gelişmiş ve ata sporuna dönüşmüştür.

Osmanlı döneminde de, yetenekli sporcular saray çevrelerince korunmaya alınmış ve adları günümüze kadar uzanan “pehlivanlar tekkesi”, “ok meydanı”, cirit düzü” vb. gibi yerlerde sportif etkinlikler yapılmıştır. Özellikle ata sporu olarak kabul edilen güreş köylere varıncaya kadar herkesin ilgisini çekmiş; ünlü pehlivanlar o zamanın vasıtasız ortamında; diyar diyar gezerek güreş tutmuşlardır. “Türk gibi kuvvetli” sözü her kesin hayranlık duyduğu bu pehlivanların şahsında geçerli kılınmıştır.

Türk spor tarihinde dikkati çeken bir husus da, o tutucu dönemde dahi kadınların sporla yakından ilgilenmeleridir. Bugün bile tam anlamıyla gerçekleştirilmeyen bayanların spor ortamına çekilmesi sorunun, o dönemlerde çözümlenmiş olduğunu bilmek elbette ki bizim için kıvanç kaynağıdır. İkel yöntemlerle yapılmış olsa bile sportif hareketlerin içinde Türk kadınının yerini alması, bu alanda toplumsal işlevini yerine getirmesi, kayda değer bir husustur.

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de spor, eğlence aracı olarak işlevini sürdürmekte ve yediden yetmişe kadın-erkek herkesin ilgisini çekmektedir. Festivallerde, düğün ve bayramlarda düzenlenen güreşler, at ve cirit oyunları sporun değişik yönünü oluşturur.

Tarih boyunca spora yatkın olan bir ırkın, giderek bu alanda gerilemesi, üzerinde durulacak konuların en önemlilerindendir. Hem spor yapanların sayısı, hem

de spor karşılaşmalarındaki başarı oranı bakımından görülen bu gerileme çok ilginçtir. Sportif potansiyelimiz hem fizyolojik hem de sosyolojik bakımdan her zaman üst düzeydir. Çerkez Zaza, Kürt Türkmen, Laz, Tatar vb. gibi tanımlanan değişik kavramsal yapıdaki kişilerin oluşturduğu ulusumuzun her spor dalındaki potansiyelinin azaldığı ortada. Buna karşın, spordaki gerilemeyi ya da potansiyelimize uygun düzeyin altında kalışımızı nasıl yorumlayacağız? Bu konuda ilk akla gelen spor politikamızın olmayışı ya da yetersiz kalışı ile gerekli çalışma ve disiplinin sağlanamamasıdır. Spor olgusunun dar kapsamda ele alınması, sonuçların sürekli ve yeterli olmasını engelliyor.

Piramidin uç noktasının yükseğe ulaşması tabanın geniş tutulmasına bağlıdır kuralından hareketle, bu konuya çok geniş bir platformda çözümler aramak durumundayız. ⁽⁴¹⁾

Tarihsel süreç içinde bir çok olanaklardan yoksun iken spora bu denli ilgi duyan bir ırk, neden sporu önemsemez konuma geldi? Geniş kitlelerin sporla ilgisi neden seyirci olma düzeyinde kaldı? Dünün atak, hareketli ulusu bugün nasıl bedenini taşıyamaz duruma düştü? Görevindeki başarıyı, geçici sonuçlara endekslemiş yöneticilerimiz bu soruna nasıl çözümler getirecek? Sporumuzu organize eden bürokratik kadrolar, ne zaman yeni bir anlayışla hamleler yapacaklar?

Bu sorulara sağlıklı yanıtlar bulabilmek için geçmişi iyi yorumlamak durumundayız. Tarih, her alanda, birbirine bağlı olaylar zincirini değerlendirir, başlangıcından bu yana gelişmeleri özümlemeler, gerçekleri gün ışığına çıkarır. Spor tarihi de, geçmişin özelliklerini güncel açıdan değerlendirip, gelecekte yapılması gerekli olanı yeni kuşaklara aktarır.

Geçmişin karanlıklarını aydınlatan bilgi birikimi tarihsel içeriği ile geleceğe değişik boyutlarıyla yansır. Bu arada yöntemler değişir, uygulamalar gelişir, spor heyecanı sürekli ivme kazanır. Bu bakımdan tarih, her alanda olduğu gibi spor alanında da yeterince değerlendirilmelidir. Yoksa yorumlama becerisi vermeyen

çıkış yollarını bulma yeteneğini geliştirmeyen ansiklopedik bilgiler edinmek, tarih yorumlamak sayılamaz.

Geçmişini özümsemek, geleceğe dönük sağlıklı kararlar almak açısından bu denli önemli olmasına karşın, ülkemizde spor tarihiyle ilgili doyurucu ve çok yönlü bir çalışma yapılamadı. Tarihin karanlıklarına ışık tutacak, tozlu kapıları aralayacak, spor olgusuna değişik fonksiyonlar kazandıracak eserlere gereksinim duyuyoruz. Bundan önce gerçekleştirilen sevindirici, çalışmalara eklenecek yeni yapıtlar, bu alandaki öz kaynağımızın bilinmesine olanak verecektir. Spor alanında geleceğimizi daha sağlıklı tasarlamak ve daha isabetli kararlar almak için spor tarihini irdeleyen yayınlara önem verilmelidir.

Bu amaçla, bilimsel araştırmalara yönelen yüksek okullarımız ile spor basınımdan köklü ve doyurucu çalışmalar bekliyoruz. Kişisel çabalarla, amatör anlayışla ortaya konacak yapıtların etkinlik sağlaması, amaçlarına ulaşması genellikle kolay olmuyor. Oysa spordan sorumlu bakanlık ve ona bağlı kuruluşların, spor tarihini uzmanlara incelettirilip arşivlerini zenginleştirmeleri zor değildir. Bu alandaki boşluğu dolduracak yöneticileri, sporcuları, spora ilgili duyanları aydınlatacak, onların ufkunu açacak yapıtların basımı ve ucuza satımı kişisel girişimlere bırakılmamalıdır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün daha çok teknik bilgilere dayanan yayınlarını burada şükranla anarken bu güzelim kitapların yanı sıra değişik fikir ve tartışmaları içeren yayınlara da ağırlık verilmesini diliyoruz.⁽⁴¹⁾

Yoksa, spor tarihini bilmeyen yönetici, spor öğretmeni, sporcu, spor yazarı farkında olmadan bunun eksikliğini duyacak en azından kendilerinden bekleneni gereği ile yerine getiremeyeceklerdir. Yeni girişimleri etkili kılan, konuları elverişli ortamda değerlendirme fırsatı veren, geçmişi yorumlama olgusunu göz ardı edemeyiz. Spor tarihini panellerle, açık oturumlarla, konferanslarla uzmanların süzgecinden geçirilebileceği gibi bildiri, tez ve geniş boyutlu araştırmalarla da iyi bir kaynağa kavuşturulabilir ve bu alanda yarışmalar düzenlenerek araştırmalar özendirici olmalıdır.⁽⁴¹⁾

Türklerin spor etkinlikleriyle ilişkilerinin derinliği Orta Asya uygarlıklarına kadar inmektedir. Tarihin bu derinliklerinden başlayarak ülkemizdeki sporun yöneltmesi de önemli bir konudur. Buradan hareketle kanunlara dayalı bir spor yönetimi ile ilgili bilgiler ise şunlardır:

Türkiye’de sporun yönetimini 4 kısımda inceleyebiliriz:

1. Örgütsüz ve himayeciliğe yönelik, 1923 öncesi çabaları
2. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakının (TİCİ) 1922-1936 kuruluşu ile birlikte, sporda demokrasi yolunda önemli adımların atıldığı gönüllü birliklerin önemi,
3. Devletin 1936 yılında Türk Spor Kurumu ile yönetime ağırlığını koymaya başlaması ve sonuçta da yönetimi üstlenmesi,

Bu dönemi de 6’ya ayırabiliriz.

- a. Devlet ve Siyasal parti denetimindeki Türk Spor Kurumu (1936-1938)
- b. Devlet otoritesinin temsilcisi olarak ortaya çıkan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (1938-1983)
- c. Siyasal ağırlıklı Gençlik ve Spor Bakanlığı (1969-1983)
4. Sporda devlet yönetiminin yeniden düzenlenmesi, sporda demokrasi arayışlarının hızlanması ve bu alanda önemli adımların atılması.

Bu dönemi de 6’ya ayırabiliriz.

- a. Milli Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın birleştirilmesi ve Milli Eğitimi Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kurulması (1983-1989)
- b. 3530 sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü yarasının yürürlükten kaldırılması ve yerine 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün yarasının kabul edilmesi (21 Mayıs 1986-18 Mart 1989)
- c. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının kapatılarak, spor işlerinin Milli Eğitim Bakanlığı’ndan ayrılması, Gençlik ve Spor işlerinin Başbakanlığa bağlanması (18 Mart 1989)

- d. Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü haline getirilmesi (18 Mart 1989)
- e. Spor Federasyonlarının özerkleştirilmesi ve demokratik bir yapıya kavuşturulması yolundaki çabalar ve profesyonel futbolun yönetimine yeni bir düzenleme getirilmesi amacıyla yürürlüğe konulan 27.5.1988 gün ve 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, bu kanunu ortadan kaldırarak futbolda çok daha fazla demokrasiyi getiren 17.6.1992 ve 3813 sayılı kanun.
- f. Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu başta olmak üzere gönüllü birliklerin örgütlenme çabaları ve ürünleri. ⁽⁴⁹⁾

2.3. Spor Yönetiminin Çeşitli Görüşlerden Tanımı

Spor; insanın, doğayla savaşırken kazandığı ana becerileri ve geliştirdiği araçlı araçsız savaşın yöntemleri, boş zamanındaki artışa bağlı olarak, tek tek ya da topluca, barışçı biçimde ve benzetim yoluyla, oyun, oyalama ve işten uzaklaşma için kullanılmasına dayalı estetik, fizik, yarışmacı ve toplumsal bir süreçtir. ⁽²⁷⁾

“Spor Yönetimi” dediğimiz olgu, işte bu koşullarda, bir yandan piyasa güçlerini ulusal düzeyde denetleyerek sporun sanayileşmesini tek merkezden yönlendirme, öte yandan da “ulusal birliği sağlayıp ulusal onuru yücelten” bir eğitim aracını, ülke çapında tekdüze ve merkezci biçimde kullanmaktadır. ⁽²⁸⁾

Spor yönetimi kamu yönetiminin özel bir alanıdır. Türkiye’de sportif etkinliklerde bulunan spor, birim ve kuruluşlarının büyük bir kamu devlet yönetimine bağlıdır. Özel sektör tarafından kurulan ve işletilen spor kurum ve kuruluşlarında bile denetim, devletin denetimi ve yönetimi altında yürütülür.

Spor yönetimi, sportif hareketleri belirlenen amaçlara ulaştırmak için, mevcut insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulamaktır.

Spor yönetimi, sportif hizmetleri önceden belirlenen hedeflere ulaştırmak için mevcut insan ve madde kaynaklarını bu hedefler doğrultusunda en etkili ve verimli olarak kullanılmasını sağlamaktır.

Tüm bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi spor yönetimi, kamu yönetimi tarafından tespit edilen sportif hareket ve hizmetlerin genel ve özel amaçlarını gerçekleştirmek, devletin spor politikalarını uygulamakla yükümlüdür. ⁽¹⁶⁾

Her yönetim gibi sporun da tarihte ideolojileri olmuştur. Bugün de vardır. Spor yönetimiyle ideoloji arasındaki ilişki, kuralın hem içinde, hem dışındadır. Çünkü toplumdaki egemen siyasal ideolojinin yarı bilinçli, yarı bilinçsiz biçimde yorumu kabul edilip Eski Olimpiyat Oyunlarının “ön ideolojisi dışarıda bırakılırsa, sporun “var olabilmek için mantık yönünden tutarlı, kuramsal açıdan inandırıcı ve uygulamakta geçerli olması gereken kendine özgü bir ideolojiye kavuşması bakımından, önce spor yönetiminin oluşması için 19.yüzyılın son çeyreği beklenmiştir. Dışındadır, çünkü spor yönetiminin “ideolojik” oluşumunun Eski Olimpiyat Oyunlarının bir yarısı bilinçli, öbür yarısı bilinçsizdir. ⁽²⁸⁾

Çağdaş spor yönetiminin 3 ideolojisi vardır:

a. Sporun “Para-Militar” Örgütlenme İdeolojisi

Kişileri çok yönlü biçimde savaşa hazırlamak ve bu hazırlıkları militarist, hiyerarşik ve otoriter bir yapı yoluyla sürdürmekten öteye, belirli bir örgütsel karşılığının olmadığıdır: bununda anlamı, sporun yukarıdan aşağıya devletçe buyurularak yaptırılabilceği gibi gönüllü toplanan kişilerin aşağıdan yukarıya aktardıkları yetkilerinin yukarıdan aşağıda otoriter biçimde kendilerine uygulanmasını yine gönüllüce benimsedikleri bir yönetim modeli içinde örgütlenebileceğidir. Bu nedenle sporun “para-militar örgütlenme” ideolojisini, toplumun egemen siyasal ideolojisinden bağımsız, “gönüllü birlik” ve “devlet yönetimi” ana modelleri dışında karşılığı bulunan özgün bir yönetsel-düşünsel sistem olarak değerlendiremiyoruz. ⁽²⁸⁾

b. Sporun “Gönüllü Birlik” İdeolojisi

Gönüllü birlik ilkesinin çıkış noktası, ister sağlık, ister yarışma-kazanma, ister eğlenme, oyalanma için yapılsın, sporun bir “boş zaman uğraşısı”, boş zamanın nerede ve nasıl değerlendirileceğinin de kişileri kendi özgür istençleri dışındaki her türlü denetim ve karışmayı yadsıyan bir “birey hakkı” olduğudur. ⁽⁹⁾

c. Sporda “Devlet Yönetimi” İdeolojisi

Çalışmak, sözleşme yapmak, sosyal güvenlik, sağlık ve eğitim bireyin hakkıysa, çalışma ve iş sözleşmesi yapma özgürlüğünü güvence altına almak, ekonomik toplumsal yaşamla birlikte çalışma alanını düzenlemek, herkese eşit sosyal güvenlik, sağlık ve öğrenim olanakları sağlamak da devletin ödevidir. İşte, bu yeni “devlet” anlayışı içinde, beden eğitimi ve sporun, salt bireysel istenç ve isteğe bağlı bir hak olmaktan çıkarak, bireye bazı toplumsal işlev ve sorumluluklar, devlete de kendi hiyerarşisi içinde yürütmek zorunda olduğu yeni ödevler yüklendiğini görüyoruz. ⁽²³⁾

Spor artık günümüzde bir bilim dalı olarak kabul edilmektedir. Bu gelişmeye paralel olarak spor biliminin önemli bir kolu olan spor yönetimi ve onun unsurları da bilimsel bir anlayış içinde ele alınıp değerlendirilmelidir.

Ayrıca her alanda olduğu gibi spor alanında da hizmet-faaliyetlerin sevk ve idaresini en iyi şekilde sağlamanın yollarını anlatan, Spor Yönetimi, çeşitli amaçları ve hedefleri olan farklı spor unsurlarıyla birlikte bu amaçlar çerçevesinde incelenmelidir. ⁽¹⁴⁾

Bilim ve teknolojiye kaydedilen büyük gelişmelere rağmen insan unsurunun, özellikle yöneticilerin, tüm organizasyonlar için taşıdığı önem derecesinde herhangi bir azalma meydana gelmemiş aksine bu önem giderek artmıştır.

Spor yönetimi, sporcu-yönetici, sporcu-spor teşkilatı ve spor teşkilatları ile halk arasındaki ilişkileri düzenleyen bir mekanizma olarak da değerlendirilebilir. ⁽³⁹⁾

Bugün toplum hayatının önemli bir bölümünü oluşturan hedeflerine nasıl ulaşılabileceği, birçok ülkede her toplumsal kurum gibi ciddi biçimde ele alınan idari düzenlemeler konu olmaktadır. Bu ülkelerin toplumun spor alanındaki ihtiyaçlarını giderecek, dinamik, karakterli, etkili bir organizasyon ve yönetim yapısıyla, Türkiye'ye oranla daha başarılı oldukları ifade edilmektedir. ⁽⁴³⁾

Sporun idari teşkilatlanmasında iki temel model olduğu belirtilmektedir.

- Birincisi federe birimler olan ve kendi yönetimlerini kendileri seçen spor kulüplerinin bir araya gelerek yetkilerinin bir bölümünü "federal" nitelikli bir üst kuruluşa devretmeleridir.
- İkinci model ise, sporun doğrudan yönetilmesidir ki bu, devletin sporu yönetmede görevi üstlenmesidir. ⁽²⁵⁾

Konuya ülkemiz açısından bakıldığında, devletin spor yönetiminde doğrudan söz sahibi olduğu görülmektedir. ⁽³⁹⁾

Spor yönetimi: sporda yönetimi meydana getiren unsurların kuruluş ve işleyiş biçimini inceleyen ve bu unsurların en iyi şekilde sevk ve idaresi için gereken yönetim tekniğini bulmaya çalışan spor biliminin bir koludur.

Spor yönetiminin amacına gelecek olursak: spor yönetiminin unsurlarının en verimli şekilde işlemesi için gerekli olan usulleri bulmaktır. Bu usullerde amaç olarak şu esaslara dayanmalıdır.

- Az insan
- Az para
- Az malzeme
- Az yer

Yani yönetimde temel amaç kaynak israfına fırsat vermeden en iyi yapmaktır. ⁽¹⁴⁾

2.4. Spor Yöneticisi ve zellikleri

2.4.1. Tanımı

Yönetimde en önemli hususlardan biri de kaliteli personelin seçilmesidir. ⁽¹²⁾ Bu organizasyonun yeleri önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle organizasyonu meydana getiren kişiler belirli niteliklere sahip olmaladırlar.

İyi bir yönetici yönetsel, dikkat, doğruluk, insan ilişkilerini bilme ve karar alma yeteneği, meslek için sağlık ve fiziksel uygunluk, gönüllü sorumluluk kabul etme, iş anlayışı yönetim tekniklerini kullanma ve entelektüel kapasite gibi özellikler taşımalıdır. ⁽³⁹⁾

Nuri Demirci'ye göre yönetici tanımı: spor hizmet ve faaliyetlerinin sevk ve idaresinde çeşitli Őekillerde görev alan, bu hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde emeği geçen görevlilerdir.

Spor yöneticileri, hizmeti amaçlara göre planlayan, sevk ve idare eden yani yönetimi ayakta tutan ve hayat verendir. Yöneticilik artık bir meslek olarak her alanda yerini alırken, sporda da bu nedenlerle hakkı olan yerini almaya yavaş yavaş başlamıştır. ⁽¹⁴⁾

Spor yöneticisi, sporla ilgili ulusal ve uluslararası spor mevzuatlarını, spor politikalarının temel amaç ve ilkelerin, spor alanındaki yenilikleri, gelişmeleri ve özellikle büyük çaplı spor organizasyonlarında görülen etkinlikleri dizisini, toplumun spor konusundaki beklenti, istek ve ihtiyaçlarını bilmek zorundadır. ⁽³⁹⁾

Spor sistemi içinde yöneticiler, önemli rol ve sorumlulukları olan kişilerdir. Yöneticiler, başta çalışanlar, sporcular ve antrenörler olmak üzere ilgili kişilerin amaçlarıyla, kuruluşun amaçları arasında denge ve uyum sağlamak zorundadırlar. Başka bir deyişle, yöneticiler, katılımcı bir liderlik yaklaşımıyla işbirliği kurabilirler, otorite ve karar verme mekanizmasının paylaşılmasını sağlayabilirler. ⁽⁴⁹⁾

Bir spor Yöneticisinin liderlik özelliklerine sahip olması ve bu özelliklerini hayata geçirmesi, yönettiği kurumun amaçlarına ulaşması başka bir ifadeyle kendisinin başarılı olması demektir. ⁽³⁷⁾

Diğer bir anlatımla Spor Yönetiminde liderlik başarıya ulaşmanın vazgeçilmez unsurlarından biridir. ⁽⁴⁰⁾

2.4.2. Spor Yöneticisinin Özellikleri

Bir spor yöneticisi için aranan özellikleri belirten kesin kurallar yoktur. Ancak, her alanda olduğu gibi spor alanında da spor yöneticiliği için gerekli olan aşağıdaki özelliklerden söz edilir. ⁽¹⁴⁾

Bunlar;

- ❑ Spor, sporcuları ve diğer görevlileri sevmeli
- ❑ Spora olan katkısının amaç ve hedeflerini önceden tespit etmeli
- ❑ Sporla ilgili yayınları okumalı ve kendisini bu alanda geliştirmeli
- ❑ Sporla ilgili yeniliklere açık olmalı
- ❑ Spor yöneticisi diğer görevliler ve sporcular ile iyi ilişkiler içinde bulunmalıdır
- ❑ Dürüst ve çalışkan olmalıdır.
- ❑ En az bir yabancı dil bilmeli veya öğrenmeye gayret etmelidir.
- ❑ Ülkesinin milli ve milletler arası durumunu dikkate alarak memleket menfaatlerini kendi kişisel çıkarlarından her zaman üstün tutmalıdır.
- ❑ Başka insanları da düşünmeli ve yardımcı olmalıdır.

- İyi bir organizatör olmalıdır. ⁽³⁹⁾

Spor Yöneticisi emrinde çalışan ve çevresinde bulunan insanlara örnek olmalıdır. ⁽⁵⁹⁾

Kendi emrinde çalışan gruba en etkili bir biçimde yön verebilen bir kişi olmalı ⁽⁶¹⁾

Bir spor kurumu ya da kuruluşunda görev yapan spor yöneticisinin, kendi sorumluluklarını anlamaya ve tespit etmeye çalışması, spor yönetiminin bir başka tanımı olarak da değerlendirilebilir. Bu durumda spor yöneticilerinin en önemli sorumlulukları arasında şu hususlara yer verilebilir.

- a. İnsanlarla etkili biçimde çalışma
- b. Etkili bir işletme yönetim
- c. Spor için yeterli fiziksel yapıyı hazırlama
- d. Akılcı bir spor programının geliştirilmesi
- e. Mesleğe hizmet

İyi bir spor yöneticisinin rollerini şu açılardan vurgulamak mümkündür. Oturum başkanlığı rolü, teşkilatlandırıcı rolü, uygulayıcı rolü, politika saptama rolü, teknik danışmanlık rolü, karar verici rolü ve liderlik rolü. ⁽⁸⁾

Bir yönetici kendi kurumunu, amaçlarına uygun olarak yaşatmak zorundadır. Kurumun başarısı ve sürekliliği, belirlenen amaçlara ulaşma derecesiyle eşdeğerdedir. Yöneticinin beklenen başarıyı sağlayabilmesi için bazı temel prensipleri de dikkate alması gerekir. Bu prensipler şunlardır.

- Her yöneticinin sorumluluğu açık ve seçik olarak belirlenmelidir.
- Sorumluluklarla beraber daima aynı derecede yetki de verilmelidir.
- Verilen görev ve sorumluluklarla değişiklik yapıldığı zaman ilgili bütün bireylerin bunu bilmeleri ve anlamaları sağlanmalıdır.

- Yönetici veya memurlar arasında sorumluluk ve yetki bakımından çıkan anlaşmazlıklar, önemsiz görülse de ele alınmalı ve karara bağlanmalıdır.
- Terfi, maaş artışı ve disiplin cezaları ile ilgili kararlar, doğrudan sorumlu bulunan yöneticinin bir üstü tarafından onaylanmalıdır.
- Kurum içinde çalışan personel arasında olumlu ilişkiler geliştirilmeli ve koordinasyon sağlanmalıdır.
- Zorunluluk olmadıkça hiçbir personelden bir diğerine hem yardımda, hem de eleştiride bulunması istenmemeli ve beklenmemelidir.
- Sürekli olarak denetim yapacak yönetici ve personel denetlenecek ve gözlenecek faktörleri ve yönetimini bilmelidirler.

Bir spor yöneticisi yönetim biliminin genel ilkelerini görev yaptığı alana uygulayabilecek bir formasyona sahip olmalıdır. Ayrıca yeni görüş, kavram ve teknikleri de talip ederek bunların kendi problemlerinin çözümüne ışık tutması için çaba sarf etmelidir. ⁽³⁹⁾

Spor kurum ve kuruluşlarının yönetiminden sorumlu olan bir spor yöneticisi, insan ve madde kaynaklarını usulüne uygun olarak sağlar ve yönlendirir. Spor yöneticisi davranışlarında ve yaptığı işlerde, her şeyden önce kurumunu düşünmek ve ön planda tutmak zorundadır.

Kurumunun amaçlarına uygun olarak yaşatacak bir spor yöneticisi şu özellikleri göz önünde bulundurmak ve buna göre sorumluluklarını yönlendirmelidir.

1. Her şeyden önce spor yöneticisi, yeterli bir alan bilgisine sahip olmalıdır.
2. Sadece alan bilgisi ile yetinmemeli, aynı zamanda yeterli kültüre ve bilgi birikimine sahip olmalıdır.
3. Spor yöneticisi, sporun bir amaç değil, spor vasıtasıyla insanları iyi birer vatandaş olarak yetiştirmelerinde önemli bir araç olduğu bilinmeli ve bu anlayışla kurumun amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmalıdır.

4. Spor yöneticisi, sporun amaçlarını gerçekleştirirken sportif hizmetlerin başarılı olmasına ve gelişmesine katkıda bulunacak bütün güçlerin işbirliği yapmalarını sağlamalıdır.
5. Adaletli olmalı, insanlara eşit muamele yapmalı, fırsat eşitsizliğine neden olacak davranışlardan kaçınmalı ve onları engellemelidir. Çünkü spor yöneticisi, aynı zamanda iyi bir eğitimci ve eğitim lideri olmalıdır.
6. Kurumu yönetirken yürürlükteki kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile yerel düzeyde benimsenmiş geleneklere ve kurallara uymalıdır.
7. Kurumun çalışma şartlarını ve prestijini, parti politikasını, kişisel kazanç ve bencil çıkar amacıyla kullanmak isteyenlere karşı kurumu korumalıdır.
8. Şeffaf bir yönetim anlayışını kabul etmeli, ancak kurumla ilgili gizli kalması gereken konular hakkında da gizliliğe önem vermelidir.
9. Spor yöneticisi personelin başarısını gözlemeli, ancak bu başarıyı kendisine mal etmemeli, değerlendirmeyi nesnel olarak yapmalı ve böylece güven sağlamaya çalışmalıdır.
10. Kendisine yapılan her türlü başvuruyu dikkatle incelemeli, kurum ve bireyin yararına olacak işlemleri yerinde ve zamanında yapmalıdır.
11. Seçilmesinde ve alınmasında etkili olduğu her türlü spor saha, malzeme ve gereçleri veya diğer hizmetler için her çeşit takdir, hediye ve lütuf kabulünden kaçınmalıdır. Çünkü iyi bir spor yöneticisinin birinci derecede görevi, işinde duyarlı ve dürüst olmasıdır.
12. Kurumun para ve diğer kaynaklarının israfına kaçmadan harcanmasına özen göstermeli, hesap ve kayıtları eksiksiz tutmalı, kontrol etmelidir. ⁽¹⁴⁾

Spor yöneticilerinin; spor hizmet ve faaliyetlerinin sevk ve idaresinde buldukları pozisyonları itibariyle ve yaptıkları işler bakımından ikiye ayırmak gerekir. Bunlar:

- a. Resmi spor yöneticisi
- d. Gönüllü (fahri) spor yöneticisi ⁽⁶⁴⁾

2.5. Spor Yönetimine Etki Eden Ulusal Faktörler

2.5.1. İnsan ve Özellikleri

Makine yerine oturtulan, hatta adeta bir esir olarak kullanımı yıllar süren insanın özellikleri sanayi devrimiyle, yaşama ücreti seviyesinde, en düşük beslenme ve en yüksek yararı verme düşüncesine dönüşmüş, sporun mekanizasyon hatta teknolojik gelişmesi dolayısıyla da sosyal ve ekonomik kalkınmada önemi ikinci dereceye itilmiştir.

Yaratanın, yine uygulayanın insan olduğu gerçeği, 1954 yılında W.Sonberth adlı bir Alman sosyologunun yaptığı araştırmalarda ortaya konulan biri yönetici, diğeri ise uygulayıcı olmak üzere iki grup insan özelliği konusunda birleşme olmuştur.

İngiltere, Amerika ve İsveç jimnastiğinin kurucularının araştırmaları sonucu, eğitim, sos yo-ekonomik, kalkınma ve refah gibi konularda, insanın toplumda olması gerekli nitelikleri saptanmış; insanın psikolojik, biyolojik ve mesleki nitelikleri ile üçlü bir yapıya sahip olduğu: gelişiminde, bu üç alandaki planlamalar ve koordinasyonlarla toplumda beklenen yerini alabileceği anlaşılmıştır.

Görülüyor ki, spor ve yönetim politikası doğrudan insan ile ilgilidir. Onun, doğuşundaki biyolojik nitelikleri ve bunların değerlendirilmesi, psikolojik gelişimindeki toplumsal uyum ile mesleğinde ve mutluluğunu orada bulduğu çalışmalarında, spor yönetim politikasının zemini kavramak ve saptamakla mümkündür. ⁽²⁶⁾

2.5.2. Eğitim

Beden eğitimi ve spor eski çağlarda, ruh ve beden güzelliğini simgelerken, Katolik bağnazlığına geçildikten sonra, şeytanı kişileştirmesi sanırız, bu gözlemin en güçlü kanıtıdır.

Sporun eğitimle ilişkiye girmekle edindiği, bu çok yönlü kullanım etkileme-etkilenme biçimleri, temelde, eğitimin devletçe dile getirilen toplumsal istenç ve isteklerin bir taşıyıcısı, sporun yapılış ve kullanım biçimlerininse, içinde yapıldığı toplumun tüm özelliklerinin ve çelişkilerinin bir yansıtıcısı olmalarından kaynaklanmaktadır.

Spor daha önce gördüğümüz biçimde, beden eğitiminde “bedensel eylem ve alıştırmalar yoluyla beden üstünde yapılan bir eğitim” olarak tanımlandığında, tüm çevresel etkinliklerden arınmış, öze indirgenmiş, kendi dinamikleriyle gelişebilme yolları açık olgular biçiminde karşımıza çıkarlar.

Dolayısıyla, toplumun bilgi birikimi yanında gelenek ve göreneklerini, kültür ve değer yargılarını, yayma ödevini de üstlenen genel eğitim düzeninin, bağımlı bir eklentisi durumuna getirilen spor, kendi “yansıtıcı” özelliklerinden gelen yeni işlevlere ek olarak, milli eğitim politikaları ve düzeninin genel ve özel amaçların taşıyıcılığını da üstlenmiş olacaktır. ⁽²⁶⁾

2.5.3. Sosyal ve Ekonomik Nedenler

Sporun, sosyal kalınmaya olumlu yönde etkisi olabilmesi için her şeyden önce geniş vatandaş kitlesinin, temel spor kültürüne ve spor imkanlarına sahip olması gerekir. Eğer, bu konuda istenilen düzeye ulaşılmamış ise, sosyal yapı araştırmaları ile nedenler saptanmalı ve değerlendirilmelidir.

Sporun ülke sathında yaygınlaştırılması, yani yatay uygulama hareketlerinin gerçekleştirilmesi amaçlarından biri olmakla beraber, esas amaç: toplumda sosyal kalkınmaya katkı sağlayan dikine yükselmenin açıklaması olan sosyo-ekonomik kalkınmanın gerekliliğidir.

Spor yönetimini ekonomiden soyutlamak da olanaksızdır. Nedenine gelince; spor nasıl insanın doğayla girdiği “yaşam üretme ve yeniden üretme” savaşının bir benzetimiyse aynı şekilde, spor araçları da kendisinden çok önce oluşmuş bir temel uğraşının (araç üretimi) ürünel benzetimidir. Kaldı ki, spor yönetimi, ekonomiyle spor arasındaki bu doğal ilişkinin, piyasa mekanizmasınca yapay bir ilişkiye dönüştürüldüğü noktada (sporun özülle kullanım biçimlerinin ayrıştıkları yol kavşağında), bu yapay ilişkinin düzenleyicisi ve sporcu-yönetici ayrımıyla görüntü veren temeldeki mal fetişizminin sürdürücüsü olarak doğmakla, ekonomik yapının yazgısını da paylaşır duruma gelmiştir. ⁽¹⁴⁾

2.6. Türkiye’de Spor Yönetimine Genel Bir Bakış

Türkiye’de spor yönetiminin yapı ve evrimini incelerken, dünya spor genelinden bildiğimiz çok önemli üç noktayı göz önünde tutmamız gerekir. Bir kere, spor yapıldığı “ulusal” ortamın özellik ve çelişkilerine çok duyarlı bir yansıtıcıdır. İkinci olarak, “spor yönetiminin devlete karşı bağımsızlığı” ilkesi, özel bir toplumsal ekonomik yapının örgütsel uzantısı olduğu için, evrensel kullanışlıktan yoksundur. Üçüncü olarak, siyaset “toplumun genel örgütlenme aracı”, devlet de “toplumun siyasal örgütü” olduğu için, toplumsal yaşayışın her kesiminde, ama gizli, açık, devlet vardır.

İşte Türkiye’de spor yönetiminin, kendi öz güçlerinden çok, toplumsal-siyasal etkilerle devinen bir yönetsel yapı olduğunu başlıklaştırırken, dünya genelinde gözlediğimiz bu üç kuralın Türkiye özeline abartılmış biçimde yansıdığını söyleyebiliriz. Türkiye’de sporu ve onun yönetimini toplumsal çevreden soyutladığımızda, sözgeleşi, sporun devlete karşı bağımsızlığını simgeleyen T.İ.Cİ.

(Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı 1922-1936) yönetiminden devletin sporu yarı resmi biçimde yönettiği Türk Spor Kurumuna (1936-1938) ve oradan da devletin spora önce “para militar” amaçlarla el koyduğu, sonra “sporun genel amaçları” çerçevesinde yön verdiği bir Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (1938-1946) modeline geçişi “durup dururken” hiç gerek yokken zorla benimsetilmiş oldu-bittiler sayabiliriz. ⁽²⁸⁾

Bugün Türkiye’de spor hizmet ve faaliyetleri 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) kanun hükümleri çerçevesinde yürütülmektedir. Adı geçen Teşkilat, Başbakan adına devlet başkanlığının denetim ve gözetiminde spor hizmet ve faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. 1938 yılında kurulan bu teşkilat, önce Başbakanlığa, daha sonra 1942’de Milli Eğitim Bakanlığına; 1960’da tekrar Başbakanlığa; 1970’de Gençlik ve Spor Bakanlığına; 1983 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına ve daha sonra da spordan sorumlu bir devlet bakanlığı vasıtasıyla tekrar Başbakanlığa bağlanmıştır. ⁽³⁹⁾

Ancak adı geçen teşkilatın, 1938’den günümüze kadar, bağlandığı otorite açısından geçirdiği tereddütlü gelişim süreci hemen göze çarpmaktadır. Kuşkusuz, bu kadar değişikliğin meydana gelmesinin, teşkilatın tam olarak rayına oturmasına engel teşkil eden bir husus olduğu söylenebilir. ⁽¹⁷⁾

Öte yandan, ülkemizde, devletin spora etkili ve devamlı bir destek sağlanmasının hukuki dayanağı 1982 Anayasası ile daha da kuvvetlendirilmiş ve böylece spor alanında devletin sorumluluğunun sınırları da tespit edilmiştir. ⁽⁴³⁾

Anayasanın 9.maddesine göre, “devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yaygınlaşmasını sağlar” şeklinde bir yaklaşımda bulunmaktadır. ⁽⁵³⁾

Ancak, Anayasadaki bu düzenleme ile asla devletin spora doğrudan doğruya müdahalesinin düşünülmediğinin belirtilmesi spor yönetiminde devletin ve özel spor kesimimin rol ve sınırlarının tayin ve tespitiyle ilgili bir probleminde varlığını ortaya

koymaktadır. Anayasada yer aldığı şekliyle, devletin, ancak spor ortamının hazırlanmasında ve sporcunun yetişmesi için gerekli şartların oluşturulmasında, rol oynamasının uygun olacağı ifade edilmekte, devletin, sadece ana politikalarını yönlendiren spor faaliyetlerin destekleyen ve teşvik eden bir fonksiyon üstlenmesi gerektiği belirtilmektedir. ⁽³⁹⁾

Bu görüşlerden de anlaşılacağı üzere, bugün ülkemizde, spor yönetiminde kamu ve özel spor kesiminin fonksiyonları bir tartışma konusudur. Aslında bu görüşler, aynı zamanda, sporun nasıl bir yönetim modeli ile yönetilmesinin uygun olacağı konusunu da gündeme getirmektedir. Bilhassa sporun bizzat içinden gelenler tarafından yönetilmesi gerektiği savunulur. ⁽¹³⁾

Spor yönetimi açısından sistem yaklaşımı değerlendirildiğinde konunun ne derece önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Sosyal birer sistem olan spor kuruma ve organizasyonlarının daha etkin ve verimli çalışabilmesi, fonksiyonlarını yerine getirebilmesi bütün problemlerin birlikte ele alınması ve çözüme gidilmesiyle mümkündür. ⁽⁶⁵⁾

Tablo 1.Sporla Kamu ve Özel Kesimin Görev ve Sorumluluk Ayrımı

	KAMU	ÖZEL
Faaliyet Alanı	<ul style="list-style-type: none"> • Şehir • Ülke • Bölge 	<ul style="list-style-type: none"> • Spor Kulüp ve Kuruluşları • Spor Federasyonları • Spor Merkezleri
Amaçlar	<ul style="list-style-type: none"> • Hizmetlerin Yönetimi • Sporun Koordine Edilmesi • Ekonomik Kaynaklardan Sosyal Verimlilik 	<ul style="list-style-type: none"> • Yüksek Seviyedeki Yarışmalarda da Dahil Olmak Üzere Her Seviyede Gelişim • Ekonomik Verimlilik
Sorumluluk	<ul style="list-style-type: none"> • Herkes İçin Spor Gelişim Programları • Antrenör ve Monitörlerin Eğitimi • Küçük Spor Takımlarına ve Belediye Çevrelerine Tavsiyeler 	<ul style="list-style-type: none"> • Her Kulüp, Kuruluş veya Spor Federasyonlarının Kendisi Tanımlar ve Belirler

Kaynak : BTGM. Avrupa Konseyinin Sporla İlgili Yayınları, Ankara 1986

Tabloda görülen sporda kamu ve özel kesimin amaç ve sorumluluklarının ülkeden ülkeye değiştiği ifade edilerek, her iki sektörün de toplumun bütününün ihtiyaçlarını karşılamak için aralarında müzakere suretiyle, hangisinin nerede yer almasına göre, ülkemiz açısından kamu ve özel kesimin spor yönetimindeki rol ve sınırların kesin olarak tayin ve tespit edilmesi mümkün değildir. ⁽¹⁰⁾

Devlet, genellikle spor hizmetlerinin planlanması konusunda, mesela spor tesislerinin yapımı, kitle sporu için gerekli düzenlemeler ve bunlara ilişkin politikaların tespit edilmesi gibi temel hususlarda etkili olurken, özel spor kesiminin, söz konusu yönetimde daha fonksiyonel olması düşünülebilir.

Ancak, bugün ülkemiz açısından, spor yönetiminde kamu ve özel kesimin kol ve sınırlarının yukarıdaki gibi henüz kesin olarak belirlenebileceği bir yönetim modeli oluşturmanın güçlüğü karşısında, öncelikle mevcut idari teşkilatlanmanın daha fonksiyonel nasıl olabileceği üzerinde ısrarlı durulması gerekmektedir. ⁽³⁹⁾

Bu noktada, sporun özel konumu nedeniyle birden çok Bakanlığın işbirliğini, ortak çalışmasını ve koordinasyonunu zorunlu kılması, spor işlerinin “Bakanlık” yada “Başbakanlık” olarak Başbakanlık katında teşkilatlanmasının uygun olacağı belirtilmekte, böylece bu konuyu da mevcut idari teşkilatlanmanın daha fonksiyonel olması tartışmaya açık olduğu anlaşılmaktadır. ⁽²⁵⁾

2.7. Spor Yönetiminin Diğer Yönetimlerden Farklılıkları

Toplumsal kurumlar birbirinden farklı ilişkiler dokusundan olmuştur. Bunların oluşturduğu toplumsal birimler de birbirinden farklıdır.

Spor yönetimi kamu yönetiminin spor alanına uygulanması olarak değerlendirilir. Bu sebeple spor yönetiminin özellikleri sportif hareketlerin amaç ve işlevlerinden kaynaklanmaktadır. Spor yönetiminin hem girdisi, hem de çıktısı insandır. Yani sporun hammaddesi insandır. Dolayısıyla özde birçok yönetim

alanlarından farklılıklar gösterir. Spor yönetiminin kendine özgü özellikleri vardır. Bu özellikler de şunlardır:

a. Spor yönetimi doğrudan yada dolaylı olarak insanlarla ilgili hizmetlerde bulunur. İnsanın fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal davranışlarında oluşturulan değişiklikler, toplum tarafından beklenenlerden farklılaştığından çeşitli çatışmalara sebep olabilir.

b. Sporun amaçlarından biri de, spor yapanlarda düşünme ve eleştirme davranışları geliştirmektir. Spor yapanlarda bu eleştiri düşünce geliştikçe, farklı görüşlere sahip olanların tepkilerine bir artma meydana gelebilir.

c. Spor yönetiminin hedefleri eğitim yönetiminin hedefleri gibi uzun vadeli olduğundan, hedeflerin kısa sürede gerçekleştirilmemesi insanlar üzerinde tahammülsüzlüğe neden olabilir. Bu durum çoğu zaman spor yapanlar arasında çeşitli problemlere yol açabilir.

d. Spor yönetiminde, spor yapanların davranışlarında oluşturulan değişikliklerin veya kazandırılanların ölçülmesi ve amaçlara ulaşma derecesinin tespit edilerek başarının değerlendirilmesi zordur. Çünkü sportif hareketlerde sonuca yönelik değerlendirmeler sadece yapılan müsabakada galibiyet-mağlubiyet derecesine göre yapılırsa, sporun temel fonksiyonları göz ardı edilmiş olacaktır. Bu durum sportif hedeflerle bir çatışmaya yol açabilir.

e. Sporla ilgilenen ve sportif hareketleri doğrudan ya da dolaylı olarak denetleyen ve değerlendirilenlerin sayısı çoktur. Bu nedenle farklı birey ve grupların beklentileri de farklı olacağından, özellikle spor yöneticileri çok çeşitli ve değişik baskılar altında iş görürler.

f. Spor kurum ve kuruluşlarında görev alan yöneticiler, genellikle her kesimden insanlar olabilir. Bunların bir kısmının spor yöneticiliği konularında

öğrenim ve deneyimleri olmadan atanması, teknik yetkilerin uygulanmasını güçleştirmektedir.

g. Spor kurum ve kuruluşları ülkenin her yerinde ve en küçük yerleşim birimlerine kadar yayılmıştır. Bu bakımdan spor yönetimi, çeşitli kademelerde ve alanlardaki tüm kurumların etkili ve verimli biçimde yönetilmesinden de sorumludur.

h. Spor yönetimini diğer yönetimlerden ayıran özelliklerden biri de sosyal bir kurum olan sporun özelliğidir. Toplumsal bir kurum olarak spor da, insanların sağlıklı ve mutlu bir hayat sürebilmeleri için insanların hareket yoluyla sağlıklı olmalarına katkı sağlama sorumluluğunu üstlenmiştir.

i. Spor doğrudan insanı hedef aldığı için, toplumun tüm kesimlerinin ilgi merkezidir. Her toplum kesimi sporun etkileme pürüzünün farkındadır ve bu nedenle de kendi değerleri ve eğilimleri doğrultusunda sporu yönlendirmek ve spordan yararlanmak ister. Bu yüzden tüm siyasal gruplar özel ideolojilerini yaymak ve ideallerindeki bireyi oluşturmak, hazırlanmak için sporu kullanmak isterler.

j. Hem kişisel hem de toplumsal bir girişim ve düzenleme olan sporun, toplumun kurumlarından destek beklemesi, toplumsal kurumların da bu desteği sağlaması çok doğaldır. Dolayısıyla sporun toplumdaki destek beklemesi bir hak, toplumun da bu desteği ödünsüz olarak sağlaması en önde gelen bir sorumluluktur.⁽¹⁶⁾

Spor yönetimini diğer yönetimlerden ayıran belirleyici nokta, sporun yapısal özelliğidir. Gerçekten, spor alanı çok değişik ve çeşitli faaliyetlerin bir arada yürütüldüğü karmaşık bir yapıya sahiptir. Bugün sporun; toplumda giderek kazandığı önem dolayısıyla sosyal bir kurum haline dönüştüğü kabul edilmektedir. Bilhassa sporla ilgili kurum ve kuruluşların, diğer birçok toplumsal organizasyonlara göre halkla daha yoğun ilişki içinde olduğu söylenilebilir. Çünkü, spor bir eğitim unsuru olarak bütün eğitim-öğretim kurumlarının müfredat programlarında yer alırken, her

türlü spor organizasyonlarının da toplumun değişik kesimlerindeki insanları farklı biçimlerde olsa bile etkilediği görülmektedir. ⁽¹⁶⁾

2.8. Türk Spor Teşkilatı ve Yapısal Spor Örgütlerimiz

Sporun temelinde başarılı olmak için, teşkilatlanmanın yeri büyük önem taşır. Teşkilatlanma, hangi konuda olursa olsun, o konunun bilimsel ve çağın gereklerine uygun bir gelişme ve seyir takip etmesinde büyük bir rol oynar. Sporumuzda da bu genelin içindedir.

Teşkilatlanma derken, öyle basit birkaç kuralla oluşan ve yönetilen teşkilatlanma tipinde çok, belli bir yasaya dayanan sürekliliği ve hukuki dayanağı olan yasaların koruyuculuğunda bulunan, çağın bilimsel davranışlarını benimseyen bir teşkilat yapısından söz etmekteyiz. Yine bilinmektedir ki, teşkilatın içinde ne kadar demokratik bir düzen işliyorsa, çalışanların ve kişilerin hakları korunuyorsa o derece başarı yolu açık demektir.

Spor teşkilatımıza gelince, Birinci Meşrutiyetten sonra, İkinci Meşrutiyete kadar geçen zaman içinde sporumuz genellikle yabancıların yönetiminde kalmış ve onlar yönlendirmişlerdir. Bu durum sadece Osmanlı içindeki bir miktar varlıklı azınlığı da etkiliyor ve bu uğraşa katıyordu. Durum böyle olunca bu tip spor anlayışı ve uygulaması da tabana inmeden yüzeyde belli oranda yapıp kayboluyordu.

Bu çağda dünyada gelişme kaydeden spor Osmanlı Devleti'nde gerekli ilgiyi görmediği için gerileme gösteriyordu. Halktan ve genç kuşağın spor yapma isteğine saray sırt çevirip duymazlıktan geliyordu. Hatta bazı olumsuz fermanlar çıkarttıklarını da görmekteyiz.

Aynı devrede yabancıların sporumuzun desteklenmesinde, yayılmasında katkısının da büyük olduğu bir gerçektir. Bu kişilerin 1909 yılındaki ikinci

meşrutiyetin ilanını kadar yaptıkları amatörce çalışmalar bir yerde bu günkü sporumuzun temelini teşkil etmektedir.

İkinci meşrutiyetin ilanına kadar olan devrede, yabancı uyruklu kişiler, birçok dernek, kulüp ve birlik kurarak sporumuzda ilk örgütlenmeyi sağlamışlardır. Şayet onlar örgütlenmelere öncü olmasalardı bu tür çalışmaların ne kadar zaman sonra oluşmaya başlayacakları, gerçekten merak konusu olacak niteliktedir.

Kurulan bu örgütler Osmanlı Devleti'nin çöküş döneminde halk tarafından çok benimsenmişti. Bu devrede, birçok karşılaşmalar ve yarışmalar kurulan bu spor örgüt ve dernekleri ile gerçekleştirilmiştir.

Ortak amaçlı kişilerin bir araya gelerek oluşturdukları gönüllü birlikler olarak tanımlayabileceğimiz "Kulüp" olgusunun Osmanlıda ilk yabancı örnekleri; Bornova (1884), İmogene (1900), Elpis (1903), Moda (1903) idi. İlk yerli örnekleri ise; Block Stockings (1899), Beşiktaş (1903), Galatasaray (1905), Fenerbahçe (1907) kulüpleri idi. İkinci Meşrutiyetle birlikte kulüp sayısında hızlı bir artış görüldü. Bu artış "Lig" teşkilatlanmasını daha sağlam ve yaygın temellere oturmasının yolduğu açtı. Türkiye'nin ilk futbol ligi dört yabancı takımlı bir yapı; İmmogene, Kadıköy, Moda ve Elpis kulüplerinin kurdukları İstanbul Futbol Birliğidir. 1903 yılında kurulan bu yapıya 1905 yılında yerli Galatasaray, 1908 de Fenerbahçe katıldılar. 1910 yılında İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi adıyla ve tabanını daha da zenginleştirip genişleterek yeniden teşkilatlanan bu lig düzeninin Cuma ligi (1913) ve Pazar ligi (1914) diye bölünerek cumhuriyete ulaştığını görürüz.

Türkiye'de uygun maddi temelin oluşmasıyla birlikte milli yetkilere sahip, uzmanlaşmış spor federasyonlarını kurulmasına 1922 sonrasında çok kulüplü ve çok sporlu Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı bünyesinde gidilmiştir.⁽²⁵⁾

1935-1936 sezonunda İstanbul lig maçları 12 kulüp arasında organize edilmiştir.1924'den bunayana epey uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen İstanbul'daki takımların adedi üzerinde kesin bir rakama varılamamıştır.

Türk sporunun öncüleri olan bu kulüpler, üzerlerine düşen öncülük görevini zamanımıza kadar sürdürmüşler, aynı zamanda, sporun bir çok dalda gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

Yukarıda kulüplerin katılarak birlik içinde meydana getirdikleri spor örgütlerinden bir tanesini örnek verme açısından:

- a. Statü
- b. Kuruluş amaçları
- c. Görevleri
- d. Merkez örgütü ⁽²⁶⁾ inceleyecek olursak;

İstanbul Futbol Birliği (17.5.1903-1910)

Statü

Jenner Latantaine, Horace Armitage ve Henry Dears'ın kurdukları; ilk örgütlü karşılaşmaları 1903-1904 futbol mevsiminde,

1. Moda
2. Elpis
3. İmogene
4. Kadıköy

Takımlarının yaptıkları: 1905-1906 futbol mevsiminde Türkiye'yi ilk takım olarak Galatasaray, ilk yönetici olarak da Ali Sami Yen'in katıldıkları; 1908 yılında birinci kümesini:

1. Galatasaray
2. Kadıköy
3. Moda
4. Elpis

5. Fenerbahçe

İkinci kumesini de;

1. Strugglens
2. Yosson
3. Dork
4. Tatavla

Takımlarının oluşturdukları gönüllü bir birliktir.

Kuruluş Amaçları

İstanbul'da kurulmuş olan futbol kulüplerini düzensiz aralıklarla ve örgütsüz biçimde kendi aralarında yapmakta oldukları özel karşılaşmaların, izleyenlere yeterince doyum vermemesi ve futbola karşı kitlesel ilgi oluşturmada yetersiz kalması göz önünde tutularak, anılan futbol kulüplerini tek bir lig içinde toplamak, futbol mevsiminin başlangıç ve bitim tarihleriyle, lig karşılaşmalarının gün saat ve hakemlerini saptamak, taraflara ve meraklılara futbol mevsimi başlamadan önce, duyurulacak karşılaşmalar programının koşullar elverdiğince aksaksız uygulanmasını sağlamak ve futbol karşılaşmalarının yönetiminde, belirebilecek anlaşmazlıkların çözümünde esas alınmış bulunan İngiliz futbol birliği kurallarını uygulamaktır.

Görevleri

İstanbul futbol birliğini, özelde de futbol karşılaşmalarını ilgilendiren tüm konularda karar almak; futbol mevsimi süresince açılıp kapanmasını sağlamak, karşılaşmaların sıra gün, saat ve hakemlerini saptamak; ana sözleşmede adları geçmeyip lige katılmak isteyen kulüplerin başvurularını inceleyerek karara bağlamak, başvuruları uygun bulunan kulüpleri İstanbul futbol birliği ikinci kumesine almak, oyuncularla kulüpleri arasındaki ilişkilerinin, oyuncuların kulüp değiştirmelerinin, karşılaşma ertelemelerinin birinci kümeye yükselmeyle, ikinci

kümeye düşme işlemlerinin alınan sözleşmeye ve IFB kurallarına uygunluğunu denetlemek “profesyonellik” yasağını uygulamak; ana sözleşmeyle IFB kurallarına aykırı davranışlarda bulunan kulüp ya da oyuncularını anılan bağlayıcı metinlerde ön görülen biçimlerde cezalandırmak gerek duyduğunda üye kulüpler adına hareket edebilmektir.

Merkez Örgütü

Bu örgütün kurulunda bir başkan, bir başkan yardımcısı bir genel sekreter ve yeterli miktarda seçilmiş üyeler bulunur. Bu yönetim kurulu, görevler başlığı altında sıralanan işlerin yönetim ve denetiminden sorumludur. ⁽²⁶⁾

Verdiğimiz örnekte de gördüğümüz gibi kurulan örgütler statü, görevleri, kuruluş amaçları ve merkez örgütleriyle birlikte o devrenin tüm imkansızlıklarına rağmen, yapılan sporu ve spor karşılaşmalarını iyi bir düzene sokmak ve belli kurallar çerçevesinde devamını sağlamak görevini üstlenmişlerdir.

Bu örgütler sayesinde, Türk sporunun ciddi kurallı ve örgütlü spor dönemi başlamış, Türk sporuna bir yön çizilmiştir. Tabii ki o devrede de bu örgütlerin karşısına birçok engeller ve sorunlar çıkmıştır. Saha yokluğu malzeme yokluğu, çevreden gelen çeşitli gerici baskılar bu engel ve sorunların başını çekmiştir.

Ancak bu konuda iddialı ve azimkar olan değerli örgütlerimiz ve yöneticileri yılmamışlar ve çalışmalarını eksiksiz sürdürmeye çalışmışlardır.

Kurtuluş savaşı öncesi ve sırasında faaliyet gösteren bu örgütlerimizi kurtuluş, savaşı sonrasında bu görevi Türkiye İdman Cemiyeti'ne bırakmışlardır.

Türkiye İdman Cemiyeti ile birlikte, Türk sporuna belirgin bir değişme ve ciddiyet gelmiştir. Bu cemiyet 3.8.1909 tarihli örgütler kanunu çerçevesinde ve aynı kanuna bağlı spor kulüplerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. ⁽⁵⁰⁾

Türkiye İdman Cemiyeti'nin;

- Kuruluş Tarihi : 22.5.1922
- Dahali Nizamname : 14.7.1922
- (Merkez Heyet)
- Yeniden Teşkilatlanma : 16.2.1923
- (Teşkilat Yapısında Değişiklikler)
- Kesin Teşkilatlanma Yasası : 2.1.1924
- Kapatılması : 13-18.02.1936

Türk sporunda gerçek örgütlenmenin başı olarak Türkiye İdman Cemiyetinin kuruluşunu görebiliriz. Bu örgüt sayesinde Türkiye’de spor ve örgütlenme belirli bir gelişme yoluna girmiş ve yeni örgütler doğmasına yol açmıştır. Böyle önemli örgütü ele alacak olursak:

Kuruluş tarihi olan 3.8.1909 tarihinde İstanbul’da bulunan büyük kulüplerin bir araya geldiklerini ve aynı çatı altında toplandıklarını görüyoruz. Bu kulüpleri böyle bir araya getiren sebep ise birlikte, ortaklaşa spor faaliyetleri düzenlemektir.

Birliğe katılan; Altınordu, Anadolu, Bakırköy, Beylerbeyi, Darüşşafaka, Fenerbahçe, Galatasaray, Hilal, İdman Yurdu, Nişantaşı, Süleymaniye, Türk Gücü, Vefa gibi kulüplerinin bir araya gelerek 26.6.1920 tarihinde birliğin ana nizamnamesini hazırlayarak bir heyet seçtiklerini görüyoruz.

Bu ciddi örgütlenme toplantısını takip eden günlerde seçilen heyet kendisine örnek olarak İsviçre Federasyonu ve Spor Birliği yönetmeliğini Türkçe’ye çevirerek seçmiştir. Böylece ilk federasyon yolunda adımlar atılmış oluyordu. Hazırlanan ilk yönetmelikte 269 madde bulunuyordu. Bu yönetmeliğin ilk toplantısı da 15.4.1921 tarihinde yapılmıştır. Aynı zamanda da üye sayısı 13’ten 16’ya yükseltilmiştir.

Katılan kulüpler; Kumkapı, Üsküdar ve Haliç’tir.

27.11.1921 tarihinde tescil için başvuruda bulunan cemiyetin amaçları şöyle açıklanıyordu.

Türkiye'deki spor, beden terbiyesi ve idman cemiyetlerinin çalışmalarına yardım, aralarındaki ilişkiyi tayin, tanzim ve yapılacak olan ve olacak her türlü spor, beden terbiyesi ve idman çalışmalarını idare, teşvik etmek, korumak düzenlemek, Türk sporunu içerde ve dışarıda tam yetki ile temsil ederek, yeni sporcu yetişmesine ve yeni spor kulüplerinin tesisine yardımcı olmaktır”

Bu açıklama ile oluşturulan ilk federasyon tipi ilk toplantısını 14.7.1922 tarihinde yapmış ve yapılan oylamada Başkanlığa Ali Sami Yen seçilmiş yardımcılığına Burhanettin ve Seyfi Beyler, genel katipliğe Fethi Bey seçilmiştir. Çalışmaları genellikle İstanbul içinde olan bu örgütün Cumhuriyetin ilanına kadar belli etkin bir çalışması olmamıştır. ⁽²⁶⁾

İlk dış temas girişimleri 1924 yılında Paris'te yapılacak olan Olimpiyatlar için olan cemiyetin kongresi 5.12.1924 tarihinde Ankara'da yapılmış ve bu kongreye Türkiye'nin birçok bölgesinden ve illerinden temsilciler katılmışlardır. Kongrede yapılan oylamada Selim Sırrı Tarcan Başkanlığa seçilmiştir. ⁽²⁶⁾

Teşkilat yapısı olarak ikiye ayrılan örgütte merkez ve taşra teşkilatı bulunuyordu.

Merkez teşkilatı:

- a. Merkez,
- b. İdman heyeti müttehideleri (federasyonlar),
- c. Umusun kongre ve heyeti ihzaniye'den oluşmaktadır.

Taşra teşkilatı:

Bu teşkilat il ve bölgelere göre tanzim edilmiştir. Bu yönde faaliyet göstermiştir.

Daha sonraki yıllarda da çalışmalarına devam eden bu örgütümüz sekizinci kongresinde fesih kararı alarak bundan sonra Türk Spor Kurumu olarak çalışmalarına devam etmiştir. ⁽²⁶⁾

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın fesih kararından sonra 18.2.1936 yılında Türk Spor Yönetim örgütleri arasına giren Türk Spor Kurumu Cumhuriyet Halk Partisi'ne bağlanarak Ankara merkez olmak üzere tüzel kişiliğe kavuşmuştur.

Türk Spor Kurumu'nun kuruluş ve amacını araştırdığımızda vardığımız sonuç "Temiz ahlaklı, yüksek karakterli, sağlam bünyeli, daima canlı ve şevkli, iradesine ve ulusuna inançları tam, Türk İnkılap ve Cumhuriyeti ile yurdunu korumayı en üstün amaç bilen ve bu uğurda bütün varlıklarını vermeye hazır olan bir spor gençliği yetiştirmek, Türkiye'de sporun milli ve bilimsel esaslara göre yayılması ve ilerlemesine çalışmak, Türk sporculuğunu yurt içinde ve yurt dışında temsil etmektir" şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Türk spor kurumunun Genel Merkez teşkilatı, Genel Başkan, Genel Merkez heyeti, federasyonlar, teftiş, sağlık ve hesap bürolarından meydana gelmekteydi.

Taşra teşkilatı ise; spor çevreleri, spor bölge kongreleri spor bölgeleri, bölge heyetleri, ajanlar, lig heyetleri, spor kulüpleri ve spor yuvalarından oluşmaktadır.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakının Türk sporu kurumuna dönüşmesi ile Türkiye'de spor kamu yönetimi açısından daha fazla resmiyet kazanmıştır. Yapılan kongreye devlet öğelerinin birer üye göndermeleri bu konuya açıklık getirmektedir. Diğer bir şekilde Türk sporunun tarihinde oluşan önemli bir gelişmeyi ifade etmektedir.

Ayrıca Türk Spor Kurumu'nun genel merkez ve taşra teşkilatları TİCİ'ye göre daha gelişmiş durumundadır.

Türk Spor Kurumu spor örgütleri arasında 16.7.1938 tarihinde faaliyetlerini tamamlamıştır.

Türk Spor Kurumunun 16.7.1938 tarihinde faaliyetlerini sona erdirmesinden sonra aynı tarihte 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ile yurttaşın fizik ve moral kabiliyetlerinin Ulusal İnkılapçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, jimnastik ve spor faaliyetleri sevk ve idare etmek maksadı ile tüzel kişiliğe haiz bir Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Genel Müdürlüğünün merkezi Ankara'dır. Teşkilat, şemasına göre, merkezde bir genel müdür ile genel sekreterden, federasyonlar heyetlerinden ve teftiş, hesap, sağlık, saha ve tesisler dairelerinden, neşriyat ve propaganda, muamelat, muhaberat ve arşiv, sicil ve lisans, müze ve kütüphane şubelerinden teşkil edilmiştir. Daha sonra çıkarılan 4047 sayılı kanunla yönetim şemasında değişiklikler yapılmıştır. ⁽²⁶⁾

2.8.1. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (1922-1936)

Cemiyetler Kanunu hükümlerine göre 22.05.1921'de kurulan ve asıl teşkilatlanmasını 02.01.1924'te tamamlayan TİCİ'nin amacı,tüzüğüne göre, Türkiye'de İdmancılığın (Beden eğitimi ve spor) teknik esaslar dairesinde tamim ve tekamülüne çalışmak, Türk idmancılığını dahil ve haricen karşı temsil etmektedir.

Görevleri ise,

- 1.Amatörlüğü tertip ve himaye etmek,
- 2.Mahalli ve umumi müsabakalar tertip ve Türkiye Milli İdman birinciliklerini tayin etmek,
- 3.İdman rekorlarını tescil eylemek,
- 4.İdmancılığın inkişaf ve tekamülünü temin edici neşriyatta bulunmak,
- 5.Beynelmilel olimpiyat cemiyeti ve münasebet kurarak cihan müsabakalarında Türk idmancılığının hüsnu temsiline çalışmak,

- 6.İdmancılığa ait bilcümle idari ve fenni nizamnamelerin tedvin ve tasdik eylemek,
  - 7.İdman mahallerinin çoğalmasını ve muhtelif idmanların federasyonlarını peyderpey teşkil etmek,
  - 8.Tedricen idman mıntıkları tesis etmek, mıntika hudutları tayin etmek,
  - 9.Profesyonelliği amatörlükten ayırmak,
  - 10.Beden eğitimini teknik esaslara neşir ve tamimine çalışarak bir beden eğitimi yüksek okulunun kurulmasına ve memlekette uzman yetiştirilmesine tevessül eylemek ⁽¹⁶⁾
  - 11.Muhtelif idmanlarda muayyen haddi askerları tecavüz edebilenlere bilintihan idmancılık alameti farikası vermek,
  - 12.Terbiyeyi bedeniyenin fenni usullerle neşir ve tamimine çalışmak
  - 13.Neşriyat,telifat,tercüme,konferans ve derslerle idmancılığfı fenni esaset dairesinde inkişaf ettirmek,
  - 14.İdman mahallelerinin çoğalması ve mevcudunun tanzimini temin etmek⁽⁴⁴⁾
  - 15.Sporun yayılması için kongre ve federasyonlar düzenlemek
  - 16.Spor hakkında yayın yapmak ⁽¹⁴⁾
- a. Genel Merkez:

TİCİ genel kongresinde seçilen ve ittifakın en yüksek temsil yetkisi olan organıdır. İki kongre arasındaki işleri idare eder. İttifakın en büyük icra organı olup, tabi ve seçilmiş üyelere meydana gelir. Aza-i Tabiiye, Heyet-i, müttehede reisleriyle bu hedeflerdeki her elli cemiyet için birer mümessildir. Aza-i Münthebe ise umumi kongre tarafından seçilen bir reis, iki reisi sani, bir katibi umumi, bir müfettiş, bir muhasip, bir veznedar ve dört üyeden yani on bir kişiden ibarettir. Genel Merkez üyeleri arasından biri merkezin müdürü olarak seçilmiştir.

Görevleri:

- İttifak kongrelerinin zamanında yapılmasını ve raporların tertibini tanzimdir.
- İttifakla teşkilat arasında koordineyi, kongreyi daveti, federasyon ve mıntika raporlarına istinaden genel kongre raporunu ve kongre gündemini hazırlar.
- Nizamname ve talimnameleri tanzim eder, kongreye fahri ve hami davet eder.

- İta amiridir. Kanun nezdinde sorumludur. Başkası seçilen üyeler ise meclis gibi çalışmaktadır.⁽²⁶⁾

b. Federasyonlar: (İdman Heyet-i Müttehideleri)

Aynı idmanla alakalar mıntika idman heyetleri denetleyicileri tarafından gönderilecek iki misli aday arasında seçilip, gelecek kongreye kadar ihtisası içindeki idmanı teknik ve idari işlerini yürütür. Bir reis, iki yardımcı, bir katip, bir müfettiş, bir muhasip, bir veznedar yani yedi kişiden ibarettir.

Federasyon heyetini reisi ile kayıtlı her elli cemiyet için bir sorumlu genel merkezin, federasyon üyesini teşkil eder. Bir federasyon heyetinin kurulması için o idmanla meşgul en az üç mıntika bulunması ve o idmanın reisi heyetini kurulu olması şarttır. Kurulmaları veya kaldırılmaları genel merkezin teklifi ve genel kongrenin kararına bağlıdır.

Meşgul olduğu idmanın Türkiye birinciliğini tayin, idman nizamnamesini tertip ve beynelmilel kuraları uygulama rekorları tespit ve tescil, doğabilecek ihtilafların teknik kaidelere göre yorumla, lüzumunda hakem komisyonları kurma, hakem idmanlarını uygulama ve belgelerini verme, milli takıma seçme ve antrenör tayin etme, idmandaki senelik gelişmeyi takip, mukayese ve yayınlama, genel merkeze rapor verme, beynelmilel federasyonla ilişki kurma, bütçesini tanzim ve genel merkeze rapor verme, idmancılara verilen cezalara itirazı genel merkeze sunma, idmancılara verilen cezalara itirazı genel merkeze arz etmektir. İlk teşkilatlanmada Atletizm, Güreş ve Futbol federasyonları kurulmuştur.

Genel kongre her sene eylül ayında toplanır, federasyon kurullarından temsilciler, mıntika üyeleri başkanlık divanı kurar, 2/3 çoğunlukla nizamname değiştirilebilir, ittifakı fesih etme yetkisi aynı çoğunlukta genel merkezindedir. Kurucu heyet, mıntikalar kurulundan evvel geçici bir maddeyle en eski idman cemiyeti denetleyicileri ve en ünlü Türk spor uzmanı ve öğretmenlerinin katılımıyla oluşturulmuştur.⁽²⁷⁾

Taşra teşkilatı:

Taşra teşkilatı idman mıntıkları üzerine kurulmuştur. Ülkenin coğrafyası ve iklimiyle ulaşım ve mülki amirliklerine göre belirlenen hudutlar dahilinde üyelik şartlarını yerine getiren kulüpler bir araya gelerek Genel Merkezle birlikte idari teşkilat başlığı altında bir maddeye istinaden yer almaktadır. TİCİ'nin mıntikalara göre kurulan taşra teşkilatı, mıntika merkezi, mıntika idman heyeti, mıntika kongresi, kulüpler ve birlik kümelerden oluşmaktaydı.

TİCİ'nin 1923 Şubatında toplanan kongreye İstanbul'da bulunan spor kulüpleri katılmış ve yönetmelikte bazı değişiklikler yapmışlardır. Bu kongrenin toplanması İstanbul'un işgal altında bulunmasına rastlanmıştır. ⁽⁶³⁾

TİCİ ideolojisi “gönüllü spor birlikleri” yönetim modelinin ve olimpiyatçılık akımının düşünsel çevresinin ta kendisidir. ⁽²⁴⁾

TİCİ'nin teşkilatlanma prensipleri, tabandan tavana olmak üzere, taşra teşkilatında kulüpler, bölge merkez heyetleri ve bölge kongrelerinin girdikleri federatif yönetim anlayışının tekrarlar mahiyette olduğu anlaşılmaktadır. ⁽¹⁶⁾

İdari, siyasi ve iktisadi alanda hiçbir bakanlığa bağlı olmaması, kendine mahsus karar organlarının bulunması, aldığı kararları uygulayabilmesi ve gelirlerini harcama yetkisine sahip olması bakımından, böylece özerk bir kuruluş oluşu itibariyle TİCİ'nin manasıyla demokratik ve ademi merkeziyetçi bir spor teşkilat olduğu anlaşılmaktadır. ⁽¹⁾

1922 yılında kurulan ve 14 yıl süreyle Türk Sporunun yönetimini üstlenen, 1936 yılında yerini yarı resmi olan Türk Spor Kurumuna bırakan TİCİ bu süre zarfında 8 kongre yaparak Türk Sporunun sorunlarını çözmeye çalışmıştır.

TİCİ dönemi Türk Spor tarihinin en çok tartışılan yada öfkeyle eleştirilen dönemlerden birisidir. ⁽²⁵⁾ TİCİ'nin son kongresinde Türk Spor Kurumuna dönüş

kararlarının alınması, yarar üstünde odaklaşan tartışmalarda kimi zaman “Spor şahsın ve hususi teşebbüslerin malı olarak kalmalıdır”⁽²³⁾ “8. kongre Türk Sporunun misaki millisini çeteciliğe nihayet veren bir kongredir”⁽²⁷⁾ kısaca TİCİ yerini Türk Spor Kurumuna devretmesi memleketimizin ilk ve son amatör spor teşkilatı olan TİCİ’nin sonu olmuş bir başka şekilde ise memleket sporu bakımından çok hayırlı olmuş ve herkes tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

Tablo 2. Türkiye İdman Cemiyetlerine Ayrılan Kaynak

YILLAR	MİKTAR (TL)	YILLAR	MİKTAR (TL)
1926	40.000	1933	70.000
1927	33.000	1934	80.000
1928	30.000	1935	203.000
1929	Tahsisat Verilmemiştir.	1936	Türkiye Spor Kurumu 239.000
1930	10.000	1937	239.000
1931	40.000	1938	BTGM-239.000
1932	50.000		

KAYNAK: T.C. BAŞBAKANLIK G.S.G.M. Türk Gençliğinin ve Sporun Hizmetinde 60 Yıl,1988,s.88

2.8.2. Türk Spor Kurumu (TSK, 1936-1938)

Türk spor kurumunun örgütsel-yönetmel açıdan bir ara rejim olması gibi, örgütün spora bakış açısı da partililik-devletçilik arasında yalpalayan bir geçiş dönemi ideolojisidir.⁽²⁶⁾

Türk Spor Kurumu: amaç, prensip ve ödevlerini yerine getirebilmek için TİCİ gibi merkez ve taşra diye iki tipte teşkilatlanmıştır. Merkez teşkilatı büyük kongre, genel merkez ve federasyonlar, taşra teşkilatı ise spor çevreleri, bölge kongreleri, spor bölgeleri, bölge heyetleri, ajanlar, lig heyetleri,spor kulüpleri ve spor yuvalarından teşekkül etmiştir.

Kuruluş safhasında hiçbir bakanlığı olmaması, kendine mahsus ve seçimde iş başına gelen organları bulunması ve gelirlerini harcama yetkisine sahip olması ve böyle özerk bir kuruluş olması itibarıyla Türk Spor Kurumu, tam manasıyla ademi merkezîyetçi bir teşkilattır. İdare anlayışı, hizmet bakımından yerinden yönetim esası üzerine kurulmuştur. ⁽¹⁶⁾

Türk Spor Kurumu Türkiye’de sporun milli fenni esaslara göre yayılmasına ve yükselmesine çalışmıştır. Türk sporculuğunu yurtiçinde ve yurtdışında temsil eder şeklinde ifade edilmiş ve öngördüğü prensipler Ulu Önderimiz Mustafa Kemal ATATÜRK’E sönmez bir aşk ve inanç ile bağlı olan, onun büyük prensipleri ışığında ilerlemek, Türk devriminin esaslarını ve milli onuruna yol gösteren bir ışık olarak tanımak, kurumun bütün teşekkül ve üyelerini kardeşlik sevgisiyle birbirine bağlamak, her yerde Türk bayrağının ve Türk sporculuğunun yüksek şeref ve haysiyetini taşıdığını unutmamak, yalancılığın, kıskançlığın, hilekarlığın ve yurttaşlara, düşmanlığın en büyük düşmanı olmak, Türk sporculuğuna emeği geçenleri ve sporcuları saygı ile överek anmak böylece Türkiye’de bütün vatandaşlara yüksek spor terbiyesini göstermek ve örnek olmaktır.

İyi sporcular yetiştirmek ve spor alanları ve spor yayınları yaparak ülkenin her yerinde amatör sporun gelişmesini sağlamak gerek yurtiçi gerekse de yurtdışında müsabakalar düzenleyerek ülkeyi temsil etmektir. ⁽⁴⁴⁾

Bu dönemde spor teşkilatı “Parti-Devlet idaresinden başka bir şey değildi. Çünkü Türk Spor Kurumunca yapılan genel kurulda Hükümetin ve askeri üyelerin yer alması ve o dönemin tek partisi olan CHP’nin genel başkanlık kurulunun ve genel sekreterliğinin TSK’nin bütçe ve çalışma programlarının onaylaması onu yarı resmi bir yapıya dönüştürmüştür.” ⁽⁴³⁾

TSK sporun sevk ve idaresindeki kişi ve heyetlere dağıtmıştır. TSK demokratik bir anlayıştan merkezciliğe doğru bir sapma yapmaktadır. ⁽¹⁶⁾

Bu çalışmalarda, temiz, ahlaklı, yüksek karakterli, sağlam bünyeli daima canlı ve şevkli nefesine ve ulusuna inancı pek, Türk devrimi, Cumhuriyetini ve bütün erginlik şartları ile yurdu korumayı en üstün amaç bilen ve bu uğurda bütün varlıklarını vermeye hazır olan bir spor gençliği yetiştirmeye kendimize gaye edinmiş bir müessese olan Türk Spor Kurumu'na kavuşmuştur.

Bu amaç ve gaye içinde görev yaparken her Türk'ün bu kuruma yardım etmesi yükümlülüğü taşıması anlayışıyla görev yapan Türk Spor Kurumu, faaliyete geçtikten sonra sporun çeşitli sorunları üzerine eğilmiş, özellikle öğretici, saha, tesis ve malzeme gibi sorunların çözümünde büyük ölçüde çaba harcamıştır. ⁽⁴⁴⁾

Türk Spor Kurumu döneminde de bundan önceki dönemlerde olduğu gibi kulüpler arası çekişmelerin yanında sahalarda meydana gelen kavgalar, sürüşmeler yanında kulüpler arası rekabetin yanında da siyasal çekişmelerin eklendiği bir takım olumsuzlukların partiye zarar verdiği düşünülüyordu. Zira Türk Spor Kurumu 29 Ekim 1936 günü ülke çapında yapılan törenlerle CHP'ye katılıyordu. Bu törenlerden Ankara'da yapılan partiye katılım toplantısında vali ve parti başkanı B.Tandoğan yaptığı konuşmada; "Bugün Türk spor gençliği için şerefli bir gündür. Türk Spor Kurumu partimize üye bir teşkilat olarak kabul olunmuştur." diyerek Türk spor yönetiminin ne kadar siyasallaştığını açıkça ortaya koymaktadır.

Bu kadar parti, spor iç içe girmesi hatta CHP'yi bir yan kuruluşu gibi çalışan Türk Spor Kurumu Türkiye Cumhuriyeti kurucularından Burhan Felek'in şu ifadesi politikanın sporu ne kadar etkilediğini ortaya koyuyor: "Parti politikası, hele partili kimselerin şahsi hırs ve emelleri spora karışınca, partili spor teşkilatı ancak iki sene gidebilecek her spordaki olumsuz hadise partiye sıçrayarak parti bu yüzden sporu bünyesinden atmak isteyecek ama bu sefer de serbest bırakmayıp hükümete bağlayacaktır" demiştir.

Bu oluşumlar çerçevesinde seçilmiş olmalarına rağmen göreve atanmış gibi gelmiş bulunan yetkililer sporun ilmi manada ve özel değerinde zedelenmeden bir parti kanadı altında geliştirmenin mümkün olmayacağına inanmışlar ve devrin

yetkililerini hizmetin politika dışı, mali imkanlara ve buna ölçülü yetkilere sahip bir teşkilat eliyle yürütülmesi lüzumuna inandırmaya çalışmışlardır. Fakat gerek TİCİ gerekse TSK' nın verdiği tecrübeler ve son yıllarda batı memleketlerinde sporun sevk ve idaresinde ortaya çıkan fikirler ve hareketler sporun tıpkı milli eğitim ve sağlık işleri gibi bir devlet işi olarak ele alınması lüzumunu ortaya koymuştur.

Böylece sporun devlet partisince yönetildiği TSK döneminden doğrudan doğruya devlet yönetimine girdiği BTGM dönemin başladığını görüyoruz. Sonuç olarak varlığını iki yıl sürdüren TSK bir geçiş dönemi olmuş ve yerini tamimiyle bir kamu kuruluşu olan 3530 sayılı yasayla Beden Terbiyesi Umum Direktörlüğü'ne bırakmıştır. ⁽⁴⁴⁾

2.8.3 Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Dönemine Geçiş (1938-1986)

Türk Spor Kurumu sevk ve idareyi bir miktar merkezileştirmesine rağmen, spor hale devlet işi olarak ele alınamamıştır. 1938 yılından itibaren spor işlerinin milli eğitim ve sağlık gibi kamu hizmeti sıfatıyla devlet tarafından düzenlenip yürütülmesi, spor kurumu ve fonksiyonlarının kanunla düzenlenmesi ve işletilmesi ihtiyacı hasıl olmuştur.

Böylece 1938 tarihli ve 3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu çıkartılarak, Türkiye'de spor alanında kamu otoritesinden sorumlu, tüzel kişiliğe haiz, katma bütçeli ve merkezi Ankara'da bulunan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) teşkilatı kurulmuştur.

En temel özelliği ile Beden Terbiyesi Kanununun maksadı, Türkiye'de yurttaşın fizik ve moral kabiliyetlerinin ulusal ve inkılapçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek için BTGM'nin teşekkülünü sağlamaktır.

Beden Terbiyesi Kanunu tam manasıyla merkeziyetçi ve otoriter bir kurum ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü de bu duruma göre yapılanmış bir spor teşkilatıdır. İdare anlayışı yetki genişliği esasına göre kurulmuştur.

Türk spor yönetiminde Beden Terbiyesi Kanunu ve ona bağlı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü teşkilatında meydana gelen bu çeşitli uygulamalara ilave olarak kanun, üç kez değiştirilmek istenmiş ve devletin resmi spor teşkilatı değişik bakanlıklara bağlı olarak görev icra etmiştir.

Ancak, Türk Spor yönetiminde Beden Terbiyesi Kanunu ile oluşturulan merkeziyetçi ve otoriter yapı, özde bir şey kaybetmeden 1986 yılına kadar varlığını korumuştur. ⁽¹⁶⁾

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün görevleri yine 3530 sayılı kanunun 2.maddesi şu şekildedir. Spor yöneticisi ve düzenleyicisi olarak antrenör, monitör ve hakemleri yetiştirip sayıca artırmak, uluslararası yarışmalarda Türkiye'yi temsil edecek sporcuları seçmek, spor alanındaki uluslararası gelişmeleri izleyerek Türk sporunun gelişmesi için gerekli çalışmaları yaparak uluslararası yarışma kurallarının uygulanmasını sağlamak ve denetlemek, taşra örgütünün temel birimi olan bölgelerin çalışma esas ve programlarını saptayarak aralarında koordinasyonu sağlamak, federasyonların kurulmasını sağlamak, ülke çapında spor tesis yapımıyla ilgili çalışmaları yürütmek, sporcu ve kulüplerin tescil, vize ve transfer işlemlerini izleyip kayıtlarını tutmak, kendisine bağlı futbolda müşterek bahis müdürlüğü yoluyla Spor-Toto uygulamalarını düzenlemek ve yurttaşın spordaki bilgi ve ilgi düzeyini yükseltmektir. ⁽¹⁰⁾

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün Başbakanlığa bağlı bir teşkilat olması, genel müdürün başbakan tarafından seçilerek cumhurbaşkanınca atanması, genel sekreter, daire başkanları, federasyon başkanları ve şube müdürlerinin genel müdür tarafından teklif edilerek Başbakanca tayin olunması, aynı durumun federasyon sayısının tespitinde de tekrarlanması, gençler için kulüplere girmek ve boş zamanlarında beden terbiyesine devam etmek mecburiyeti getirmesi, beden terbiyesi

işlerinin idari ve sorumluluğu mülki idarelerin validen, köy muhtarına kadar mahallin yöneticilerine verilmesi, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğün bünyesi altında memlekete spor bilgisi ve ihtisası ile tanınmış olanlar arasından Genel Müdür tarafından seçilecek beş kişi ile kültür, milli savunma, içişleri ve sağlık bakanlıklarından gönderilecek birer temsilciden teşekkül etmesi, genel müdürlüğün merkezi bir yönetim anlayışına sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrıca bütçenin genel müdürlükçe hazırlanıp (Merkez Danışma Kurulunun tetkikinden sonra) başbakan tarafından TBMM'ne arz olunması, merkezde genel müdürün başbakan, taşrada ise bölge müdürünün vali tarafından denetlenmesi ve böylece sporun bir devlet işi ve hizmetleri arasında görülmesi BTGM'nin merkeziyetçi ve otoriter bir kurum olduğunu göstermektedir.

3530 Sayılı B.T.G.M. kanununun her bir vilayete Beden Terbiyesi Bölgesi ve valilere de bu bölgelerin başkanları olarak kabul etmekte; beden terbiyesi işlerini vilayetlerde valilerin, kazalarda kaymakamların, nahiyelerde nahiye müdürlerinin, belediye teşkilat olan yerlerde belediye başkanlarının, köylerde muhtarların idare ve sorumluluğunu vermektedir.

Bölgelerde valilerin sorumluluğu altında bölge beden terbiyesi müdürü ile o bölgede tatbik edilmekte olan spor çeşitlerinin ilgili federasyonlarla mütenezir olarak vali tarafından seçilen ve genel müdürce tasdik edilen birer ajandan oluşan heyetler bulunmakta Halkevleri kendi mensuplarına ve arzu edenlere beden eğitim hareketlerini yaptırabilmektedirler.

3530 sayılı kanunla Türk sporunun sevk ve idaresi yanında yaygınlaştırılması için çalışma ve iş yerleri itibariyle memur ve işçi sayısı 500'den fazla olan fabrika v.b. işyerlerinde beden eğitimi öğretmeni ve antrenörü bulundurmaları zorunlulukları ile tesis yapmaları mecburiyeti 3530 sayılı kanunda yer almıştır. Kanun bu hükümlerle sporun insan sağlığı açısından önemini ve ülke kalkınmasına sağlıklı nesillerin yapacağı katkıyı kabul etmektedir. ⁽¹⁴⁾

5.6.1946 Tarih ve 4919 sayılı Cemiyetler Kanunu ile birlikte kulüplere yeniden kuruluş serbestliği getirilirken, BTGM'nin kulüpler üstündeki otoriter bağı gevşemiş ve Anayasa Mahkemesi'nin spor mükellefiyetini kaldıran kararıyla beden terbiyesi kanununun kulüplere dair yetki ve sorumluluklarını konu alan 13 üncü maddesi de kaldırılmıştır. Böylece devlet BTGM aracılığı ile spor kulüp ve grupları arasındaki hiyerarşik münasebetlerini başka müesseseleri vasıtasıyla kurmaya başlamıştır.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünü merkez ve taşra teşkilatından oluşmaktadır. 3530 sayılı yasaya göre Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün merkez teşkilatında genel müdürlük makamı, genel müdürlük kurulları, esas danışma ve yardımcı birimler ile federasyonlar bulunmaktadır. Taşra teşkilatı ile bölge başkanı (vali), bölge müdürlüğü, ilçe başkanı (kaymakam), bucak beden terbiyesi başkanı (bucak müdürü) ve köy beden terbiyesi başkanlığı (muhtar), ajanlıklar ve kulüpler bulunmaktadır.

3530 sayılı Beden Terbiyesi kanunun kendilerinden önce görev yapan TİCİ, TSK'den ayrılan yönlerin olduğu ve en büyük özelliği beden eğitim, oyun ve sporun bir kamu görevi olarak benimsenmiş olup, devletin kamu hizmetleri arasında yer almıştır. 1951 yılında amatör kulüpler bünyesinde profesyonel takım kurma yetkisinin tanınması ve 1959 yılında Türkiye Futbol Birinci liginin başlatılmasının ve yine aynı yılda maddi anlamda çok büyük bir getirisi olan Spor Toto teşkilatının kurulması ayrı bir önem taşımaktadır.

3530 sayılı kanunun iki önemli noksanı göze çarpmaktadır. Bir tanesi müeyyide yoktur. Görevlerini yapmayanlara ne yapılacağı veya bu görevlerin mecbur olduğu bilinmiyordu. İkincisi ise spor yapan kitle ne görev nede bir mesuliyet almıştır. Bu kanun üç kez değiştirilmek istenmiş ve devletin resmi spor teşkilatı değişik bakanlıklara bağlı olarak görev icra etmiştir. Fakat Türk spor yönetiminde beden terbiyesi kanunu ile oluşturulan merkeziyetçi bir otoriter yapı bir şey kaybetmeden 1986 yılına kadar devam etmiştir. ⁽¹⁴⁾

2.8.4. Gençlik ve Spor Bakanlığının Kuruluşu

Gençlik ve Spor Bakanlığı, çağdaş uygarlıklar bugün erişmiş oldukları düzeyde artık kişiyi, bedeni ve ruhu ile birlikte mütalaa ederek dengeli bir şekilde gelişmenin sağlanmasını öngörmektir. Bu amaçla; sağlam bünyeli, dayanıklı, enerjik, yurduna-milletine, insanlığa yararlı görev yapmaya hazır, neşeli ve iş verimi yüksek kültürlü elemanlarla topluluklarını kurmak çabası içindedirler.

Bizde yıllardır yalnız eğitim sorununa eğinilmiş fakat bununla beraber yürütülmesi gereken her yaştaki halkımızın beden eğitimi, spor ve boş zamanlarını değerlendirme konuları ihmal edilmiş, dolayısıyla bugün karşımıza acil çözüm bekleyen sorunlar olarak çıkmıştır. İlk bakışta bu sorunların sorumlu bazı örgütler var gibi görülmekte ise de, ikinci derecede görev olarak tutulan bu konular kapsadıkları önem oranında ilgi görmedikleri ve yükümlü örgütler arasında bir koordinasyon çalışmaması bizleri bu noksanlığın bir an önce giderilmesi lazım geldiği sonucuna getirmiştir. Bu gerekçeyle 4951 sayılı yasaya dayanılarak 4.11.1969 tarih ve 13342 sayılı resmi gazetede yayınlanan 3.11.1969 gün ve 4/983 sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuştur. Ayrıca 11.2.1970 gün ve 13423 sayılı resmi gazetede yayınlanan gün ve 4/464 sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkereleriyle görev alanı belirlenmiştir. ⁽³⁴⁾

Gençliğin okul içi e okul dışı beden ve ahlak kabiliyetlerini geliştirmek, sosyal ihtiyaçlarını karşılamak, oyun, beden eğitimi, ile ilgili olanları kurmak, malzemeyi temin etmek, teknik ve idari elemanları yetiştirmek, gençlik için sosyal refah, sağlıklı çalışma, eğlenme ve dinlenme imkanları temin etmek, beden eğitimi ve spor öğretmenlerini modern eğitim metotlarıyla yetiştirmek, sağlık içi beden eğitimi ve spor faaliyetlerini tanıtmak, spor kulüplerinin geliştirilmesi için tedbirler almak, köy gençliğini köy şartları içerisinde geleneksel spor dallarına yönlendirmek, Türk sporunu uluslararası temaslarla geliştirmek gibi görevleri yüklenen Gençlik ve Spor Bakanlığı, çeşitli bakanlıkların görev alanlarını ilgilendiren alanlara yöneldiği görülmektedir. Bu tür bir görev anlayışı ve yapılanma Türk spor yönetiminde çeşitli

karışıklıklara sebebiyet vermesi sebebiyle sporumuzun sorunlarının çoğalacağı ve çözümsüzleşmeyeceği görülmektedir. ⁽²⁶⁾

Gençlik ve Spor Bakanlığı, hem ulusal spor yönetimi içindeki konumu, hem çok çeşitli görevleri yüzünden, hem de kuruluşundaki eksikler nedeniyle eş düzey bakanlıklar karşısında yasal sıkıntılarının bulunması ve yaptırım gücünün olmamasından dolayı başarılı olamaması nedeniyle başarılı olamamış ya da başkaları tarafından görülen işler için bünyesinde göstermelik organlar kurarak gereksiz görev çalışmalarına yol açmış “yetkisiz” olarak yöneldiği görevlerin çok azını yerine getirebilmiştir. Bakanlık makamı tüm örgütün başı olan bir müsteşar, biri spor, diğeri idari işlere bakan iki müsteşar yardımcısı, Kurullar: Gençlik ve spor sorunları şurası, Koordinasyon kurulu, Yüksek disiplin kurulu, Sağlık kurulu, Türkiye izcileri teşkilatı genel kurulundan oluşur. Esas Birimler: Gençlik sorunları genel müdürlüğü, Okul içi beden eğitim ve spor genel müdürlüğü, İzcilik ve Boş zamanları değerlendirme genel müdürlüğü, Eğitim genel müdürlüğünden oluşur. Yardımcı birimler: Muhasebe müdürlüğü, Özlük işleri dairesi başkanlığı, Dış ilişkiler yönetim dairesi başkanlığı, Tesis ve İşletme genel müdürlüğü, Basın ve halkla ilişkiler dairesi başkanlığı, İdari ve Mali işler dairesi başkanlığı, Sağlık dairesi başkanlığından oluşmaktadır. ⁽²⁶⁾

BTGM ile Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü bakanlığa bağlı kuruluşlardır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın teşkilat yapısında taşra kuruluşu olarak il gençlik ve spor müdürlükleri ile gençlik ve spor akademisi müdürlükleri görülmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı bu teşkilatlanmasıyla iyiden iyiye karmaşıklaşmış bir spor yapısının o konuda uzmanlaşmış bir bakanlıkta yönetme arayışının mantığı sonucudur. Bakanlığın istenilen hedefe ulaşmadan tarih yaprakları arasına karışmasının temel nedeni ise BTGM'nin bir türlü spor politikasını belirleyememesi, yönetimi yenileyememesi ve federasyonlarını uluslararası spor örgütlenmesinin gerisinde kalmaktan kurtaramaması sonucu 13 yıllık bir hizmetin sonucunda da

sporun nasıl yönetileceği konusundaki tereddütlerin olduğu yıllardaki gibi Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Milli Eğitimi Bakanlığı 179 sayılı kanun hükmünde kararnameyle birleştirilerek Milli Eğitimi Gençlik ve Spor Bakanlığı kuruldu. BTGM bu bakanlığa bağlandı. ⁽⁴⁴⁾

2.8.5. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Dönemine Geçiş

3289 sayılı kanun 21.05.1986 tarihinde kabul edilerek 28.05.1986 tarih ve 19120 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. İlk olarak Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilat ve görevleri hakkında kanun adıyla çıkartılan kanun 2.3.1989 tarih ve 356 sayılı B.K.K. ile bu ismi almıştır. ⁽⁵²⁾

Sporun, ülke genelinde değişen ve gelişen şartlara uyum sağlamasını temin maksadıyla 1986 yılında 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (G.S.G.M.) Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun çıkartılarak Türkiye’de spor hizmet ve faaliyetlerinin sevk ve idaresinden sorumlu tutulan ve devletin resmi spor teşekkülü G.S.G.M.nin yetki, görev ve yükümlülüklerinde daha ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. ⁽¹⁶⁾

3289 sayılı kanunun amacı, Başbakanlığa bağlı, merkezde katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip G.S.G.M.nin, taşrada ise özel bütçeli Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinin kurulmasını, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir. ⁽³²⁾

G.S.G.M.nin görevleri de, vatandaşın, fizik, moral, güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek, spor faaliyetlerini programlamak, bu faaliyetler için araç, gereç ve benzeri ihtiyaçları kurmak; tescil, vize ve aktarma işleri yapmak; spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarını belirlemek için gerekli usul ve esasları tayin ve tespit etmek; spor saha ve tesisleri yaparak vatandaşın istifadesine sunmak; müsabakalarda milletlerarası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak; futbol müsabakalarından

müşterek bahis (spor-toto ve spor-loto) düzenlemek, yönetmek, sporcu sağlığı ile ilgili tedbirler almak ve spora ilgiyi arttıracak yayınlar yapmak, gençlerin boş zamanlarını değerlendirilmesi için diğer kuruluşlar ile sporcu ve spor elemanlarını denetlemek, milletlerarası temas ve müsabakalarda resmi merci görevi yapmak; başarılı sporcu ve çalıştırıcılara yardım yapmak ve ödüllendirmektir.

G.S.G.M. Merkez ve Taşra teşkilatından meydana gelmektedir. Merkez teşkilatı genel müdürlük, ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ve yardımcı birimlerden, taşra teşkilatı da Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri ile spor dalı temsilcilerinden teşekkül etmektedir. ⁽³²⁾

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (G.S.G.M.), B.T.G.M. gibi Bakanlığa bağlı olarak teşkilatlanması, gençlik ve spor konularını aynı bütünün içinde ele alması, organ ve kurullarının teşekkülünde Bakan inisiyatif ve tercihinin yer vermesi bakımından, merkeziyetçi bir yapı özelliği de göstermektedir. Ancak, G.S.G.M., B.T.G.M.' ye göre bazı konularda merkeziyetçi anlayıştan uzak ve ademi merkeziyetçiliğe yakın özellikler taşımaktadır. ⁽¹⁶⁾

Merkez Teşkilatı :

Genel Müdürlük Merkez Teşkilatı; Ana Hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ve yardımcı birimlerden meydana gelir.

Ana Hizmet Birimleri :

- a) Spor Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı
- b) Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı
- c) Tesisler Dairesi Başkanlığı
- d) Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı
- e) Spor Kuruluşları Dairesi Başkanlığı
- f) Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ⁽³²⁾

Danışma ve Denetim Birimleri :

- a) Teftiş Kurulu Başkanlığı
- b) Hukuk Müşavirliği
- c) Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Yardımcı Birimler :

- a) Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı
- b) İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
- c) Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı
- d) Savunma Uzmanlığı

Sürekli Kurullar :

- a) Merkez Danışma Kurulu
- b) Merkez Ceza Kurulu
- c) İl ve İlçe Danışma Kurulu
- d) Gençlik ve Spor Şurası

Federasyonlar

Bir veya daha fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanır. Amatör federasyonları adedi ile profesyonel dallar, merkez danışma kurulunun da görüşünü almak suretiyle GSGM'nin teklifi üzerine Başbakan tarafından tespit olunur.

Amatör ve profesyonel futbol faaliyetleri Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı iki ayrı kurul tarafından yürütülür. ⁽³²⁾

Federasyon başkanları, kendi spor dallarının temsilcileri tarafından gösterilen üç aday arasından, Başbakan tarafından 5 yıl için atanırlar. Federasyon başkanları,

başarısızlıkları ile kanun-tüzük ve yönetmelikler aykırı davranışları tespit edilmek kaydıyla genel müdürün teklifi üzerine Başbakanlık tarafından süresi dolmadan değiştirilebilir veya seçimi yenilenebilir.

Federasyon başkanlığı ve kurul üyelikleri fahridir. Ancak bunlardan kimlere ne kadar huzur hakkı verileceği genel müdürün teklifi ve başbakanın onayı ile belirlenir.

Federasyon başkanlarının seçimi ve kurullarının teşkili, çalışmaları, görevleri, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle belirlenir.

Federasyonlar çalışmalarını, hazırlayacakları beş yıllık plana dayanarak düzenleyecekleri yıllık programlara göre yürütürler. Federasyonlar, merkez danışma kurulundan geçtikten ve başbakan tarafından tasdik edildikten sonra bu plan ve programlara uymak zorundadırlar. Federasyon plan ve programlarındaki değişiklik, kabul edilmesindeki usule tabidir.

Federasyon Faaliyetlerinde Uygulanacak Temel İlkeler

1. Sporcuların yaş grupları tespit edilerek bunlara göre hazırlanacak çalışma, plan ve programları gereğince sürekli uygulamada bulunur.

2. Amatör sporun gelişimi ve sporcu sayısının artırılması için teşvik edilir ve tescilleri için gerekli tedbirler alınır.

3. Sportif faaliyetlerde, spor yöneticilerinin seçimini ve her türlü uygulamalardan tarafsızlık ve eşitlik ilkesi esastır.

4. Üstün başarılı sporcuların desteklenmesi ve sporun tabana yayılması öncelikle teşvik edilir.

5. Sporcular dışında kalan yurttaşların sağlık için spor yapmalarına ilişkin özendirici tedbirler alınarak buna ait spor ortamının oluşmasına ve gelişmesine imkan sağlanır.

6. Federasyonlar çalışmalarını hazırlayacakları beş yıllık plana dayandırarak düzenleyeceklerini yıllık programa göre yürütürler.

Taşra Teşkilatı

Gençlik ve spor il ve ilçe müdürlüklerinde bulunan başlıca şubeler şunlardır:

Spor Hizmetleri Şubesi

- 1.Gençlik, beden eğitimi ve okul spor hizmetleri
- 2.İl ve ilçe spor faaliyetleri
- 3.Federasyon faaliyetleri
- 4.İl ve ilçe ceza kurulu hizmetleri
- 5.-Sicil-lisans hizmetleri
- 6.-Sporcu sağlığı hizmetleri

İdari İşler Şubesi

- 1.Personel hizmetleri
- 2.Malzeme hizmetleri
- 3.Muamelat hizmetleri
- 4.Arşiv hizmetleri
- 5.İstatistik hizmetleri
- 6.Sivil savunma hizmetleri
- 7.Teftiş ve soruşturma hizmetleri

Tesis Hizmetleri Şubesi

- 1.Tesis (bakım-onarım) hizmetleri
- 2.Tesislerin işletilmesi hizmetleri
- 3.Reklam hizmetleri

Muhasebe ve Bütçe Şubesi

Hizmet şubeleri, tek tek veya birleştirilerek şube müdürlerinin sorumluluğunda yürütülür. Hizmet şubelerinin il ve ilçeye genel müdürlükçe tahsis edilen kadro sayısına göre arttırılıp azaltılabilir.

Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlerinin Görevleri :

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun öngördüğü amaçlar, ilkeler ve esaslar uyarınca milli ve inkılap amaçlarla tüm vatandaşların ve özellikle boş zamanlarını işi ve okulu dışında geçiren gençliğin, yaygın eğitimin en çekici ve en etken aracı olan ve bir taraftan yaygın beden eğitimi ve antrenmanlara ağırlık veren ve kitle sporu olarak adlandırılan çalışmalar, diğer taraftan bu faaliyetleri ileri düzeyde bütünleyen ülkemizi milletlerarası spor alanında temsil yeteneğinde sporcuların aranıp bulunmasını, yetişmesini, form ve performanslarını çeşitli tedbirlerle ve yeterli sayıdaki yarışmalarla sürdürmeye dönük spor faaliyetlerinin yürütülmesi şeklinde özetlenebilen gençlik ve spor il ve ilçe müdürlüklerinin görevleri; spor hizmetleri, idari işler, tesis hizmetleri ve muhasebe ve bütçe hizmetleri ile ilgili işler şube müdürlüklerine dağıtılmıştır.

Özetle GSGM'nin 1938'den günümüze kadar üç defa Başbakanlığa, iki defa Milli Eğitim Bakanlığı'na, bir defa da Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlanması teşkilatlanma konusunda arayışların hala devam ettiğini göstermektedir. Geçmiş dönemlerin ortak sayılabilecek bir özelliği sporun genel siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel parametreler karşısında bir türlü bağımsızlık kazanamadığıdır. Ayrıca bu durum spor teşkilatlanmasında en iyi yolu bulmanın yolu olarak deneme-yanılma yönteminin seçildiğini göstermektedir. Halbuki deneme-yanılma yöntemi teşkilatlanmanın iyileştirilmesinde en pahalı yöntemlerden biridir. ⁽³²⁾

Tablo 3. Kuruluşundan Günümüze G.S.G.M.' ne Konsolide Bütçeden Ayrılan

YILLAR	MİKTAR (TL)	YILLAR	MİKTAR (TL)
1939	685.000	1971	112.983.795
1940	786.800	1972	149.863.344
1941	756.501	1973	307.997.503
1942	825.405	1974	352.493.338
1943	925.425	1975	495.000.000
1944	958.437	1976	751.324.300
1945	663.804	1977	1.215.344.200
1946	1.137.963	1978	1.597.263.000
1947	922.977	1979	2.408.800.000
1948	995.006	1980	2.523.503.000
1949	1.013.004	1981	3.850.011.000
1950	994.002	1982	4.034.294.000
1951	859.769	1983	5.063.980.000
1952	941.679	1984	6.552.972.000
1953	1.019.845	1985	6.055.785.000
1954	1.132.000	1986	10.495.005.000
1955	1.122.001	1987	23.637.000.000
1956	1.929.161	1988	42.263.000.000
1957	1.668.155	1989	67.388.000.000
1958	1.724.408	1990	133.058.000.000
1959	2.421.726	1991	230.356.000.000
1960	5.223.281	1992	459.892.000.000
1961	5.254.051	1993	732.967.000.000
1962	6.445.336	1994	1.445.500.000.000
1963	5.713.745	1995	1.953.270.000.000
1964	5.520.679	1996	4.454.400.000.000
1965	4.691.657	1997	8.327.201.000.000
1966	14.425.804	1998	15.355.801.000.000
1967	17.653.361	1999	22.343.501.000.000
1968	119.451.371	2000	40.628.001.000.000
1969	84.647.233	2001	50.407.000.000.000
1970	88.740.836		

KAYNAK: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Bütçe kayıtları (1939-2001)

2.9. Hükümet Programlarında Spor

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan günümüze toplam 57 hükümet kurulmuş ve tüm konularda olduğu gibi Türk sporunda da sevk ve idare, bu hükümetler tarafından yapılmıştır.

Hükümetlerin ekonomik politikaları ile paralellik arz eden spor politikaları, bu özelliklerini, her hükümet tarafından hazırlanan ve genellikle parti programlarının görüşlerini yansıtan programlarında da göstermişlerdir. Ancak, 1937 yılına kadar 8 ayrı hükümet programında spor konularına yer verilmemiştir. Bu sebeple konu, 1937 öncesi ve 1937 sonrası dönemler itibarıyla iki ayrı başlıkta incelenir. ⁽¹⁶⁾

1923-1937 Döneminde Spor

Fethi OKYAR Hükümeti (22.11.1924-04.03.1925) dışında bu dönemde kurulan İsmet İnönü Hükümetleri, 14 yıl süreyle devleti ve Türk sporunu sevk ve idare etmede, en yetkili karar ve yürütme organı olarak görev yapmışlardır.

Devletin ilk resmi spor teşkilatı olan TİCİ'nin kurulduğu yıllarda, devlet otoritesinin yönetmekte görevli bulunan İnönü Hükümetleri özel girişimci ve federatif yapıya sahip TİCİ'ye kendi içinde bağımsız karar alma ve uygulama yetkisi vermiştir. Bu manada hükümet, 170 sayılı ve 1924 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla TİCİ'yi Menafi-i hadim (kamuya yararlı) cemiyetlerinden kabul eder, Paris Olimpiyatlarında Türkiye'yi temsil etme yetkisiyle mali yardımlarda bulunmuştur. ⁽⁵¹⁾

1937 Sonrası Dönemde Spor

Bu dönemdeki programda spor, milli kültürün bir cüzü ve milli kültür ordusunun teşkilinde önemli bir vasıta olarak kabul edilmekte, bu maksatla Türk vatandaşlarının fikir ve düşünce itibarıyla kuvvetli ve sıhhatli, seciyeli, gürbüz insan olarak yetiştirilmesi istenmektedir.

Ayrıca programda, tespit edilen hedeflere ulaşmak için, sporun bir merkeze bağlanması ve muhtelif spor teşekkül ve hareketlerinin merkezde oluşturulan teşkilat vasıtası ile sevk ve idare edilmesi de kabul edilmekte ve bu maksatla hükümetin bir kanun hazırlığı içinde olduğu ifade edilmektedir. ⁽⁵⁴⁾

Spor alanında hedeflenen amaçlara ulaşmada önemli bir yasal düzenleme olarak kabul edilen ve tam manasıyla merkeziyetçi bir yönetim anlayışı gösteren Beden Terbiyesi Kanunu, bu hükümet tarafından çıkarılmıştır.

Bu sebeple BAYAR Hükümetlerinin Türk sporunu sevk ve idare etmede, merkeziyetçi bir yönetim anlayışını kabul ettiği ve bunu da uyguladığı anlaşılmaktadır. ⁽¹⁶⁾

Recep Peker Hükümeti (07.08.1946-09.09.1947)

Esas itibarıyla programın ana hedeflerini, sporun yaygınlaştırılması için her konuda duyulan öğretici kadronun, bir eğitim kurumu aracılığı ile yetiştirilip spora kazandırılması ve spor tesislerinin bu eğiticiler vasıtasıyla işletilmesi oluşturulmakta ve bu hedeflere ulaşmak için hükümet, okullara ve kulüplere öğretici kadrosunu yetiştirecek olan Beden Terbiyesi Enstitüsünün açılmasını önemli bir çözüm yolu olarak öngörmektedir. ⁽⁵⁴⁾

Bu sebeple hükümet, sportif hizmetlerin yapılmasında önemli gördüğü insan gücünü temin etmede, nasıl bir çözüm getireceğini belirtmekle birlikte, onun sevk ve idaresi hususunda herhangi bir yenilik getirmemekte ve durumu merkezi idarenin inisiyatifine bırakmaktadır. Zaten ülke yönetiminde kararların mutlaka merkezden alınmasını ve sadece icrasını taşradan isteyen hükümet, böylece, spor yönetiminde merkezileşmeyi de koyulaştırmaktadır. ⁽¹⁶⁾

İkinci Dönem İnönü Hükümetleri (20.11.1961-27.10.1965)

İsmet İnönü başkanlığında kurulan üç koalisyon hükümeti de, tespit ettiği spor hedeflerine ulaşmak için planlı hareket etmeyi ve plana bağlı kalmayı ilke olarak kabul etmekte ve iktisadi alanda devlet sektörünce vücuda getirilecek eserlerin gerek yeni tesis, gerek gelişme şeklinde olsun, mutlaka plana bağlı olarak yapılmasını öngörmektedir. ⁽⁵⁵⁾

Ürgüplü Hükümeti (20.02.1965-27.10.1965)

İktisadi politikasını tanıma ekonomi sistemine dayandıran hükümet sporda yeni bir yapılanmaya gidilmesi gereğini işaret ederek programında beden terbiyesi işlerimiz modern esaslara cevap vermeyen bir kanunla yürütülmektedir. Sporumuzun her dalını çağdaş seviyede bulundurmak için mevzuatta gerekli değişiklikler yapmak, sporun kitleye mal edilmesine çalışmak, okul içi ve okul dışı spor faaliyetlerinde bulunan amatörlerle daha yakından ilgilenmek, kaliteli sporcu yetiştirmek ve mevcutlarından daha çok faydalanmak hususlarına dikkat edilecektir. ⁽⁵⁵⁾

Burada anlaşılan şey, hükümet, amatör sporun kalkındırılması, kaliteli sporcuların yetiştirilmesi ve bütün spor dallarının çağdaş seviyeye çıkarılması için spor mevzuatının değiştirilmesini istemekte; ancak bunun için gerekli olan idari yapılanmaya ve mali kaynak teminine, herhangi bir açıklık getirmemektedir.

Birinci Dönem Demirel Hükümetleri (1.2.3.5. ve 6.)

Birinci programda hükümet, gençliğin ruh ve beden eğitiminde, hem eğitim hem de beden sağlığı bakımından önemli bir vasıta olan spordan daha geniş ölçüde faydalanmasını ve vatandaşların her yaşta spor faaliyetlerinde bulunabilmelerini öngörmekte, her yaşta kişinin beden ve ruh sağlıklarını geliştirebilmek için yapabilecekleri şey herkes için spor anlayışını getirmektedir.

İkinci programda, hürriyet için refah yoluna yönelmiş Büyük Türkiye idealini, memleketin yarınki sahipleri olan genç kuşaklara hedef olarak vermek ve onların zararlı cereyanlara kapılmadan bu inanç etrafında toplamak, her yaşta herkesin sporla ilgisini teşvik amacıyla lüzumlu tesisler inşa etmek. Beden Terbiyesi Kanununu değiştirerek Türk sporuna bütünüyle modern anlamda hizmet vermek, sporun kanun, nizam, ahlak ve disiplin ölçüleri içinde gelişmesini sağlamak amatör sporu da kitlelere yaymak ve böylece, gençliğin moral ve fizik gücünü arttırmak ifadeleriyle spor konularına yer veren hükümetin, gençlik meseleleri ile aynı bütünün içinde el aldığı anlaşılmaktadır. ⁽⁵⁵⁾

Üçüncü programda hükümet, Türk gençliğinin maddi ve manevi gelişme ihtiyaçlarına okul içi ve okul dışı eğitim programlarıyla, diğer taraftan gençlik ve spor hizmetleri çerçevesinde zaman değerlendirici boş zamanlarını devlet desteğinde değerlendirilmesini de benimsemekte, böylece sporun sevk ve idaresi hususunda daha önceki görüşlerini tekrarlar.

Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Demirel Hükümetleri programlarının, beşinci programda yer alan ve yatırım konusunu ön plana çıkaran gençlerin yurt, burs, dinlenme ve spor ihtiyaçlarını karşılayacak tesislerin kurulacağı, mevcutlarının tam kapasite ile çalıştırılacağı, sporun yurt sathında ve yaygın kitle sporu halinde geliştirilmesi için, geniş, çapta altyapı tesislerinin süratle kurulacağı. Türk sporunun gelişmesi için insan gücü, tesis ve özendirici, profesyonel sporu yönlendirici düzenlemelerin yapılacağı bu maksatla yeni kanunlar çıkarılacağı görüş ve anlayışı avrı tutulduğunda 1.2.3. Demirel Hükümetlerinin programlarını tekrarlar mahiyette olduğu anlaşılmaktadır. ⁽⁵⁵⁾

İkinci Erim Hükümeti (11.12.1971-22.05.1972)

Gençliğe yatırımcı milli kalkınmanın en verimli yatırımı olarak kabul ettiren, bu maksatla gençlere sağlıklı hayat şartları ve geniş dünya görüşü sağlamayı amaçlayan hükümet, çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmada önemli rol oynayan sporun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gençlere, fırsat eşitliği sağlanarak bütün milli kuruluşların iştirakiyle eğitim, sosyal refah, sağlık, çalışma ve dinlenme imkanlarının verilmesi biçiminde bir ifadeyle, programda spor konusuna yer vermektedir. Bu sebeple, hükümet, sporun geliştirilmesi için gençlere önem verilmesini ve böylece sporun yaygınlaştırılmasını öngörmekle birlikte, bunun nasıl sağlanacağı konusunda herhangi bir çözüm yolu getirmemektedir.

Ancak, aynı programda hükümet iktisadi alanda özel sektör yatırımlarının süratle gerçekleşmesi için gerekli teşvik tedbirlerinin alınmasını öngörmüştür. ⁽⁵⁵⁾

Melen Hükümeti (22.05.1972-15.04.1973)

Türk gençliğinin sorunları ile toplumun huzur, güvenlik ve mutluluğunu aynı doğrultuda değerlendiren hükümet, programında spora, gençlik ve spor eğitimine, uzmanlaşmayı sağlayıcı yeterli sayı ve nitelikte eleman teminine, etkin bir organizasyon teminine ve milli spor dallarımızın geliştirilmesine öncelik ve ağırlık verilecektir. Bu sebeple, temenni edici nitelikler taşıyan, program, sporun sevk ve idaresinde yenilik olarak kabul edilebilecek bir prensibi öngörmemekte ve bunu devlete bırakmaktadır. ⁽⁵⁵⁾

Irmak Hükümeti (17.11.1974-31.03.1975)

Milli birlik ve bütünlüğün güçlendirilmesinde, sporun önemli bir kamu görevi yaptığını ve bu amaçla beden eğitimi ve sporun desteklenmesi gereğini kabul eden konu ile ilgili programlarına yer verilmiştir.

Hükümet, sporun ferdi bir çaba olmadığını ve bir kamu görevi olduğunu, bunun için spor hizmetlerinin düzenlenmesi ve desteklenmesi gereğini kabul etmekte ve bu hizmetleri için gerekli olan nitelikli insan gücünün temini maksadıyla Gençlik ve Spor Akademisi'nin açılmasını öngörmektedir. Bu manada hükümet, hedef konusunda yeni ilave tedbirler getirmekle beraber, sporun sevk ve idaresiyle ilgili yeni bir prensip getirmemekte ve böylece sporun yönetimini mevcut mevzuata ve merkezi idarenin inisiyatifine bırakmaktadır. ⁽⁵⁵⁾

Ecevit Hükümetleri

Birinci Ecevit Hükümeti programında, seyir sporundan çok kitle sporuna, profesyonel spordan çok amatör spora ve bu bağlamda okul sporuna ağırlık verileceği, gençliğin spor, izcilik, beden eğitimi, boş zamanların değerlendirme ve gönüllü olarak toplum kalkınmasına hizmet imkanlarının geliştirileceği, geleneksel spor dalları ile jimnastik, atletizm ve yüzme gibi spor dallarına öncelik verileceğini öngörmekte, daha önceki hükümetlerin görüşlerini tekrarlamamakla beraber, genel

amaçların gerçekleştirilmesinde, amatör sporu profesyonel sporunun kitle sporunu seyir sporunu, okul içi sporu ve okul dışı sporun önüne çıkmak istediği anlaşılmaktadır. ⁽⁵⁵⁾

İkinci programda, amatör spora büyük önem verilerek amatör kulüplerin destekleneceğini, sporun teşkilatlanmasında demokratik yöntemlere ve denetime etkinlik kazandırılarak profesyonel sporun yapısının sağlıklı kurallara bağlanacağını ve profesyonel sporcuların sosyal güvenliklerinin sağlanacağını öngören hükümet, üçüncü programında ise ilk iki programındaki konuları hem destekler, hem de açıklar mahiyette görüşlere yer vererek sporun ilmi yöntemlerle ve küçük yaşlardan başlayarak bütün topluma yaygınlaştırılmasını, sporcuların sağlık şartlarına, profesyonel sporcuların yeterli geçim imkanlarına ve sosyal güvenliğe kavuşturulmalarını öngörür. Nitekim sporda sendikalaşma fikri de ilk kez bu hükümet programında yer almıştır. ⁽⁵⁵⁾

Ulusu Hükümetleri (20.09.1980-13.12.1983)

Kamu yönetimi teşkilatının bütünüyle gözden geçirilmesi gereğini benimseyerek, uzun vadeli organizasyon çalışmalarına gidilmeden kısa sürede, pratik düzenlemelerin yapılmasını öngören hükümet, programda sporla ilgili olarak toplu spor faaliyetlerinin yurt sathına dengeli bir şekilde yayılıp gelişmesini sağlamak için geniş kitleler tarafından kullanılabilir semt spor tesislerinin yapımına önem ve öncelik verilerek bu tesislerin ve imkanların gençliğin hizmetine eşit şartlarda sunulması konulara yer verilmiştir. ⁽⁵⁶⁾

Özal Hükümetleri (13.12.1983-30.10.1989)

Sosyal Adaletçi rekabete dayalı ve serbest piyasa ekonomisini esas kabul eden Özal Hükümetleri, kamu idaresindeki aşırı merkeziyetçi anlayış yerine mülki idarelerin yetkilerinin artırılmasına yönelik ve devlet hizmetlerinin yürütülmesini kolaylaştırıcı mahiyette yeni prensipler öngörmektedir. Bu sebeple mahalli idareler, demokrasinin altyapısını tamamlayan en önemli unsur olarak ifade edilmiştir. ⁽⁵⁶⁾

Bu temel görüş ve prensipler çerçevesinde hükümet, birinci programda spor tesislerinin süratle tamamlanmasını, şehir imar planlarının hazırlanmasında spor sahalarına ve yeşil alanlara ağırlık verilmesini, bu maksatla mevcut planlarda tahsis edilmiş yerlerden süratle faydalanılmasını, spor malzemesi imalatının teşvik edilmesini, yurt içinde imalatı mümkün olmayan malzemelerin ithal edilmesini ve bunun için ithalatı kolaylaştırıcı muafiyet imkanlarının sağlanmasını öngörmekte, ikinci programda ise birinci programla ilgili atışlar yaparak, zorluklara dayanıklı, kötü alışkanlıklardan arınmış, sağlıklı bir toplumun teşkilinde spora büyük ehemmiyet verilerek geçici değil kalıcı ve köklü tedbirler alındığını ve bu maksatla yepyeni bir spor kanunu hazırlanarak yürürlüğe konulduğunu ifade eder. ⁽⁵⁶⁾

Özal Hükümetleri Türk spor yönetiminde ademi merkezîyetçi bir anlayışı hakim kılmak istemiştir.

Özal hükümetlerinin devamı ve aynı partinin iktidarları olan Akbulut ve Yılmaz Hükümetleri (09.11.1989-20.11.1991) programlarında Özal Hükümetlerinin idari görüş ve yapılanma anlayışını destekler mahiyette konulara yer vermektedirler. Bu sebeple, bu hükümetlerin sporla ilgili görüşlerini, Anavatan Partisi Hükümetlerinin daha önceki icraat ve tecrübelerini dikkate alınarak, sosyal istikrarın devam ettirilmesi olduğu biçimde değerlendirebiliriz. ⁽⁵⁶⁾

İkinci Dönem (VII) Demirel Hükümeti (20.11.1991-0507.1993)

Bu programda spor alanında kulüplerin dernekler yasası kapsamında çıkarılarak daha uygun bir hale getirilmesi, antrenör ve hakem eğitimine önem verilmesi, sporun daha geniş kitlelere yayılmasını sağlayacak tedbirlerin alınması, kulüplerin ekonomik ve idari yönden yeniden yapılanması, amatör sporun teşvik edilmesi ve profesyonel sporun çağdaş bir yapıya kavuşturulması ifadeleriyle spor konusuna yer verilmektedir. ⁽⁵⁶⁾

Spor kulüplerinin, çağdaş bir idari yapılanmaya kavuşturulmaları için dernekler kanunundan çıkartılarak yeni bir sisteme bağlanmasını öngören hükümet

bu görüşünü 1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu çıkarmakla uygulamada göstermiştir. Bu kanun, Türkiye'de futbol faaliyetlerinin özerk ve ademi merkeziyetçi bir anlayışa sevk ve idare edilmesini öngörmektedir.

Yedinci Demirel Hükümetinin devamı olan Çiller Hükümeti bir önceki programın benzerini öngörmesi itibarıyla yenilik sayılabilecek herhangi bir anlayış getirmemiştir.⁽⁵⁷⁾

53.Hükümet Mesut Yılmaz ve Nahit Menteşe

Bu programda spora çok büyük bir yer verilmemiştir. Programda beden eğitim ve spor alanında eğitim, sağlık, bilim ve teknolojiye yeniliklerin takibi ve uygulanması konularına öncelik verilecektir. Özellikle şehir imar planlarının hazırlanmasında spor alanlarına ve yeşil alanlara ağırlık verilmesi ve tesis sayısının artırılması için mahalli idarelerle işbirliğine gidilecektir. Sporun her dalda geliştirilmesi ve yaygınlaşması için gereken çaba gösterilecektir.

Dünya olimpiyatlarının ülkemizde yapılmasını temin için her seviyede gayretler sürdürülecek ve bu hedefe ulaşmak için çok yönlü çalışmalara ve çabalara hız verilecektir.⁽⁵⁸⁾

54.Hükümet Necmettin Erbakan ve Tansu Çiller

Gençlik kesiminin sorunlarını gidermek ve gençlerin kalkınma sürecine katkı ve katılımlarını artırabilmek amacıyla gençliğe sunulan hizmetler geliştirilecektir.

Gençleri alkol, uyuşturucu, kumar ve benzeri olumsuz alışkanlıklardan koruyucu ve caydırıcı tedbirler alınacak, onları suça iten sebepler ortadan kaldırılacaktır.

Bedenen ve ruhen sağlıklı bir toplum yapısına ulaşmak amacıyla, beden eğitimi ve spor geliştirilecektir. Milletimizin bütün fertlerinin ve bilhassa gençlerimizin manevi varlıklarının geliştirilmesine özel bir önem verilecektir

Olimpiyatların ülkemizde yapılması için gerekli gayret gösterilecektir.⁽⁵⁸⁾

55. Hükümet Mesut Yılmaz, Bülent Ecevit, İsmet Sezgin

Gençlerimizin Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda sağlıklı ve üstün ahlaklı bireyler olarak yetiştirilmesi ve onların zararlı alışkanlıklardan korunması için gerekli tedbirler alınacaktır.

Toplumun temelini oluşturan ve geleceğin güvencesi olan gençlerin eğitimleri yanında boş zamanlarını değerlendirmeleri ve spor ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik her türlü olanak harekete geçirilecektir.

Gençlerimizin boş zamanlarını kendi istek ve yetenekleri doğrultusunda sosyal ve kültürel faaliyetlerle değerlendirmelerine yönelik çalışmalara ağırlık verilecek, sporun kitlelere yayılması, amatör spor ve sporcularımız ile elit sporcularımızın, sporda çağdaş düzeyi yakalayabilmeleri amacıyla; okul, aile, kulüp yurt dışındaki vatandaşlarımız, kamu ve özel teşebbüs ile işbirliği geliştirecek ve bu amaca yönelik gerekli yasal düzenlemelerle, tesis, malzeme, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik alanlarındaki bütün tedbirler alınacak ve ayrıca bu amaçla gençlik merkezleri ve gençlik kamplarının yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Sporun geniş kitlelere yayılması teşvik edilecek, doğanın sunduğu spor olanaklarından herkesin yararlanması için gerekli önlemler alınacaktır.

Bedensel engellilerin toplumsal yaşamında sporun da yer alabilmesi için gereken her türlü önlem alınacaktır.

Spor kulüplerinin kendi tesislerine kavuşturulması için politikalar oluşturulacak, devlet spor kulüplerinin tesis yapması için teşvik edecektir.

Sporcuların sağlık ve sosyal güvenlikleri sağlanacak, spor dallarına yönelik yetenek tespiti ve seçimine özel önem verilecek, sporcu performansını geliştirmek amacıyla araştırma merkezleri kurulacaktır.

Spor federasyonları ve spor adamları ile kulüp temsilcilerinden oluşan ve kendi dinamiği içinde özerk bir yapıya kavuşturulacaktır.

Ülkemizde bu yıl yapılacak olan hava oyunları olimpiyatları için hükümetimiz her türlü desteği verecektir. Olimpiyatların İstanbul'da yapılmasını sağlamak için çalışmalara devam edilecektir.⁽⁵⁸⁾

56.Hükümet Bülent Ecevit (Azınlık)

56.Hükümette spora hiçbir yer verilmemiştir.

57.Hükümet Bülent Ecevit, Devlet Bahçeli, Mesut Yılmaz

Kamu elindeki spor alanlarının ticari hizmet işletmesine dönüştürülmesine izin verilmeyecektir.

Tüm yörelerimizde semt ve kent spor düzenlemeleri ucuz, sağlam ve sağlıklı olarak gerçekleştirilecektir. Yerel yönetimlerin de desteği ile gençliğin spor etkinliklerinden yararlanacağı alan ve mekan sayısı arttırılacaktır.

Özel imar düzenlemeleri ile semt spor ve oyun alanları açılacaktır.

Amatör sporculuk ve bu amaçla kurulacak tesisler tüm yurda yaygınlaştırılacak ve bunun için gerekli devlet desteği sağlanacaktır. Profesyonel kulüplerin de amatör sporculuğa katkısı arttırılacaktır.

Belirli amatör spor dallarında etkinlik gösteren gençlerin doğal afetlerle ilgili kurtarma çalışmalarına gönüllü katılmaları desteklenecektir.⁽⁵⁸⁾

2.10.Kalkınma Planlarında Spor

Spor ilk kez ikinci planda yer almış olmasına rağmen, bu plan kadar Türkiye’de sporla ilgili meydana gelen gelişme ve eğilimlerin seyrini tespit etmede fayda vardır.

Spor konularının yer almadığı Birinci Plan Döneminde (1963-1967) gerçekleşen yatırımların 1963 yılında %77.2’si, 1964’de %74.3’ü, 1965’de %59.6’sı, 1966’da %77.2’si ve 1967’de %78.51’i seyir sporuna tahsis edilen büyük tesislere ayrılmıştır. 1967 yılı itibarıyla Türkiye’de toplan 1597 spor kulübü ve bu kulüplere kayıtlı 43.191 sporcu bulunmaktadır.⁽³⁹⁾

2.10.1. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

Birinci Demirel Hükümeti tarafından hazırlanmıştır. Buna göre; yatırımlar için ayrılacak kaynakların bölgeler, spor dalları ve hizmet sunacakları gruplar arasında bir öncelik sırasına göre harcanması ve tesislerin okullarla ilişkili olarak kurulması, böylece her gün öğrencilerin ve halkın istifadesine imkan verecek şekilde işletilmesi görüşüne yer verilmiştir.

Diğer bir yenilik ise, spor kulüpleri için bir tür şirketleşmenin önerilmesidir. Buna göre kulüplerin mevcut mal varlıklarının hisselerle bölünerek üyelerine devri, elde edilen gelirlere yeni spor tesislerinin yapımı, üyelerinin bu tesislerden avantajlı olarak yararlanmaları, böylece üyelerin kulüp yönetimine katılmalarının sağlanması ve faaliyetlerinin genişletilmesi öngörülmüştür.⁽¹⁵⁾

İkinci 5 yıllık plan dönemindeki spor tesisleri, spor kulüpleri ve sporcu sayısı aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. İkinci 5 Yıllık Kalkınma Planındaki Spor Tesisleri, Spor Kulüpleri ve Sporcu Sayısı

	1069	1972
Spor Tesisi	1306	-
Spor Kulübü	-	1604
Sporcu	-	71434

Kaynak 1 : G.S.G.M. Kalkınma Planlarında Spor, s.34
Kaynak 2 : İstatistik Göstergeler, s.81

2.10.2. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1979)

Melen hükümetince hazırlanan ve hükümetin programını yansıtan mahiyette görüşülen bu plan, aynı zamanda, bir önceki planın eksiklikleri göz önünde tutularak hazırlanmıştır. Ayrıca, plan dönemine girilirken 16.6.1972 gün ve 714642 sayılı B.K.K. ile uzun dönemli kalkınma temelleri ve stratejisi kabul edilerek belirlenen hedeflere ulaşmada 1995 yılı ölçü olarak kabul edilmiştir.

Bu plan, sporu eğitim ve kültür meseleleri ile birlikte ele almakta ve bu açıdan değerlendirmektedir. Spor yatırımları konusunda özel kuruluşlarında katkılarını öngörmekle beraber, faaliyetlerin kanunlar çerçevesinde yönlendireceğini açıkça ifade etmektedir.

Melen Hükümeti programında görülen merkezîyetçi anlayış, aynı hükümet tarafından hazırlanan üçüncü planda da tekrarlandığı anlaşılmaktadır. Özellikle, profesyonel kulüplerin amatörlüğe dönüştürüleceği görüş ve anlayışı, spor yönetiminde merkezi idareye bağlı kalmayacağını gösterir.

Bu sebeple bu planda ademi merkezietçi bir eğilim görülmemekte aksine merkezietçiliğe bir yöneliş sezilmektedir.

Bu plan döneminde, beden eğitimi ve sporun toplum düzeyine yaygınlaştırılmasına dair ilke ve anlamlar getirilmesine rağmen, kafi derecede gelişme sağlanamamış ve kitle sporuna yönelik tesislerin yapımı sınırlı kalmıştır. Profesyonel Futbol ve seyir sporları, uygulamada ağırlığını ve önceliğini korumuştur. Spor kulüpleri, küçük bir azınlığın spor yaptığı büyük bir kitlenin ise, seyirci olarak ilgilendiği kuruluşlar biçiminde gelişmiştir.⁽³³⁾

Tablo 5. Dönem Sonu İtibarıyla Sporla İlgili Sayısal Gelişmeler

	1977
Spor Kulübü	1926
Sporcu	19.493

Kaynak: İstatistik Göstergeler. S.81

2.10.3. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

Dördüncü plan Ecevit hükümeti tarafından hazırlanmıştır. Bu sebeple hükümet programında ağırlıkta olan sosyal güvenlik konularının planda da ağırlıkta olduğu görülmektedir. Nitekim, amatör spor kulüplerinin profesyonel spor faaliyetlerinde bulunan şubelerin dernekler statüsünden çıkarılarak şirketleşmelerinin sağlanması bu planda ifade edilmektedir.⁽³³⁾

Bu plan döneminde meydana gelen gelişmelerin sayısal açılımı şöyledir.

Tablo 6. Dönem Sonu İtibarıyla İlgili Sayısal Gelişmeler

	1982
Spor Kulübü	2564
Sporcu	370.464
Spor Tesisi	755
Spor Adamı	11.357
Sağlık Memuru	51

Kaynak 1 : G.S.G.M. Kalkınma Planlarında Spor, s.73-75.

Kaynak 2 : İstatistik Göstergeler, s.81.

Dördüncü plan döneminde (1979-1983) ve yatırım programları arasında yer alan 214 spor tesisi için, toplam 9.4 milyar lira harcanmıştır.

2.10.4. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Birinci Özal Hükümetince getirilen ve genellikle hükümet programındaki görüşleri tekrarlayan plan sporla ilgili öngördüğü ilke ve önlemler daha önceki planlardan önemli farklılıklar arz etmektedir. Özellikle sporun teşkilatlanması hususunda getirilen bu yenilikler ise;

- İşçi sayısının belli bir nispeti kadar sporcu istihdam eden kamu ve özel sektör kuruluşlarının teşvik edilmesi
- Basit ve ekonomik spor tesislerinin özel idare ve belediyelerin işbirliği ve katkılarıyla yapımının sağlanması, böylece spor faaliyetlerinin semtlere ve köylere kadar yaygınlaştırılması
- Şehir imar planlarının hazırlanışında spor alanlarına ve yeşil sahalara ağırlık verilerek, mevcut planlarda bu maksatla tahsis edilmiş yerlerden süratle istifade yoluna gidilmesi.
- Yurt içinde imalı mümkün olmayana veya imali pahalı olan spor malzemelerinin ithali için muafiyet imkanlarının sağlanmasıdır.⁽¹⁸⁾

- Bu plan döneminde (1986-1989) yer alan 543 spor tesisi için toplam 146.4 milyar harcama yapılmıştır. Bu miktar hem tesis sayısı, hem de para itibarıyla bir önceki plan dönemine göre önemli bir artışı gösterir.

Bu plan döneminde meydana gelen sayısal açılım şöyledir.

Tablo 7. Dönem Sonu İtibarıyla Sporla İlgili Sayısal Gelişmeler

	1985	1986	1987	1988	1989
Faal Tesis Sayısı	8031	1008	1024	1212	1235
Semt Sahaları	2744	4971	7580	-	-
Lisanslı Sporcu	205.995	451.227	666.526	738.623	870.878
Spor Kulübü	2791	3322	3509	3835	4156
Antrenör	1659	1729	10.706	14.920	17.247
Hakem	15.308	17.271	28.228	30.523	37.527

Kaynak : G.S.G.M. Kalkınma Planlarında Spor, s.110-117

2.10.5. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Büyümenin serbest rekabet şartları içinde gerçekleştirilmesi, iktisadi faaliyetlerde kamunun düzenleyici ve yönlendirici olması, hür teşebbüs ruhunun teşvik edilmesi, toplam yatırımlar içinde özel kesimin payının artırılması, yerel yönetimlerin görev yetki ve sorumluluklarının gelirleriyle orantılı olarak artırılması temel ilkeler olarak kabul edilen altıncı planda; beden eğitimi ve sporla ilgili öngörülen ilke ve politikalarının bir önceki planı tekrar mahiyette olduğu söylenebilir. Farklı olarak kabul edilebilecek görüş ise, sporla ilgili mevzuatın yeniden düzenlenerek profesyonelliğe müsait olan spor dallarında, profesyonelliğin teşvik edilmesidir.

Bu durumda plan, profesyonelliği kabul etmekten öte onun teşvik edilmesini de öngörmekte ve böylece spor yönetimine yeni bir anlayış getirerek ademi merkezîyetçiliğe doğru bir kayış göstermektedir. ⁽³³⁾

Altıncı beş yıllık plan dönemindeki sayısal açılımı da şöyledir.

Tablo 8. Dönem Sonu İtibarıyla Sporla İlgili Sayısal Gelişmeler

	1991
Toplam Spor Tesisi	9172
Semt Spor Tesisleri	7819
Toplam Sporcu	945.279
Faal Lisanslı Sporcu	453.949
Spor Kulübü	4897
Toplam Hakem	45.535
Faal Hakem	26.526
Toplam Antrenör	22.720
Faal Antrenör	5369

Kaynak: Devlet Bakanı M. Ali YILMAZ'IN T.B.M.M. Plan –Bütçe Komisyonundaki 1992 Yılı Bütçe Konuşması, Ankara, 1992, s.18-46-52-61 ve 73.den faydalanmıştır.

2.10.6. VII.Beş Yıllık Kalkınma Planı

1996-2000 yılları arasında yapılan VII.Beş yıllık kalkınma planında beden eğitim ve spora çok az yer ayrılmıştır. Bedenen ve ruhen sağlıklı bir toplum yetiştirilmesinin temel unsurlarından biri olan sporun geniş kitlelerce yapılması teşvik edilecek, yoğunluk tek dal yerine olimpik sporların tüm alanlarına yöneltilecek, devletin ağırlığı azaltılırken özel kesimin katkısı artırılacak ve tesislerin rasyonel kullanımı sağlanacaktır. ⁽³³⁾

2.10.7. VIII.Beş Yıllık Kalkınma Planı

Ülkemizde spor yönetimi, 1938 yılında gönüllü spor birliklerinden devlet yönetimine geçmiştir. O günden bugüne kulüpler, sporcular, spor dalı federasyonları, antrenör, hakem, diğer görevliler ve tesislerin sayısında artışlar sağlanmış, ancak bu artışlar, istenen düzeye ulaşmamıştır.

Nüfus artışına karşılık, ekonomik büyümelerden ve kaynaklardan, sporcularımıza yeterli pay aktarılamamış, kaynakların verimli kullanımı da her zaman tartışılır olmuştur. Geniş kitlelerin spor yapması ve gönüllü insan gücünün spor yönetimine katılımı sağlanamamış, Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerde örnekleri bilinen; demokratik ve özerk spor yönetimleri gerçekleştirilememiştir.

Beden eğitimi ve spor alanında yer alanlar, önceki plan çalışmaları, şura ve benzer toplantılarda, Türkiye'nin sporda yeniden yapılanması gerektiğini dile getirmişler, bu önerileri plan ilkeleri ve şura kararlarına taşımışlardır. Ancak, Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerde varolan bir yönetim yapısı sağlanamamıştır.

VIII. Beş Yıllı Kalkınma Planı yeni bir yapılanma için önemli bir fırsatı yeniden yaratmıştır.

Çalışmalar sırasında, Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerin spor yönetimleri incelenmiş ve;

- 1- Sporda Kamu Yönetimi (Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü)
- 2- Sporda Özerk Yönetim (Spor Kulüpleri ve Spor Dalı Federasyonları)
- 3- Sporda Gönüllü Kuruluşlar, üzerinde durulmuştur.

Ulaşılmak İstlenen Amaçlar

a-VIII.Beş Yıllık Kalkınma Planı Döneminde (2001-2005)

Sporda; idari, mali ve iç hukuki düzenlemelerde demokratik ve özerk bir spor yapılanmasının sağlanması, ulusal spor politikasının ve ilkelerinin açıkça belirlenmesi, geniş halk kesimlerine spor yapma ortamının sağlanması, spor kulüplerinin, spor dalı federasyonlarının ve gönüllü spor kuruluşlarının güçlendirilmesi, sporcu ve spor kulübü sayılarının varolanın en az iki katına çıkarılması hedeflenmelidir.⁽²⁰⁾

b-Uzun Dönemde (2001-2023)

Federasyonların, belirledikleri ilkelerdeki spor etkinliklerini, nitelik ve nicelik olarak geliştirmeleri, bayan ve erkek sporcu, kulüp ve sağlık için spor yapanların sayısının her plan dönemi sonucunda, bir önceki döneme göre en az iki katına çıkarılması hedeflenmelidir.

Sonuç olarak Türkiye Spor Yönetimini; Sporda Kamu Yönetimi (Bakanlık veya Genel Müdürlük), Sporda Özerk Yönetimi (Spor Kulüpleri ve Spor Dalı Federasyonları) ile bu alandaki konfederasyon, federasyonlar, dernekler ve birliklerin yer aldığı gönüllü kuruluşlar oluşturmalıdır. Birbirini önemseme, karşılıklı saygı, güven ve işbirliği temel ilke olmalıdır.

Spor dalı federasyonlarının kurulması, üye olunması ve spor kulüplerinin yönetimi genel kurul kararlarına dayanırsa, her federasyonun tabanındaki kulüp sayısı ve bu sayının artışı düzenli olarak izlenebilecektir.

Ülkemizdeki spor yapılanmasının, rapordaki öneriler doğrultusunda yeniden şekillendirilmesi halinde; Türkiye Beden Eğitimi ve Spor Yönetimi katılmalı bir demokrasiyi gerçekleştirilmiş olacaktır.

Bu yönetim biçimi; tesislerin yapımı ve verimli kullanımı, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, yerel yönetimlerle ve halkla ilişkiler, kaynak sağlanması, çağdaş spor bilincinin geliştirilmesi ve insanımızı yakından ilgilendiren tüm sosyal konuları kısa sürede olumlu etkileyecektir.

Bu yapı ayrıca, kamu yönetimine ek maddi bir yük getirmeyecek, hatta bu yükü azaltacaktır. Çünkü, eksiksiz bir spor demokrasisi; bu alandaki kişi ve kuruluşların maddi katkılarını daha da artıracaktır.⁽²⁰⁾

Bu yapı gerçekleştirildiği takdirde; Türkiye, Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerdeki spor yönetimleri arasında örnek bir yer edinecektir. İnsanımıza güven duyulmalıdır. Çünkü o; bu yapıyı kurmayı, yürütmeyi ve geliştirmeyi başaracak düzeydedir.

VIII. 5 Yıllık Kalkınma Planı Sonuç Raporunun Mevcut Durumu

2000 yılında 19-24 yaş grubu genç nüfusun 7,7 milyon ve toplam nüfus içerisindeki payının yüzde 11,8 olacağını tahmin edilmediği,

Gençliğe yönelik hizmetlerde sayı ve nitelik olarak bazı iyileşmeler sağlanmakla birlikte, yetersizlikler devam ettiği özellikle öğrenim dışı kalan gençlik kesiminin sorunlarının giderilmesine duyulan ihtiyacın önemini koruduğu

Sorumluluk duygusu gelişmiş, yeni fikirlere açık, kültürel değerlerimizi özümsemiş, ülkenin hedef ve imkanlarını bilen ve benimseyen, araştırmacı, eleştirel yaklaşım ve demokratik tavırlar gösterebilen ve kendi kişiliklerini geliştirirken, topluma ve kalkınma sürecine katkıda bulunan özgüvenli bir gençlik yetiştirilmesinin alındığı,

Gençlerin eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, istihdam ve serbest zaman değerlendirme konularındaki sorunlarının tespitine imkan verecek araştırma çalışmaları yapılması ve bunlara uygun çözüm önerileri geliştirilmesi Gençlik

kesimine sunulacak hizmetlerin kalitesinin artırılması çalışmalarında fırsat eşitliği ilkesi gözetilmesi, kişilik, düşünce ve beden yönünden gelişmelerini sağlayacak okul içi ve dışı düşünce, kültür, sanat ve spor gibi faaliyetlerin teşvik edilmesi,

Gençleri zararlı alışkanlıklardan koruyucu ve caydırıcı tedbirlerin alınması ile suça itilme ortamları yaratan unsurları yok edici çalışmalar için kuruluşlar arası işbirliğinin geliştirilmesi, bu konuda faaliyet planları hazırlama ve araştırma çalışmalarının hızlandırılması özellikle madde bağımlılığı, AIDS ve benzeri hastalıklar konusunda gençleri ve çevrelerini bilgilendirme çalışmalarına etkinlik kazandırılması,

Mahalli idarelerin; gençlere yönelik kültür, sanat, geleneksel sporlar başta olmak üzere spor, zeka oyunları, satranç, folklor, okuma ve araştırma alışkanlığı kazandırıcı faaliyetleri düzenleyici ve teşvik edici programlar hazırlamaları, gençlik merkezlerinin yurt genelinde yaygınlaştırılması çalışmalarına katkı sağlamaları, özel sektörün de bu alana yatırım yapması ve bu merkezlerde uzman personel istihdamının sağlanması

Hukuki ve Kurumsal Düzenlemeler

Uyuşturucu Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Alt ve Üst Kurulları izleme, denetleme ve koordinasyon birimi olarak yasal bir statüye kavuşturulması ve etkin bir şekilde çalışmasının sağlanması,

Beden Eğitimi ve Spor Alanında Mevcut Durum

1999 yılı sonu itibarıyla 328 stadyum, 365 spor salonu, 31 kapalı yüzme havuzu, 25 açık yüzme havuzu, 757 futbol sahası hizmete sunulmuşken, aynı yıl sonunda 178.448 sporcu, 15.391 antrenör, 20.277 hakem, 5.437 spor kulübünün mevcut olduğu,

2000 ve 2004 yılı Olimpiyat Oyunlarının İstanbul'da yapılması yönündeki girişimlere rağmen netice alınamadığı, gelecekte Olimpiyat Oyunlarının İstanbul'da

yapılması amacıyla alt yapı yatırımlarına başlaması 2000 yılı Dünya Satranç Olimpiyatı'nın ev sahipliğine ülkemizin üstlendiği,

Uluslararası GAP Su Sporları Şenlikleri düzenlenerek yöre halkının çeşitli dallarındaki sporlara olan ilgilerinin arttırılması sağlandığı,

Uluslararası Olimpiyat Komitesince (IOC) tam akreditasyona sahip kılınması için Türkiye Doping Kontrol Merkezinin gerekli modern cihazlarla donatıldığı,

Sporun bilimsel esaslar dahilinde yapılabilmesinin önemli unsurlarından birisi olan yazılı ve görsel yayın hizmetlerinin çeşitlendirilerek çoğaltılması ve yaygınlaştırılması, bilimsel spor yayınlarının Türkçe'ye çevrilmesi ve basımı çalışmalarına deva edilmesi,

Bireylere sağlıklı bir kişilik kazandırma yönünde gelişmeler sağlamak amacıyla; insana değer veren, insan ilişkileri ve yaratıcılığını geliştiren, yaygın spor anlayışına ve performans sporuna yönelik gerçekçi spor eğitim politikalarına ve hukuki düzenlemelere ihtiyaç bulunduğu vurgulanmış,

Bütün Bu Veriler ve Komisyon Çalışmaları Sonucu 8 inci 5 Yıllık Kalkınma Planında Amaç, İlkeler ve Politikaları,

Beden eğitimi ve sporun bütün nüfusun bir alışkanlığı ve rahatlıkla ulaşabileceği hizmet alt yapısına sahip bir yaşam tarzı haline getirilmesi,

Bedenen ve ruhen sağlıklı bir toplum yetiştirilmesinin temel unsuru olan sporun, toplumumuzun tüm kesimlerine düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırmak suretiyle yaygınlaştırılması, sporun ve spor altyapısının bütün dallar itibarıyla ülke genelinde dengeli dağıtımı, sporcu ve spor elemanlarının eğitim ve istihdam sorunlarının giderilmesi, tesis sayılarının arttırılması ve rasyonel kullanılması.

Spor tesisleri ve faaliyetlerinin, spor elemanlarının hizmet içi eğitimlerinin, mali ve idari açıdan tam bağımsız spor kulüpleri, federasyonlar ile özel teşebbüs ve mahalli idareler tarafından yapılması veya işletilmesi sağlanacak, kamu kesiminin görevi ise denetlemek, yönlendirmek, teşvik etmek ve bu alandaki bilim ve teknolojiye yenilikleri takip etmesi.

Olimpiyat Oyunları için gerekli alt yapının oluşturulması çalışmalarına devam edilmesi.

Turizm amaçlı sportif faaliyetlerin artırılması ve yaygınlaştırılması için gerekli altyapı ve tanıtım faaliyetlerine önem verilmesi, bu alanda istihdam edilecek spor elemanlarının yetiştirilmesi konusunda programlar uygulanması.

Kulüp ve federasyonların kurumsallaşması ve kendi kendini finanse eden bir yapıya dönüşmesinin sağlanması.

Her okula bir beden eğitimi ve spor öğretmeni, her kulübe bir eğitimli spor yönetici, her spor dalında ve her kulüpte yeterli eğitilmiş antrenör istihdam sağlayacak teşvik ve yönlendirmelerin yapılması.

Okulların spor alt yapı imkanlarının geliştirilmesi ve yeni okullar spor alt yapısını da dikkate alacak şekilde planlanması.

Okullar da dahil olmak üzere kamuya ait spor tesislerinin mesai saatleri dışında halkın kullanımına açılması.

Hukuki ve Kurumsal Düzenlemeler Olarak

Spor sisteminin yeniden yapılandırılması için gerekli yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi.

Spora ayrılan kaynakların arttırılması için sponsorluk uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla gerekli mevzuat düzenlemeleri gerçekleştirilmesi.

Sporcu sağlığı konusundaki eksikliklerin giderilmesi ve etkin denetim sağlanması için mevcut mevzuatın yeniden düzenlenmesi, olarak belirlenmiştir. ⁽²⁰⁾

2.11. Spor Şuraları

Devlet doğrudan ya da dolaylı olarak spor konusunda kamuoyunun görüş ve tekliflerini almak maksadıyla, çeşitli tarihlerde toplam 6 kez spor şurası düzenlemek istemiş, ancak bunların beşini gerçekleştirebilmiştir. 356 sayılı K.H.K. ile Spor Şuraları G.S.G.M.nin sürekli kurulları arasına alınmıştır. Resmi Gazete ile değiştirilen (02.03.1980 tarih ve 20096 nolu) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 8. maddesine dayanılarak hazırlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Şurası yönetmeliğine göre (Resmi Gazete 11.07.1939-20222 sayı) Spor Şurasının amacı; Türk sporunun geliştirilmesi için teklif ve öneriler getirmek, beden eğitimi ve spor hizmet ve faaliyetleri ile ilgili soruları tespit etmek ve bunların çözümü için görüş bildirmek biçiminde belirtilmiştir. ⁽¹⁹⁾

2.11.1. Birinci Beden Eğitimi ve Spor Şurası (1946)

İlk spor şurası, 1946 yılında 1. Beden Eğitimi ve Spor Şurası adı altında yapılmıştır. O yıllarda Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak görev yapıyordu. Bu şurada Milli Eğitim, Ekonomi, Sağlık ve Sosyal Yardım, Turizm, Ulaştırma ve Çalışma Bakanlıkları, CHP Halkevleri, Üniversiteler, Federasyonlar, Basın, Beden Terbiyesi İl Müdürlükleri ve illerdeki Spor Kulüpleri temsil etmişlerdir. Şurada okul, ordu ve kulüplerin spor sorunları, izcilik, sporda moral meseleleri, öğrenme ve idareci kadro, saha, tesis ve malzeme konularının

yanında, beden eğitimi ve sporla ilgili mevzuat teşkilatlanma, tatbikat, kontrol ve mükellefiyet meseleleri de görüşülmüştür.

Ancak Türk spor yönetiminde demokratikleşme ile ilgili teklifler getirilmiş idarenin merkezi idare tarafından yapılması ve mevcut uygulamanın devamı niteliğinde bir görüş belirtilmiştir. ⁽³⁵⁾

2.11.2. İkinci Spor Şurası (1950)

İkinci Spor Şurası 1950 yılında toplanmıştır. Cumhuriyet tarihinde ilk kez CHP dışında bir partinin (Demokrat Parti) hükümet olması münasebetiyle, şura ilgi görmüştür. Şurada atama yolu ile göreve gelen Futbol Federasyonu Başkanı Ulvi Ziya YENAL, spor federasyonlarının kulüplerce seçilmesini teklif etmiştir.

2.11.3. Üçüncü Spor Şurası (1960)

Üçüncü spor şurası, askeri yönetimin iş başında olduğu 1960 yılında düzenlenmiştir. Şuradan ziyada bir toplantı niteliği taşıyan bu şuranın amacı sporun ileri gelenlerinin görüşlerini almak olmuştur. ⁽¹⁶⁾

2.11.4. Dördüncü Spor Şurası (1980)

Dördüncü Spor Şurası, 1980 Demirel hükümeti döneminde toplanmıştır. Şurada spor politikası, spor tesisleri, Türk spor konseyinin kurulması, spor teknik elemanı açığının kapatılması gibi kanunlar ele alınmış ve çözüm yolları önerilmiştir. Amatör sporun ilk kez teşkilatlı biçimde katılabilmelerinden dolayı dördüncü spor şurası önceliklere göre farklılık arz etmektedir. Bu farklılık, Türk spor alanında demokratik bir yönetim anlayışının hakim kılınması ve sportif hizmetlerin spor

yapan kişilerce sevk ve idare edilmek istenmesi bakımından ileri bir adım olarak kabullenmektedir. ⁽⁵⁰⁾

Bu şurada getirilen çeşitli tekliflerden de anlaşılacağı gibi Türk spor yönetiminde merkeziyetçi bir idare anlayışından, ademi merkeziyetçi ve demokratik bir idare anlayışına doğru gerekli olduğu açıkça belirtilmiştir.

2.11.5. Beşinci Spor Şurası (1990)

Beşinci spor şurası 1990 yılında düzenlenmiştir. Geçmiş dönemlere göre Türkiye, her alanda olduğu gibi, spor alanında da ilerlemiş ve spor alanındaki devlet kuruluşları, kadrolaşma ve kurumlaşma yolunda önemli mesafeler kat etmişlerdir.

Beşinci şurada spor mevzuatı ile ilgili belli başlı olarak şu kararlar alınmıştır.

- Spor kulüplerinin kuruluş, işleyiş ve denetiminin siyasal partiler ve sendikalar gibi dernekler kanununun dışında ayrı bir kanunla düzenlenmesi bu düzenlemede hüküm bulunmayan hallerde dernekler kanunu ve genel hükümlerin uygulanması,
- Türkiye’de sporun uluslararası kural ve statülerinin gerekliliğini saptamak üzere tam olarak özerkliğe kavuşması için mevzuat Anayasada değişiklik yapılması,
- Müşterek Bahis (Spor Toto-Loto) hizmetlerinin yeni bir statüye kavuşturulması ve spordan elde edilen gelirin sadece spora sarfının sağlanması,
- Spor kulüplerinde ve spor federasyonlarında seçim ilkesinin kabul edilmesine paralel olarak tüzel kişiliğe haiz Spor Teşkilatı Genel Kurulu oluşturulması,
- Spor Teşkilatı Genel Kurulunun teşkili hakkında önerilen hususlar ve özerklik göz önünde bulundurularak illerin teşkilatlanmasının bir statüye kavuşturulması,

- İl müdürlerinin yeni bir statüye kavuşturulması, profesyonel futbolun devlet desteğinin dışına çıkarılması, Amatör Futbola önem verilmesi, Federasyon Başkanları ve Genel Sekreterlerinin sözleşmeli hale getirilmesi,
- Milli Piyango ve Jokey kulübünün de Spor Toto gibi kaynak yaratacak şekilde yeniden düzenlenmesi,
- Özerk Spor Federasyonlarının çalışma binalarının ve spor malzemelerinin devlet tarafından karşılanması,

Yeni kurulacak, spor kulüplerinin hangi dallarda spor yapacaklarsa buna ait tesislere sahip olmaları ⁽⁵⁰⁾

Şurada temsil ettikleri partileri ve kendi kişisel görüşlerini belirten çeşitli spor adamları da Türk spor yönetiminin özerkleştirilmesi hususunda çeşitli görüşlere yer vermişlerdir. Bunlardan bazıları şunlardır.

- Sporda özerklik ve seçim getirilmelidir.
- Demokrasi ve spor yan yanadır. Önce ülkede demokrasi, sonra sporda demokrasi
- Tüm sorunlar teşkilat yapısının özerk olmamasından kaynaklanmaktadır.
- Bağımsız ve özerk bir Gençlik ve Spor Bakanlığı olmalıdır. Federasyonları salt kulüpler seçmelidir. Seçenler arasında hakemler ve antrenörler de olmalıdır. ⁽³⁵⁾

2.11.6 Altıncı Spor Şurası (1999)

Altıncı Spor Şurası, 30 Haziran-02 Temmuz 1999 tarihlerinde Ankara'da düzenlenmiştir.

Beşinci Spor Şurasından 9 yıl sonra gerçekleşen bu şurada sporumuzu 21 inci yüzyıla taşıyacak, çeşitli konular görüşülmüş ve özellikle hedeflere ulaşılabilmesi için spor sektörünün teşkilat, tesis, personel ve mevzuat açısından yeniden yapılandırılması gereği açıkça vurgulanmıştır.

Bu şuraya Spor Şurası Yönetmeliğinde yer alan kurum ve kuruluşlardan 800'ün üzerinde temsilci katılmıştır.

Ön komisyon çalışmaları sonucunda Spor Şurası gündem konuları arasında Sporda özeklik ve spor teşkilatının yeniden yapılandırılması gündem konusu olarak görüşülmüş ve komisyon raporunda şu kararlar alınmıştır.

Avrupa Konseyine üye olan ve Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinin içinde olan ülkemizin sporla ilgili konularının hükümet içerisinde bir bakanlık düzeyinde ele alınabilmesi için Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kurulması gerektiğini, ancak müsteşarlık şeklinde düzenleme yönünde de görüşler olduğu bakanlığın, ulusal spor politikaların belirleyen, ülkemizde spor kavramını ve kültürünü yaygınlaştırmayı hedefleyen merkezi bir yapılanma olarak planlaması gerektiğini,

Bakanlığın, gerekli yasal düzenlemeler için öneriler oluşturacak, karar mekanizması niteliğinde ve yaptırımı olan, federasyon ve ilgili spor kuruluşlarının temsil edildiği, bağımsız spor politikalarına yön veren bir üst kurula (Yüksek Spor Kurulu) dayalı olarak çalışması gerektiğini,

Bakanlığın:

- 1- Gençlik Hizmetleri,
- 2- Spor
- 3- Gelirler,
- 4- Araştırma-Planlama-Koordinasyon ile ilgili birimlerden oluşması gerektiğini,

657 Sayılı Devlet Personel Yasasında spor hizmetleri sınıfının istihdam edilerek teşkilatın ilgili uzmanları istihdam etmesi yoluyla güçlenmesinin sağlanması gerektiğini,

Federasyonların, federe kulüplerin genel kurulları bazında yapılanarak; idari, mali ve hukuki yönden özerk olması gerektiğini,

Federasyonların Bakanlık nezdinde ki üst kurulda (Yüksek Spor Kurulu) temsili için konfederasyon çatısı altında yapılanması gerektiğini,

Federasyonların gelirlerinin kendi öz kaynakları ile devletin aktaracağı kamu kaynakları şeklinde olması gerektiğini,

Taşra teşkilatının özel durumu nedeniyle Mahalli İdareler Yasa Tasarısı içinde konunun dikkatle ele alınması, sporun yaygınlaştırılması yönündeki çabaların daha verimli olması için merkez yönetimindeki üst kurul (Yüksek Spor Kurulu) ve benzeri yapılanmasının il spor müdürlüklerine de taşınarak il spor kurulları oluşturulması gerektiğini bildirmişlerdir. ⁽³⁶⁾

2.12. Bazı Avrupa Ülkelerinde Spor Yönetimi Modelleri

2.12.1 Hollanda Spor Yönetimi

Hollanda'da hükümet, Refah, Halk Sağlığı ve Kültür Bakanlığına (W.V.C.) bağlı Spor İşleri Müdürlüğü aracılığı ile genel spor siyasetinden sorumludur. Bu müdürlük biri spor siyasetinin uygulanmasından, diğeri spor siyasetinin geliştirilmesi, güvenlik, sağlık, sporda yaralanmalardan sorumlu iki koordinasyon servisinden teşekkül etmektedir.

Hollanda'da her il bir spor bölgesi olarak kabul edilmiş ve her ilde de spor komitesi kurulmuştur. Bu komiteler bölge spor kuruluşlarını takviye ederek bölge sporuna para yardımı yaparlar ve bölge idarelerine tavsiyelerde bulunurlar.

W.V.C. dışında, beden eğitim alanında Bilim ve Eğitim Bakanlığının, binicilik, su sporları ve boş zamanların açık havada değerlendirilmesi konusunda

Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı gibi iki kamu kuruluşunun sorumlulukları da söz konusudur. ⁽⁵⁰⁾

1959 yılından itibaren Hollanda Spor Federasyonu (N.S.F.) Hollanda'nın tek milli spor teşkilatı olmuştur. N.S.F.'nin görevi, spor sektörü ile merkezi hükümet arasında koordinasyonu sağlamaktır. Ayrıca organize olmuş spor sektörü üyelerini temsil eden bir de spor meclisi bulunan danışma organı olarak görev yapan bu meclis, spor politikalarının oluşturulmasında önemli rol oynamaktadır.

Bugün Hollanda'da spor, gittikçe artan önemine rağmen, özünden bir şey kaybetmeden halkın en önemli boş zaman uğraşısı haline gelmiştir. Fakat milli seviyede eğitim ve yönetim işlerinin çoğu, spor organizasyonlarında çalışan gönüllü kişilerce yapılmaktadır. Sporcular ve yüz binlerce gönüllü spor adamı ile Hollanda'da spor hareketleri her şeyden önce özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir. ⁽⁴⁸⁾

Tablo 9. Hollanda'da Yıllara Göre Kulüplerdeki Üye Sayısı

Yıl	Üye Sayısı
1963	1.582.604
1966	1.793.811
1969	1.899.905
1972	2.418.816
1975	3.013.548
1978	4.126.710
1981	4.382.000
1983	4.447.247
1986	4.476.710
1987	4.500.000

Kaynak:G.S.G.M. Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Tablo 10.6-79 Yaş Gruplarının Yıllar İtibariyle Spor Kurslarına Katılımı

Yaş Grubu	1979	1983	1987
6-17	82	88	55
18-24	74	81	77
25-34	69	76	75
35-54	51	61	62
55-64	30	41	43
65-79	18	28	32
Genel	59	67	65

Kaynak: Teus J.Komphorst-Kenneth Roberts, p.298

Tablo 11. 6-79 Yaş Grubunun Spora Katılma Oranı

Yıl	Oran (%)
1979	% 38.8
1987	%51.2

Kaynak: Teus J.Komphorst-Kenneth Roberts, p.299

2.12.2. Danimarka Spor Yönetimi

Danimarka'da spor, amatörlüğe dayalı ve herkes için spor prensipleriyle sevk ve idare edilmektedir. Kamu yönetimlerinin giderek artan desteklerine karşılık, gönüllü spor kuruluşlarının bağımsızlıklarına saygı gösterilir ve demokrasinin tatbikinde spor eğitimi bir vasıta olarak kabul edilirdi. Kamu yöneticileri, spor hizmetleri için gerekli olan kadroların yetiştirilmesinden, gönüllü kuruluşlar da, bu kadroların aktif halde tutulmasından sorumludur.

Kamu ve gönüllü kuruluşlar, dinlendirici spor faaliyetlerine, yarışma sporuna nazaran daha fazla ağırlık ve mahalli seviyede öncelik vermektedir.⁽⁶⁾

Olimpiyat komitesi ile milli spor konseyini oluşturan 4 milli spor teşkilatı, Danimarka'da gönüllü sporun temel yapısını oluşturmaktadır. Bunlardan birincisi olan ve bünyesinde 53 kayıtlı federasyon 10.000 kulüp ve kayıtlı 1.674.000 üyesi bulunan Danimarka Spor Federasyonu (D.I.F.)'nin gayesi, gönüllülük ve antrenörlük anlayışı içerisinde kitle sporlarını geliştirmektir. İkinci milli spor teşkilatı olan, 2640 kulübü ve 894.000 faal sporcusu bulunan Danimarka Jimnastik ve Gençlik Birliği (D.O.G.U.)'nin ana amacı, gönüllülüğe dayalı ve spor ile diğer kültür faaliyetlerine yönelik olarak kişilerin kendilerini gerçekleştirmelerini teşvik etmektir. Üçüncü olarak, Danimarka Atıcılık, Jimnastik ve Atletizm Birliği (D.D.G.S.)'nin ise 2700 kulübü ve 793.000 faal üyesi mevcuttur. Bu birliğin esas gayesi, sportif faaliyetler vasıtasıyla, kişiyi modern toplum içerisinde geliştirmektir.

Dördüncü iş yerlerinde çalışmalar için spor faaliyetleri düzenleyerek, aileler için boş zamanlarını değerlendirilmesini organize eden Danimarka İşyerleri Kulüpleri Federasyonu (D.F.O.F.) bünyesinde, 5700 kulüp ve 171.000 kayıtlı üye mevcuttur.

Söz konusu bu 4 teşkilata ilave olarak Danimarka Olimpiyat Komitesi (D.O.K.) ile Danimarka Takım Kurumu da hükümet dışı spor teşkilatları arasında sayılmaktadır.⁽⁴⁸⁾

2.12.3. Yunanistan Spor Yönetimi

Kültür Bakanlığı bünyesinde kurulan Spor Müsteşarlığı, merkezi idarenin spor siyaseti uygulamasının gelişiminden sorumludur. Özellikle Spor Genel Sekreteryası'nın çalışmalarını denetler.

Spor Genel Sekreteryası, ülke düzeyinde sporun gelişmesi, teşkilatlanma ve yürütülmesine ilişkin konuların uygulanması ve planlanmasından sorumludur. Özellikle spor faaliyetlerinin denetimi, sporun gelişmesi için programların

hazırlanması, bu programların uygulanması için gerekli şartların sağlanması Spor Genel Sekreteryası'nın ana görevleri arasındadır.

Hur valilikte, okul sporlarının gelişiminden sorumlu olmak üzere bir sorumlu ve herkes için spor konusuyla meşgul ikinci bir sorumlu istihdam büroları mevcuttur.

Spor alt yapısındaki merkeziyetçilikten uzaklaşmaya bağlı olarak stadyumlar, salonlar, saha ve havuzlar mahalli makamların sorumluluğuna verilmiştir.

Yunanistan Olimpiyat Komitesi (E.O.A.)'nın esas görev; olimpiik idealin gelişme ve yayılmasını sağlamaktır. Aynı zamanda komite, okul dışı ve spor genel faaliyetlerinin yayılma ve gelişimini destekler.

Her vilayette, spor birlikleri bulunur. Bu birliklerin tümü bir federasyonu teşkil eder. Spor kulüpleri, başta mali hususlar olmak üzere spor faaliyetlerinin esasını oluştururlar.

Yunanistan'da 24 spor federasyonu bulunmaktadır. Bu federasyonlar özerk olup, yönetim kuralları kendi üyeleri tarafından seçilir. Kamu yönetimlerinin bir temsilcisi ise, Genel Spor Sekreteryasınınca verilen bütçenin harcanmasını denetler.⁽¹⁶⁾

2.12.4.Fransa'da Spor Yönetimi

Fransa'da beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile yüksek sporun gelişimini yerel topluluklar, şirketler ve sosyal kuruluşların yardımıyla devletin ve spor hareketlerin oluşturması görevleri arasındadır.

Devlet ilgili taraflar ile ilişkili olarak, spor alanında çeşitli meslekler edinmeyi sağlayan eğitimden sorumlu bulunmaktadır. Sportif faaliyetler için kulüpleşme, devlet ve kamu tüzel kişilikli kurumlar tarafından teşvik edilir. Buna

ilave olarak, spor federasyonlarına ve kuruluşlarına sorumluluklarını yerine getirmekten ve özerkliklerine kavuşmaları için uygun ortam ve imkan sağlar⁽⁵⁰⁾

Fransa'da Gençlik ve Spor işleriyle görevli Başbakanlık Müsteşarlığının merkez yönetimi spordan sorumlu olup 3 müdürlüğe ayrılmıştır.

Bu müdürlüklerden;

Birincisi; elit seviye, kitle veya ferdi faaliyetler gibi, her yaş ve şekil altında spor faaliyetlerini geliştirmekle görevli olan Spor Müdürlüğüdür. Bu müdürlük sivil, milli ve uluslararası spor ve milli eğitimle ilgili olarak okul ve üniversite sporları konusunda yetkili olup, spor federasyon, topluluk, komite ve kulüplerine yardımda bulunur ve Milli Spor Gelişim Fonunu yönetir ve denetler.

İkincisi; Gençlik ve Teşkilatlı yaşama konusunda sürdürülecek siyasetin tespitinden sorumludur.

Üçüncüsü; ise spor alanında idari çalışmalar ile Başbakanlık Müsteşarlığı ve bütçe işlerinin koordinasyonunu sağlayan idare ve dış hizmetler müdürlüğüdür.

Anılan bu müdürlüklere ilave olarak Milli Eğitim, İçişleri, Savunma, Sanayi, PTT, Turizm, Konutlanma, Çevre Düzenleme ve Ulaştırma Bakanlıkları da, yetki alanlarına spor, boş zamanlar ve tesis konularını ilgilendirdiği ölçüde spora katkıda bulunurlar.

Bölge ve iller seviyesinde boş zamanlar, Gençlik ve Spor Bölge ve İl Müdürlükleri, sporun gelişiminden ve yaygınlaştırılmasından sorumlu tutulmuşlardır.

Ana amaçlar spor faaliyetlerinin düzenlenmesi, geliştirilmesi ve denetlenmesi olan spor federasyonları, kendi dallarında teknik kurallara ve yönetmeliklere uyulmasını sağlar.

Fransa Milli Olimpiyat ve Spor Komitesi, her bölgede bölge Olimpiyat ve Spor Komitesi (C.D.O.S.) tarafından temsil edilir. Ayrıca spor federasyonlarının da bölge veya il seviyesinde teşkilatlanmasına imkan sağlamıştır.

Fransa'da ülke seviyesinde Milli Spor Gelişim Fonu (F.M.O.S.) kurulmuştur. Merkez idareye bağlı spor müdürlüğünün yönetim ve denetimi altında bulunan bu fon, kamu yönetimi temsilcileri ile Fransa Milli Olimpiyat Komitesi Yönetim Konseyi'nce belirlenen Milli Spor Gelişim Konseyi tarafından yönetilirler.⁽⁵⁰⁾

Tablo 12. Bazı Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye'de Genel Bütçeden Spora Ayrılan Ödenek Miktarı ve Sporcu Sayısı (1983)

Ülke Adı	Bütçeden Ayrılan Mali Kaynak	Spor Yapanların Genel Nüfus Oranı %	Aktif Spor Yapanların Sayısı	Toplam Nüfus (Milyon)
Hollanda	0.6 (1982)	41 (1987)	4.476.710 (1936)	14.6 (1987)
Danimarka	0.14	70 (1986)	3.467.000	5.1 (1982)
İngiltere	-	11 (1980)	6.300.000	56.3
Fransa	0.17	-	-	54.3 (1982)
Almanya	3.8	24 (1983)	14.441.218	61.4
Belçika	5.01	70	6.860.000	9.8
Portekiz	0.2	2.9	275.128	9.3
Türkiye	0.2 (1991)	1.6 (1991)	945.273 (1991)	5.7

Kaynak 1: Türkiye İstatistik Yılı, 1990, DİE Yayınları, No.1510,1992

2: Teus J.Komphorst-Kenneth Roberts, s.,277-300

3: Caner Açıkkada, Emin Ergen: Bilim ve Spor, Büro Tek-Ofset Matbaacılık, Ankara s.2.

2.12.5 İspanya'da Spor Yönetimi

İspanya spor teşkilatı kamu ve özel sektör arasında karşılıklı koordinasyon ve işbirliği sistemi üzerine kurulmuştur. Her iki sektörde spor faaliyetlerinin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi konularında sorumluluğu paylaşmışlardır.

Kamu sektörü, Spor Yüksek Konseyi, Spor Ofisi Başkanlığı ve İl ve İlçe Konseyleri diye adlandırılan yerel kuruluşlardan oluşmaktadır.

Özel Sektör ise, Olimpiyat Komitesi, Paralimpik Komite, Ulusal Spor Federasyonları, Bölgesel Spor Federasyonları, Spor Birlikleri ve Spor Kulüpleridir.

Spor Yüksek Konseyi, İspanya Anayasası ve diğer yasalardaki hükümler çerçevesinde beden eğitim ve spor konularında karar alan ve serbest zamanların değerlendirilmesine ilişkin düzenlemeleri yapan, Eğitim ve Kültür Bakanlığının ilgili ancak idari yapıda özerk bir birimdir.

Konsey ayrıca, Federasyonların statülerini, yardımlarını ve bütçelerini belirler, spor kulüpleri ve spor birliklerine yapılacak yardımlarda konseyin görevleri arasında yer almaktadır.

Spor eğitimi, ulusal ve uluslararası faaliyetler, dopingle mücadele, yerel yönetimlerle işbirliği, spor alanında yapılacak bilimsel araştırmaları teşvik etmekte yine konseyin görevleri arasında bulunmaktadır.

Spor Ofisi Başkanlığını özerk spor birlikleri oluşturmakta olup en üst kurumdur. Bu ofis spor politikalarını ve sportif organizasyonların kurullarını belirler.

Ofis spor tesislerinin yapımı ve işletilmesi, spor federasyonları arasındaki bölgesel koordinasyonun sağlanması, beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile spor elemanlarının eğitimi ve yetiştirilmesini üstlenmiştir.

Yerel kuruluşlar il ve ilçe konseylerinden oluşur. Bu konseyler yerel anlamda sporun geliştirilmesini, tesislerin yapımını, spor kulüplerinin kurulmasını ve kısa ve uzun vadeli programların yapımından sorumludur.

İspanya'da özel sektör içinde yer alan İspanya Ulusal Olimpiyat Komitesi kar amacı olmayan İspanya'da olimpik hareketin geliştirilmesinden sorumludur.

Komite ayrıca, olimpik dallardaki federasyonlarla işbirliği içindedir.

Ulusal spor federasyonları İspanya'da kendi kuruluş mevzuat, olan özel kuruluşlardır. 1999 yılı itibariyle 58 adet spor federasyonu bulunmaktadır. Spor Yüksek Konseye karşı sorumluluk altında görev yaparlar. İspanya'nın bölgeler itibariyle ayrıca ulusal federasyonlarının temsilen idari ve mali açıdan özerk yapıya sahiptirler.⁽⁶⁾

Spor Birliklerine 1990 yılında yasayla kurulma imkanı geliştirilmiştir. Spor kulüplerinin bir araya gelmesiyle kurulur. Birlikler spor faaliyetlerinin organizasyonu ve bu faaliyetlere katılacak spor kulüplerini tespit eder.

Spor için finansman yıllık olarak genel bütçeden ayrılır ve bu ulusal ve uluslararası spor faaliyetleri, spor eğitimi, okul ve üniversite sporları spor faaliyetlerinin geliştirilmesinde kullanılır.

Spor federasyonunun yıllık bütçesi Spor Yüksek Konseyince yapılan yardımlar ve kendi yarattıkları kaynaklarla finanse edilir. Olimpik spor dallarının federasyonları ayrıca olimpiyat komitesinden yardım alır.

Spor kulüpleri ile spor birliklerine aynı veya nakdi yardım yapan özel sektör firmalarına uygulanan finansal teşviklerle ve vergi indirimleri veya muafiyetleri gibi teşviklerle desteklenir.⁽⁶⁾

Tablo 13. Bazı Avrupa Ülkeleri ve Türkiye'de Spor Saha ve Tesis Sayısı

Ülke Adı	Spor Salonu	Kapalı Yüzme Havuzu	Açık Yüzme Havuzu	Toplam
Hollanda	685	404	623	1710
Danimarka	2920	358	150	3428
İngiltere	920	9086	140	2146
Almanya	24800	3400	4000	28404
Belçika	213	152	68	433
Portekiz	272	349	-	661
Türkiye	407	44	17	468

Kaynak 1: Caner Açıkkada, Emin Ergen S.3.

2: Devlet Bakanı M. Ali Yılmaz'ın TBMM Komisyonundaki 1992 Yılı Bütçe Konuşması, s.47.

2.13. Avrupa Birliğinde Spor Anlayışı

Avrupa Birliği Ülkelerdeki spor faaliyetleri ve spor sektörü yapılanmaları arasında bazı farklılıklar olmasına rağmen önemli ortak benzerliklerin bulunduğunu ifade etmek mümkündür.

Son yıllarda Avrupa'nın spor sektörüne yaklaşımlarını etkileyen önemli gelişmeler şöyle özetlenmektedir.

Avrupa Birliği Ülkelerinde gerek spor yapan, gerekse sportif faaliyetleri medya aracılığıyla izleyen kişi sayısında önemli artışlar gözlenmektedir. Son Dünya futbol Şampiyonasını toplam 37 milyar kişi tarafından izlendiği ve maç başına izleyici sayısının 600 milyon kişi olduğu tespit edilmiştir. (37 milyar sayısı, her maçın seyircisinin toplam maç sayısı bazında toplanmasıyla bulunmuştur.) bunu spor sektörünün popülaritesindeki artış olarak açıklamak mümkündür.

Geçmiş yıllara oranla uluslararası sportif faaliyetlerde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. 1999 yılında 77 Dünya şampiyonası ve 102 Avrupa şampiyonası düzenlenmiştir.

Spor organizasyonlarının TV yayın haklarının satışlarında çok önemli artışlar hasıl olmuştur. Barcelona Olimpiyatlarındaki 441 milyon dolar olan TV yayın gelirinin Sydney'de 1.318 milyon Dolara (3 katı) yükseldiği tahmin edilmektedir.

Ekonomik yaklaşımların spor sektörüne ağırlığını koyması sonucunun spor sektörün önemli avantajlar sağlayacağı hesap edilmektedir. Spor endüstrisinde yaratılan istihdam olanağı, son on yılda yüzde 60 artış göstererek Avrupa'da 2 milyon kişiye ulaşmıştır.

Diğer bir gelişme ise yüksek kazanç sağlanabilen sportif faaliyetlerin sayısındaki artıştır. Bu durum sporun ticari performansını güçlendirirken, diğer yandan spor ahlakı ve sporun sosyal fonksiyonunu olumsuz yönde etkilemektedir.

Önemli gelişmelerden birisi de, zengin ve güçlü kulüplerin, karlarını maksimize etmek amacıyla spor federasyonlarından ayrılma istekleridir. Bu temayül, amatör ve profesyonel sporlar arasındaki mali ve idari dayanışmayı ve federasyonların mevcut statüsünü tehdit eder bir anlam kazanmaya başlamıştır.

Spor sektöründe gözlenen bu yaklaşımlar sonucunda, üye ülkeler bir takım tedbirlerin alınmasını düşünmektedir.

Avrupa Birliği Amsterdam Mutabakatı çerçevesinde sporun, kişi kimliğini destekleyen ve insanları kaynaştıran özelliğini vurgulamak ihtiyacını hissetmiştir. Avrupa Konseyi, AB'ye üye ülkelerin, bu hedef doğrultusunda fiziksel ve sportif faaliyetlerin, eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeğini kabul etmelerini tavsiye etmiştir.⁽⁶⁾

Spor sektöründe eğitimin rolünün güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

- AB'de öngörülen programlar çerçevesinde okullardaki fiziksel ve sportif faaliyetlerin artırılması ve müfredatların buna göre düzenlenmesi,
- Sporcu erkek ve bayanların işgücü piyasasına entegrasyonunu sağlayacak istihdam alanlarının genişletilmesi,
- Her üye ülkedeki spor sektörü çalışanları için ortak bir eğitim sisteminin oluşturulması öngörülmektedir.

Spor sektöründeki ekonomik gelişmeler ve AB ülkelerindeki değişik otoritelerin bu gelişmeye karşı gösterdikleri tepkiler, sporun mevcut sosyal fonksiyonunu tehdit etmektedir. Mahkemelere intikal eden ve bu konudaki tansiyonu yükselten spor davalarından birkaç örnek vermek mümkündür:

- TV yayın haklarının kolektif satışı (Havuz Uygulaması) ve bu konuda açılmış muhtelif davalar bulunmaktadır.
- Bosman Davasında verilen karar çerçevesinde işçilerin serbest dolaşımında olduğu gibi sporculara da bu hakkın tanınması Bu durum bonservis ücretlerinin kaldırılması sonucunu doğurmakta ve spor

kulüpleri, sporcularına yaptıkları yatırımların karşılığında ve önemli bir gelir kaybından mahrum kalmaktadır.

- AB ülkelerinde sporcu ve spor kulüpleriyle ilgili mali mevzuatların farklılık göstermesi. Bu durum ülkeler arasındaki eşitsizliğe kaynak teşkil etmektedir.
- Sportif rekabetin organizasyonunda federasyonların tekelci yaklaşımları, birkaç spor kulübünün bir şahıs tarafından satın alınması, profesyonel kulüplerin statüleri hususları da diğer önemli sorunlar olarak kabul edilmektedir.

Spor sektörünün mevcut yapısının korunması ve sporun sosyal fonksiyonunun muhafaza edilmesi için AB şu yaklaşımları önermektedir:

- AB, sporun; sosyal kaynaşma, kamu sağlığı ve eğitime verdiği katkının önemine binaen mevcut sosyal fonksiyonunun korunması gereğine inanmaktadır.
- Sporun özerkliği ve birleştiriciliği korunmalıdır. Spor kulüplerinin ticari kuruluşlar tarafından satın alınması hususu özenle değerlendirilmelidir. Eğer bu hususa izin verilecekse, spor ahlakını ve sportif yapıyı olumsuz etkileyebilecek şartlardan arındırılmış anlaşmalar yapılmasına dikkat edilmelidir.
- Doping mücadele konusuna özel önem verilmelidir.
- Genç sporcu ticaretiyle mücadele edilmelidir. Kulüpleri tarafından üst düzey rekabet için yetiştirilen genç bayan ve erkek sporcular, spor eğitiminin yanında mesleki eğitime de tabi tutulmalıdır.⁽⁶⁾

2.14. Sporda Avrupa Modeli

Sporun beş adet önemli bileşeni vardır. Bu bileşenlerin eğitim, kamu sağlığı, sosyal, kültürel ve boş zamanların değerlendirilmesi fonksiyonları olarak özetlenebilir. Sporun ekonomik açıdan değerlendirilmesi halinde ise, dünya

ticaretinin yaklaşık yüzde 3 'üne karşılık gelen ve yeni istihdam alanları yaratabilen önemli bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda spor sektörünün Avrupa ülkelerinde önemli gelişmeler ve değişimler geçirdiği gözlenmektedir.

1998 yılının Eylül ayında Avrupa Komisyonu spor politikalarıyla ilgili bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre, spor sektörü yalnız ekonomik ve sosyal bir faaliyet değil, aynı zamanda Avrupalı kimliğinin önemli bir göstergesidir.

Sporun bu fonksiyonu hem Maastricht Anlaşmasında, hem de Amsterdam Anlaşması ekindeki spor bildirgesinde açık olarak ifade edilmiştir.

II. Dünya savaşından 1980'lerin ortasına kadar geçen süre içinde Avrupa' da Doğu ve Batı Avrupa Modeli olmak üzere iki değişik spor modeli var olmuştur. Doğu modeli daha çok ideolojik yönlendirilmiş ve sporu bir propaganda aracı olarak yorumlayan bir yaklaşım sergilerken, Batı modeli ise, hükümet kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının bir arada spor sektörünü örgütlediği bir model olmuştur. Bu çerçevede, batı modelinin kamu ve özel sektör karışımı bir yapıda olduğunu ifade etmek mümkündür.

Avrupa'nın kuzey ülkelerinde (İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka v.b.) Devlet spora fazla müdahale etmez iken, güney ülkelerinde (Fransa, İspanya, Portekiz, İtalya v.b.) devlet, sporu düzenleyici bir fonksiyona sahiptir.⁽⁶⁾

Avrupa'da mevcut spor örgütlenmesi; AB'ye üye ülkelerde, spor sektörü geleneksel olarak ulusal federasyonlar bazında örgütlenmiştir. Bu federasyonların en üst kurumları, Avrupa ve uluslararası federasyonlarla ilişkilendirilmiştir.

Diğer bir ifadeyle, spor sektörünün yapısı, belli bir hiyerarşik yaklaşım içinde piramitsel bir organizasyona sahiptir. Bu piramit yapısını aşağıdan yukarıya doğru şu şekilde özetlemek mümkündür :

Kulüpler;

Kulüpler bu piramidin temelini oluşturmaktadır. Kulüplerin esas amacı, yerel olarak herkese spor yapma imkanı sunmak ve “Herkes için spor” fikrini yaygınlaştırmaktır. Aynı zamanda bu kulüplerin hedefi yarışma sporlarında yeni sporcuların yetiştirilmesidir. Bu çerçevede gönüllü katılımcılar önemli bir rol üstlenmiştir. Portekiz’de yaklaşık 70.000. gönüllü antrenör ve 40.000. yönetim kurulu ve komite üyesi vazife yapmaktadır.

Avrupa sporunun diğer önemli bir özelliği amatör spora olan yakın bilgi ve desteğidir. Amatör sporun; dil, din, ırk ve cinsiyet farkı gözetmeden insanları bir araya getirme fonksiyonu Avrupa ülkelerinde çok önemsenmektedir. Avusturya’da nüfusun yüzde 39’u bir spor kulübü veya federasyonun üyesi bulunmaktadır.

Bölgesel Federasyonlar;

Bu federasyonlar piramitsel yapının ikinci katmanını oluşturmaktadır. Spor kulüpleri genellikle bu federasyonların üyesidirler. Bu federasyonların ilgi ve faaliyet alanları, bölgesel bazdaki organizasyonların düzenlenmesi ve sporun bölgesel koordinasyonu ile sınırlıdır.

Ulusal Federasyonlar;

Bütün bölgesel federasyonlar kendi dallarındaki ulusal federasyonun üyeleridir. Bu federasyonlar, ulusal şampiyonaları düzenlemekte ve ulusal bazda spor sektörünü düzenleyici bir rol oynamaktadır.

Her bir spor dalı için tek bir ulusal federasyon bulunmakta ve ilgili daldaki müsabakalar ancak bu federasyon çatısı altında yapılabilmektedir. Bazı ülkelerde ise bu federasyonların fonksiyonu, ulusal yasalar ile düzenlenmektedir. ⁽⁶⁾

Avrupa Federasyonları;

Piramidin tepesinde yer alan organizasyonlardır. Avrupa Federasyonlarına her bir ülkeden o spor dalında ancak bir ulusal federasyon üye olabilmektedir.

Söz konusu piramit yapısı çerçevesinde sportif kural ve faaliyetler düzenlenmektedir. Katmanlar arası bağımlılık yalnız örgütsel yapıda değil, aynı zamanda yarışma / müsabaka bazında da görülmektedir. ⁽⁶⁾

Yeni Yaklaşımlar;

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) 1980'lerden sonra amatör ve profesyonel sporun arasındaki ayrımı ortadan kaldırmaya karar vermiş ve olimpiyatları bütün sporculara açmıştır. Ayrıca, oyunların ticari olarak finanse edilmesine müsaade etmiştir. Bu yaklaşım sporun ticarileşmesi sonucunu doğuran ilk adımdır. Sponsorluk, bugün için sporun finansmanını sağlayan en önemli kaynak durumundadır.

1980'lerin ortalarında, Batı Avrupa ülkelerindeki devlet televizyonu tekeli yıkılmıştır. Bugün için sponsorluk ile birlikte TV yayın haklarının satılması sporun kaynak ihtiyacının yüzde 65 – 85'ini karşılamaktadır.

Avrupa Yüksek Mahkemesi, Bosman davası marifetiyle, profesyonel sporcunun, işçilerde olduğu gibi serbest dolaşım hakkını tanımıştır. Bu durum, ulusal müsabakaları bütün Avrupalı sporculara açık hale getirmiştir.

Avrupa'da süper ligin ihdas edilmesinden sonra, bazı büyük kulüpler ilave kaynak yaratmak için yeni arayışlara girmiştir.

1997 yılının Kasım ayında İngiliz Futbol Kulüpleri (Manchester United ve Tottenham Hotspur v.b.) hisse senetlerini borsaya kota ettirmişlerdir. Bu durum,

bahse konu kulüplere ilave finansman imkanı sağlamış ancak, bazı yatırımcıların kulüplerde söz sahibi olmasını da beraberinde getirmiştir. Örneğin, İngiltere ulusal yatırım şirketi (ENIC) Glasgow Rangers, Slavia Prague, Vincenza (İtalya) ve AEK kulüplerini kontrol eder duruma gelmiştir.

Süper lige ilgi duyan kulüplerin esas rahatsızlıkları, şampiyonlar liginden elde edilen gelirlerin UEFA tarafından adil dağıtılmadığı kanaatinden kaynaklanmaktadır. Amerika da olduğu gibi kapalı döngü bir rekabet, önemli spor kulüplerinin gelirlerini büyük oranda artıracaktır.⁽⁶⁾

Sorunlar;

1980'lere kadar spor federasyonları esas olarak düzenleyici organlardır. TV yayın haklarının önemli ağırlık kazanmasını müteakip, federasyonların sportif faaliyetler üzerindeki düzenleyici fonksiyonları tartışılır hale gelmiştir. Bunun bir sonucu olarak, bazı ülkelerdeki ligler, ulusal federasyondan bağımsız olarak düzenlenme aşamasına gelmiştir. İngiltere ve İspanya 'da futbol, İtalya ve Fransa'da basketbol bu yaklaşım içinde düzenlenmektedir.

Bu çerçevede, federasyonlara üye olan bazı önemli kulüpler federasyon gelirlerinden daha fazla pay talep etmekte, aksi takdirde federasyondan çıkarak kendi şampiyonalarını düzenlemekle ulusal federasyonları tehdit etmektedirler. Bu durum, Avrupa bazında hala açıklığa kavuşturulamamıştır.

Avrupa da ki mevcut piramit modeli devam edecek mi, yoksa ekonomik yaklaşımların baskısıyla federasyonlar kendi bünyeleri dışındaki organizasyonlara da izin verecekler mi tartışması sürerken Boks sporunda bu durum açık olarak ortaya çıkmıştır. Bugün boksta birden fazla uluslararası federasyon bulunmaktadır.

Finansman;

Bosman olayının Avrupa Sporuna önemli etkilerinin olacağı açıktır. Bosman olayından önce sporcu transferinden alınan ücretler kulüplerin önemli bir gelir kaynağı idi. Ancak, yüksek mahkemenin kararı ile bonservis bedellerinin iptal edilmesi, özellikle futbol kulüplerini önemli bir gelir kaynağından etmiş ve Avrupa 'da sporun finansmanı yaklaşımını önemli ölçüde değişikliğe uğratmıştır. Bu olayı müteakip, sporun gelir kaynakları sadece sponsorluk ve diğer ticari iletişim faaliyetlerine indirgenmiştir.

Bütün spor dalları TV için cazip olmadığından, bu durum, ticari olarak cazip olan spor dallarının yaşaması, diğer spor dallarının ise kendisini finanse edemez duruma gelmesi riskine sebep olmaktadır. Birçok AB ülkesinde toto ve loto gibi talih oyunları sporun finansmanında kullanılmaktadır. Ancak, talih oyunlarının özellikle futbolda yoğunlaşması, diğer spor dallarını kaynak sorunu içine itmektedir.

Bu çerçevede, sporun finansmanı için yeni model çalışmalarının AB içinde devam ettiğini ifade etmek mümkündür.⁽⁶⁾

2.15. TÜRKİYE'DEKİ GÖNÜLLÜ BİRLİKLER VE YÖNETİME KATKILARI

Ülkemizde Gönüllü Birliklerin sayıları bir hayli fazla olup, bunların yönetime katılmaları da söz konusudur. Bunlardan birkaç örnek verirse konu ile ilgili yönlerini bağdaştırabiliriz.

2.15.1 Türkiye'de Bulunan Gönüllü Birlikler

Gönüllü birlikler aşağıdaki isimlerden oluşmaktadır.

1. Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu (T.A.S.K.K.)
2. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (T.M.O.K.)
3. Türkiye Spor Yazarları ve Spor Kulübü Derneği (T.S.Y.D.)
4. Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Monitörleri Derneği
5. Türkiye Spor Hekimleri Derneği
6. Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği
7. Basketbol Antrenörleri Derneği
8. Basketbol Hakemleri Derneği
9. Futbol Adamları Derneği

Spora hizmet veren bazı vakıflar ise şunlardır:

1. Gençlik Spor Vakfı (GSV)
2. Türk Spor Vakfı (TSV)
3. Türk Spor Eğitim ve Tesis Vakfı (TSETV)
4. Türk Güreş Vakfı (TGV)
5. Türkiye Basketbol Vakfı (TBV)
6. Türkiye Hentbol Vakfı (THV)
7. ENKA Spor, Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı ⁽⁴⁸⁾

2.15.2. Gönüllü Birliklerin Yönetime Katılmaları

Demokratik ülkeler, sorunlarını çağdaş ve demokratik devlet anlayışları yanında gönüllü kuruluşların elbirliğinde çözüme ulaştırmışlardır.

Türkiye’de devletin spor politikası açısından örgütlenmesi, eğitim ve insan gücü sorunlarının çözülmesi ile hızlı spor üretimine geçilmesinde çok geç kalınmıştır. Kalkınmış ülkelerin sporu ile aramızdaki olumsuz fark, aslında yönetim biçiminden ve örgütlenmedeki başarısızlıktan kaynaklanmaktadır.

Gerçek anlamda sporda demokrasi kurulduğu ve tüm kurumlarıyla işler hale geldiğinde, kuşkusuz, birçok kişi, eğer demokratik kuruluşlara ve spor kulüplerine dayanmayacaklarsa, şu andaki çağdaş federasyonların yönetimlerinden uzak kalacaklardır. Bu tür spor adamlarının, gönüllü örgütlenmelere sıcak bakmaları da olası değildir.

Demokrasiye inanmayanların ve toplumla hiçbir bağları hemen hemen olmayan Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü federasyonlarında, tepeden atamalarla görev verilenlerin dışında kalanlar, gönüllü birliklerin çoğalmasından ve sporda demokrasiye koşulmasından rahatsızlık duymamalıdır.

Özellikle, spordan sorumlu tüm devlet kuruluşları, gönüllü birliklere, Amatör Spor Kulüpleri Federasyonlarına, bunların oluşturduğu konfederasyona ve diğer derneklere olumlu yaklaşım göstermelidirler. Bu gönüllü birlikler ve örgütler, sporda halkın gerçek seslerini, dilek, öneri ve özlemlerini yansıtmaktadırlar. Türkiye, demokrasi yolunda engelleri geride bıraktığında ve bazı kısıtlamalar ortadan kaldırıldığında, dahası, sendikalaşmak dahil tüm haklar elde edildiğinde, Batı dünyası ile gerçek anlamdaki farkı kapatmaya başlayacaktır. Yada onlara yetişmedeki hızını arttıracaktır.

Çünkü, onlarla aramızdaki farkın nedeni, insanlar, gençler ve sporcular arasındaki gerilik değil, yönetim biçimlerindeki büyük çelişkilerdir.

Batı tam anlamıyla demokratik iken, Türkiye, tam tersi, antidemokratik bir spor yapısında yıllarını boşa tüketmiştir. Son yıllarda, devlet yönetimi siyasal ve bürokratik güçte görülen, aslında toplumsal özlemlerin ve halkın hızlandırıldığı olumlu değişiklik ve adımlar da yeterli değildir.

Türkiye, henüz güçlü olmasa da amatör ve profesyonel spor dallarındaki gönüllü birlikler desteklemelidir. Bu mutlu ve ülke yararına bir gelişme sayılmalıdır. Çünkü, bu gönüllü birliklerin ve onların biçimlerinin, ülke sporunu yönlendirmesine, çok uzak olmayan bir gelecekte hiçbir güç engel olamayacaktır.

İşte o zaman, siyasal-bürokratik güç rahatlayacak, görev, yetki ve sorumluluk devredileceği için, devlet üst düzey politikalarıyla uğraşacak, böylece, hem devlet yönetimi ve hem de spor toplumu daha üretken hala gelecektir.

İşte bu nedenle, gönüllü birliklerin çoğalmasına ve güçlenmesine, ülkemiz “toplumun spor yönetimine katılma istek ve özlemlerinin olumlu işaretleri ve somut kanıtları” olarak bakılmalıdır. Özellikle bürokratik bu gelişmelerden ürkmemelidir.

Sportaki gönüllü kuruluşların ülke düzeyinde sayılarının artması ve bunların ortak ve üretken çabalarıyla, devlet ve demokratik spor yönetimi politikasının yaratacağı sağlıklı ve çağdaş bir ortamda, sporumuzun gerçek kimliğine kavuşturulması gereklidir. Bu kimliğin temel niteliği “Sporda Demokrasi” olmalıdır ve kuşkusuz sonuçta bu da gerçekleşecektir.⁽⁵⁰⁾

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli; Yapılan bu araştırma, tarama modelindedir. Yapılan araştırmada, Türk Spor Teşkilatının 1922 yılından başlayarak günümüze kadar geçirdiği evreler, kaynaklar yardımıyla yapılmıştır, bu alanda bazı yabancı kaynaklar da incelenmiştir. Türk Spor Teşkilatı şimdiki haliyle ele alınmıştır. Yapılan çalışmada Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Merkez ve Taşra teşkilatlarının sorunları ve yeniden yapılanmasıyla ilgili problemleri tespit etmek amacıyla üç bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır.

3.2. Evren; Araştırmanın evrenini Türkiye'deki Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Merkez ve Taşra teşkilatında çalışanlar oluşturmaktadır.

3.3. Örneklem; Araştırmanın örneklemeşi, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün merkez ve taşra teşkilatında çalışan Genel Müdür (1), Genel Müdür Yardımcısı (3), Federasyon Başkanı (20), Daire Başkanı (10), Müfettiş (9), Federasyon Genel Sekreteri (20) ve İl Müdürlerinden (44) kişi olmak üzere toplam 107 kişilik örnek gruba uygulanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçlar; Anketin hazırlanmasında konu ile ilgili uzman kişilere başvurulmuş ve spor yönetimi alanında görev yapan kişilere deneme anketi yapılarak ankette olabilecek hataları düzeltme yoluna gidilmiştir.

Anketin hem uygulanmasında, hem de değerlendirilmesinin yapımında alanında uzman kişilerden yararlanılmıştır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez teşkilatında yapılan anketleri elden verilmiş ve tekrar elden toplanmıştır.

Taşra teşkilatlarında bulunan Gençlik ve Spor İl Müdürlerine ise, anketler faks yoluyla iletilmiş ve çok kısa süre zarfında anketler faks yoluyla geri alınmıştır.

Anket yöntemi ve toplanan veriler uzman kişiler tarafından bilgisayar yardımıyla yapılmıştır.

3.5. Verilerin Çözülmesi ;

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün merkez ve taşra teşkilatında çalışan Genel Müdür (1), Genel Müdür Yardımcısı (3), Federasyon Başkanı (20), Daire Başkanı (10), Müfettiş (9), Federasyon Genel Sekreteri (20) ve İl Müdürlerinden (44) kişi olmak üzere toplam 107 kişilik örnek gruba uygulanmıştır.

Yapılan anket, Türk Spor Teşkilatının şuanda başında olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün yeniden yapılanmasıyla ilgili görüş ve önerilerini ortaya çıkarmak amacı teşkil etmektedir. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ankete katılan kişilerin kişisel bilgilerine yer verilmiş, ikinci bölümde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilatının mevcut durumu değerlendirilmiş ve üçüncü bölümde ise yapısal değişimin gerekli olup, olmadığını belirleyecek Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün güncel sorunları ve tartışılan konularla ilgili sorulara yer verilmiştir.

Yapılan anketin hazırlanmasında konu ile ilgili uzman kişilere başvurulmuş ve spor yönetimi alanında görev yapan kişilere deneme anketi yapılarak ankette olabilecek hataları düzeltme yoluna gidilmiştir.

Anketin hem uygulanmasında, hem de değerlendirilmesinin yapımında alanında uzman kişilerden yararlanılmıştır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez teşkilatında yapılan anketleri elden verilmiş ve tekrar elden toplanmıştır.

Taşra teşkilatlarında bulunan Gençlik ve Spor İl Müdürlerine ise, anketler faks yoluyla iletilmiş ve çok kısa süre zarfında anketler faks yoluyla geri alınmıştır. Anket yöntemi ve toplanan veriler uzman kişiler tarafından bilgisayar yardımıyla yapılmıştır.

Ankete katılanlara ilişkin tanımlayıcı bilgiler marjinal tablolarla verildikten sonra GSGM teşkilatının mevcut durumuna ilişkin sorularla, yapısal değişimle ilgili güncel soruların görev ünvanlarına ve hizmet yıllarına göre değişip değişmediğini anlamak amacıyla çapraz tablolar oluşturulmuştur. Gruplar Hiç + Az, Orta ve Çok + Tam şeklinde düşünülmüştür.

Benzer şekilde ilgili sorulara verilen yanıtların hizmet yıllarına göre değişip değişmediği incelenirken hizmet yılı 1 – 10 yıl, 11 – 15 yıl, 16 – 20 yıl ve 21 + yıl olarak dikkate alınmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde anket yardımıyla alınan bulgulara yer verilmektedir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilatının mevcut durumu değerlendirilmiştir. Ankete katılan yöneticilerin görüş, düşünce ve önerilerine yer verilmektedir. Ankete katılan yöneticiler, Gençlik ve Spor Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcıları, Daire Başkanları, Müfettişler, İl Müdürleri, Federasyon Başkanları ve Federasyon Genel Sekreterleri'dir. Ankete katılan yöneticilerin görev ünvanları, cinsiyetleri, yaşları, öğrenim durumları ve hizmet yıllarına göre dağılımlarına yer verilmektedir.

4.1. Ankete Katılan Yöneticileri Tanımlayıcı Bilgiler.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Teşkilatındaki Yöneticilerin, Kişisel Bilgileri İle İlgili Araştırma Yapılan Grubun Görev Ünvanlarına, Yaşlarına, Eğitim Durumlarına ve Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı Aşağıda Verilmiştir.

Tablo 14: GSGM Merkez ve Taşra Teşkilatında Görev Yapan Yöneticilerden Ankete Katılan Yöneticilerin Görev Ünvan Dağılımı.

Görev Ünvanı	Sayı	%
Genel Müdür	1	9
Genel Müdür Yardımcısı	3	2.8
Daire Başkanı	10	9.3
Federasyon Başkanı	20	18.7
Müfettiş	9	8.4
İl Müdürü	44	41.1
Genel Sekreter	20	18.7
Toplam	107	100.0

Tablo 14' e göre araştırma grubunu oluşturan yöneticilerin çoğunluğunu İl Müdürleri (%41.1) oluştururken, ikinci büyük grubu ise Federasyon Başkanları ve Federasyon Genel Sekreterleri (%37.4) oluşturmaktadır. Üst düzeyde görev yapan personelin (Gen. Müd., Gen. Müd. Yard., Daire Başk., Müfettiş) oranı ise %29.5' dir.

Tablo 15: Ankete Katılan Yöneticilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.

Yaş Gurupları	Sayı	%
26-33	6	5.6
34-41	15	14.0
42-49	55	51.4
50-57	28	26.2
58-65	3	2.8
Toplam	107	100.0

Buna göre en fazla grubu 42-49 yaşlarındaki yöneticiler (%51.4) oluşturmakta, ikinci büyük grubu ise 50-65 yaşlarındaki yöneticiler (%29) ve küçük grubu ise 26-41 yaşlarındaki yöneticiler (%19.6) oluşturmaktadır.

Tablo 16: Ankete Katılan Yöneticilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.

Eğitim Durumları	Sayı	%
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul	29	27.1
Dört Yıllık Y.O, Fakülte	69	64.5
Master	7	6.5
Doktora	2	1.9
Toplam	107	100.0

Tablo 16 da görüldüğü gibi GSGM merkez ve taşra teşkilatında görev yapan yöneticilerin büyük bir çoğunluğu (%72.9) dört yıllık yüksekokul eğitimi veya daha yüksek eğitim almış, %27.1'lik kısmı ise İki veya Üç yıllık Yüksekokul eğitimi almıştır.

Tablo 17: Ankete Katılan Yöneticilerin Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı.

Hizmet Yılı	Sayı	%
1-5		5.6
6-10	21	19.6
11-15	23	21.5
16-20	26	24.3
21 + Yıl	31	29.0
Toplam	107	100.0

Çalışmaya katılan GSGM merkez ve taşra teşkilatındaki yöneticilerin yarısından fazlası (%53.3) 16 + yıldan beri hizmet vermektedir. Deneyimsiz sayılabilecek grubun (1-15 hizmet yılı) payı ise %5,6'dır.

Çalışmaya katılan yöneticilerin hizmet yıllarına ve görev ünvanlarına göre dağılımı. Tablo 18 de, görev ünvanlarına göre ve Tablo 19 da ise eğitim düzeylerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 18: Çalışmaya Katılan Yöneticilerin Görev Ünvanlarına ve Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı.

Görev Ünvanı	Hizmet Yılı							
	1 – 10		11 – 15		16 +		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Üst Düzey	5	21.7	6	26.1	12	52.2	23	21.5
Fed. Başk.	6	30.0	4	20.0	10	50.0	20	18.7
İl Müdürü	11	25.0	11	25.0	22	50.0	44	41.7
Gen. Sek.	5	25.0	2	10.0	13	65.0	20	18.7
Toplam	27	25.2	23	21.5	57	53.3	107	100.0

Buna göre hizmet yılı açısından en deneyimli grup, görev ünvanı Genel Sekreter olan gruptur (%65).

Tablo 19: Çalışmaya Katılan Yöneticilerin Görev Ünvanlarına ve Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.

Görev Ünvanı	Eğitim Düzeyleri						Toplam	
	2-3 Yıllık Y.O		4 Yıllık Y.O		Mastır-Dokt.			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Üst Düzey	3	13.0	20	87.0	-	-	23	21.5
Fed. Başk.	2	10.0	13	65.0	5	25.0	20	18.7
İl Müdürü	19	43.2	22	50.0	3	6.8	44	41.7
Gen. Sek.	5	25.0	14	70.0	1	5.0	20	18.7
Toplam	29	27.1	69	64.5	9	8.4	107	100.0

Ankete katılan GSGM yöneticileri arasında İl Müdürlerinin %43.2'si 2 veya 3 yıllık yüksekokul mezunudur. Ankete katılanların büyük bir bölümü (%72.9), yüksekokul ve daha yüksek eğitim kurumundan mezun olmuştur.

4.2. Seçilmiş Anket Sorularının, Ankete Katılan Yöneticilerin Görev Ünvanlarına Göre Dağılımı Aşağıdaki Tablolarda Verilmiştir.

Tablo 20 : GSGM' nin gençlerin istek ve ihtiyaçlarına yönelik yeni projeler hazırlama ve uygulamaya koymadaki başarısının ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	1	4.3	6	26.0	14	60.8	2	8.6	-	-	23
Fed.Bşk.	1	5.0	4	20.0	9	45.0	5	25.0	1	5.0	20
Gen.Sek.	2	4.5	8	18.2	8	18.2	12	27.3	1	2.3	44
İl Müdürü	-	-	5	25.0	5	25.0	5	25.0	-	-	20
TOPLAM	4	3.7	23	21.5	54	50.5	24	22.4	2	1.9	107

Tablo 20' de görüldüğü gibi GSGM' nin yeni proje hazırlama ve uygulamaya koymadaki başarısının yeterli (çok + tam) olduğuna en az Üst Düzey Yöneticiler katılmaktadır (%8.6). En fazla yüzdeye sahip olanlar ise Federasyon Genel Sekreterleri ' dir. (%30.0)

Tablo 21: G.S.G.M 'nin her yaştaki vatandaşa sporu sevdirmek ve spor yaptırmak için alt yapı yeterliliğine sahiplik durumunun görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	-	-	3	13.0	15	65.2	5	21.7	-	-	23
Fed.Bşk.	-	-	6	30.0	11	55.0	3	15.0	-	-	20
Gen.Sek.	-	-	5	25.0	9	45.0	5	25.0	1	5.0	20
İl Müdürü	1	2.3	8	18.2	31	70.0	4	9.1	-	-	44
TOPLAM	1	2.3	22	20.6	66	61.7	17	15.9	1	0.9	107

Tablo 21'den GSGM' nin her yaştaki vatandaşa sporu sevdirmek ve spor yaptırmak için gerekli olan altyapısının orta derecede (%61.7) olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuda GSGM' yi en yetersiz bulan yönetim grubu Federasyon

Başkanları'dır (%30.0). Diğer bir deyişle yöneticiler bu konuda daha çok şey yapılması yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 22: GSGM Taşra Teşkilatında spor eğitimi verecek eğiticilerin (Antrenör-Monitör) kadro açısından yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre verdikleri cevapların dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	1	4.3	7	30.4	12	52.1	3	13.0	-	-	23
Fed.Bşk.	2	10.0	14	70.0	3	15.0	1	5.0	-	-	20
Gen.Sek.	1	5.0	11	55.0	8	40.0	-	-	-	-	20
İl Müdürü	2	4.5	22	50.0	19	43.2	1	2.3	-	-	47
TOPLAM	6	5.6	54	50.0	42	39.3	5	4.7	-	-	107

Tablo 22' de görüldüğü gibi, Taşrada bulunan eğitici kadrolarının yetersizliğini büyük bir oranda görmekteyiz (%55.6). Ankete katılan yöneticilerin diğer bir kısmı (%44) ise eğitici kadrolarının iyi (orta-çok) olduğunu belirtmişlerdir. Buradan anlaşıldığı gibi spor eğitici kadrolarının çoğaltılması gerekmektedir.

Tablo 23: GSGM, sporu sevdirmek ve yaymak için eğitim yayınları, kurslar, organizasyonlar yapmakta, yeterli olup olmadığının görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	-	-	6	26.0	12	52.1	5	21.7	-	-	23
Fed.Bşk.	1	5.0	8	40.0	7	35.0	3	15.0	1	5.0	20
Gen.Sek.	1	5.0	3	15.0	10	50.0	5	25.0	1	5.0	20
İl Müdürü	1	2.3	6	13.6	23	52.3	12	27.3	2	4.5	44
TOPLAM	3	2.8	23	21.5	52	48.6	25	23.4	4	3.7	107

Tablo 23' de görüldüğü gibi, GSGM' yi sporu sevdirmeye faaliyetlerinde en çok İl Müdürleri yeterli bulmaktadır (%31.7). Ankete katılan yöneticilerin büyük bir çoğunluğu ise (%72) yapılan bu faaliyetlerde Genel Müdürlüğü başarılı bulmuştur.

Tablo 24: GSGM spor alanında hizmet veren Üniversiteler ve onların bünyesinde bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları, Spor Klüpleri ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin ne derece iyi olduğunun görev ünvanlarına göre değerlendirilmesi.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	-	-	6	26.0	11	47.8	5	21.7	1	4.3	23
Fed.Bşk.	1	5.0	4	20.0	8	40.0	5	25.0	2	10.0	20
Gen.Sek.	-	-	2	10.0	10	50.0	7	35.0	1	5.0	20
İl Müdürü	2	4.5	5	11.4	20	45.5	15	34.1	2	4.5	44
TOPLAM	3	2.8	17	15.9	49	45.8	32	29.9	6	5.6	107

Tablo 24' de Ankete katılan yöneticilerin verdikleri yanıtlar neticesinde, GSGM' nin, Üniversiteler ve onların bünyesinde bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları, Spor Klüpleri ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin orta derecede %45.8 ve %29.9' luk kısmı ise çok iyi olduğu belirtilmektedir.

Tablo 25: GSGM, spor medyası ile sporun gelişmesi ve büyümesi için ne ölçüde işbirliği içerisinde olup bunların ne kadar yararlanmakta sorusunun değerlendirilmesi.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	1	4.3	7	30.4	10	43.4	5	21.7	-	-	23
Fed.Bşk.	2	10.0	3	15.0	9	45.0	5	25.0	1	5.0	20
Gen.Sek.	2	10.0	1	5.0	9	45.0	5	25.0	3	15.0	20
İl Müdürü	1	2.3	4	9.1	26	59.1	11	25.0	2	4.5	44
TOPLAM	6	5.6	15	14.0	54	50.5	26	24.3	6	5.6	107

Tablo 25' den anlaşıldığı gibi ankete katılan yöneticilerin GSGM' yi %50.5' i orta derecede başarılı bulurken, çok az (hiç + az) başarılı bulanların oranı ise %19.6' dır. Buna göre ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' nün medyayla ilişkisinin (orta+çok+tam) %80.4 oranında iyi olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 26: GSGM, sporun her alanında istek ve ihtiyaçları belirlemeye yönelik araştırma çalışmalarının, yeterli olup olmadığının ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLA M
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	2	8.6	8	34.7	11	47.8	2	8.6	-	-	23
Fed.Bşk.	3	15.0	6	30.0	7	35.0	4	20.0	-	-	20
Gen.Sek.	-	-	9	45.0	6	30.0	5	25.0	-	-	20
İl Müdürü	2	4.5	6	13.6	27	61.4	9	25.0	-	-	44
TOPLAM	7	6.5	29	27.1	51	47.7	20	18.7	-	-	107

Tablo 26' da görüldüğü gibi GSGM, sporun her alanında istek ve ihtiyaçların belirlenmesi açısından gerekli araştırma ve çalışmaların tam olarak yapılmadığı, ancak orta derecede (%47.7) yapıldığı ankete katılan yöneticiler tarafından belirtilmiştir. Ankete katılanlar arasında verilen cevaplarda, Genel Müdürlüğün, yaptığı çalışmaları orta derecede yaptığını, en yüksek yüzdeyle (%61.4) İl Müdürleri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 27: GSGM' nin, uluslararası kuruluşlarla ve diğer ülkelerle ilişkilerinin ne derece yeterli olduğunun ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	1	4.3	5	21.7	13	56.5	4	17.3	-	-	23
Fed.Bşk.	2	10.0	3	15.0	7	35.0	7	35.0	1	5.0	20
Gen.Sek.	-	-	4	20.0	10	50.0	5	25.0	1	5.0	20
İl Müdürü	2	4.5	5	11.4	23	52.3	14	31.8	-	-	44
TOPLAM	5	4.7	17	15.9	53	49.5	30	28.0	2	1.9	107

Tablo 27' de görüldüğü gibi GSGM' nin uluslararası kuruluş ve ülkelerle ilişkilerini, ankete katılan yöneticiler %49.5 oranında orta derecede yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Çok az yeterli (hiç+az) bulanların oranı ise %20.6' dır.

Tablo 28: GSGM, spor dallarının çoğalması ve yeni spor federasyonlarının kurulması için yapmış olduğu çalışmaları yapıp yapmadığının, ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	-	-	1	4.3	11	47.8	9	39.1	2	8.6	23
Fed.Bşk.	1	5.0	1	5.0	6	30.0	8	40.0	4	20.0	20
Gen.Sek.	-	-	1	5.0	1	5.0	13	65.0	5	25.0	20
İl Müdürü	1	2.3	2	4.5	10	22.7	26	59.1	5	11.4	44
TOPLAM	2	1.9	5	4.7	28	26.2	56	52.3	16	15.0	107

Tablo 28' de görüldüğü gibi, ankete katılan yöneticilerin vermiş olduğu cevaplar neticesinde, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' nün, spor dallarının çoğalması ve yeni spor federasyonların kurulması için yaptığı çalışmaların çok iyi (çok+tam) olduğu anlaşılmaktadır (%67.3). Verilen cevaplardan en büyük yüzdeye sahip olan yöneticiler ise Genel Sekreterler' dir (%90).

Tablo 29: GSGM' nin mevcut yapısı ile hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesinin yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	-	-	5	21.7	16	65.2	2	8.6	-	-	23
Fed.Bşk.	1	0.5	6	30.0	10	50.0	3	15.0	-	-	20
Gen.Sek.	-	-	6	30.0	10	50.0	2	10.0	2	10.0	20
İl Müdürü	3	6.8	4	9.1	27	61.4	9	20.5	1	2.3	44
TOPLAM	4	3.7	21	16.6	63	58.9	16	15.0	3	2.8	107

Tablo 29 'da görüldüğü gibi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün, hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesinde en çok üst düzey yöneticiler, Genel Müdürlüğü orta derecede başarılı bulurken (%65.2), genel olarak tüm yöneticiler ise %58.9 oranında mevcut yapısı ile Genel Müdürlüğün hizmet ve görevlerini sürdürmesini orta derecede yeterli bulmaktadır. Dikkati çeken bir nokta ise üst düzey yöneticilerin, Genel Müdürlüğün mevcut yapısını çok fazla (çok+tam) yeterli bulmadıklarını görmekteyiz (%8.6).

Tablo 30 : GSGM' nin, mevcut yapısının, gençliğe vermiş olduğu hizmetler açısından yeterliliği hakkında, ankete katılan yöneticilerin verdiği cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	2	8.6	7	30.4	11	47.8	3	13.0	-	-	23
Fed.Bşk.	2	10.0	7	35.0	7	35.0	3	15.0	1	5.0	20
Gen.Sek.	-	-	7	35.0	10	50.0	3	15.0	-	-	20
İl Müdürü	3	6.8	9	20.5	22	50.0	7	15.9	3	6.8	44
TOPLAM	7	6.5	30	28.0	50	46.7	16	15.0	4	3.7	107

Tablo 30' da görüldüğü gibi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' nün gençliğe vermiş olduğu hizmetleri orta derecede yeterli bulanlar içerisinde en fazla yüzdeye sahip olanlar Federasyon Genel Sekreterleri (%50) ve İl Müdürleri' dir (%50). Çıkan sonuca göre GSGM, gençliğe ancak orta derecede hizmet verebildiği anlaşılmaktadır (%46.7).

Tablo 31 : GSGM' nin mevcut yapısı itibariyle spor faaliyetleri için verdiği hizmetlerin yeterliliği hakkında, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	-	-	1	4.3	19	82.6	3	13.0	-	-	23
Fed.Bşk.	-	-	4	20.0	10	50.0	4	20.0	2	10.0	20
Gen.Sek.	-	-	4	20.0	6	30.0	9	45.0	1	5.0	20
İl Müdürü	1	2.3	5	11.4	28	63.6	9	20.5	1	2.3	44
TOPLAM	1	0.9	14	13.1	63	58.9	25	23.4	4	3.7	107

Tablo 31 'de görüleceği gibi, ankete katılan yöneticiler GSGM' nin, mevcut yapısı itibariyle spor faaliyetleri için yapmış olduğu hizmetlerin iyi (orta+çok) yapıldığını belirtmişlerdir(%82.3). Bu yöneticilerden, Üst Düzey yöneticiler en fazla yüzdeye sahip olanlardır (%95.6). Buradan çıkan sonuç; GSGM, spor faaliyetlerine gençlik faaliyetlerinden daha fazla önem vermektedir.

Tablo 32: Gençlik ve Spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmesinin, uygun olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	5	21.7	-	-	4	17.3	10	43.4	4	17.3	23
Fed.Bşk.	2	10.0	2	10.0	9	45.0	4	20.0	3	15.0	20
Gen.Sek.	6	30.0	1	5.0	6	30.0	4	20.0	3	15.0	20
İl Müdürü	4	9.1	7	15.9	5	11.4	18	40.9	10	22.7	44
TOPLAM	17	15.9	10	9.3	24	22.4	36	33.6	20	18.7	107

Tablo 32' de görüldüğü gibi Gençlik ve Spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde olmasını, ankete katılan yöneticilerin % 33.6' sı çok uygun bulduklarını ifade etmişlerdir. Burada en fazla yüzdeye sahip olan yöneticiler Üst Düzey yöneticilerdir (% 60.7).

Tablo 33: GSGM' nin yapılanmasında Spor Yüksek Konseyi veya benzeri üst kurulların oluşturulması ve yetkili kılınmasının uygun olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜN VANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	5	21.7	5	21.7	8	34.7	4	17.3	1	4.3	23
Fed.Bşk.	3	15.0	2	10.0	5	25.0	6	30.0	4	20.0	20
Gen.Sek.	4	20.0	2	10.0	6	30.0	5	25.0	3	15.0	20
İl Müdürü	7	15.9	5	11.4	7	15.9	17	38.6	8	18.2	44
TOPLAM	19	17.8	14	13.1	26	24.3	32	29.9	16	15.0	107

Tablo 33' de görüldüğü gibi GSGM' nin, yeniden yapılanmasında, Spor Yüksek Konseyi veya benzeri üst kurulların oluşturulması ve yetkili kılınmasını ankete katılan yöneticilerin büyük bir çoğunluğu (%29.9) çok uygundur diye görüş bildirirken, bu yöneticilerden il müdürleri burada en çok yüzdeye sahip olanlardır (%38.6).

Tablo 34: GSGM bünyesinde bulunan Spor Federasyonları' nın, özerk bir yapıya kavuşturulmasının gerekli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	3	13.0	2	8.6	2	8.6	11	47.8	5	21.7	23
Fed.Bşk.	2	10.0	1	5.0	5	25.0	6	30.0	6	30.0	20
Gen.Sek.	1	5.0	2	10.0	2	10.0	6	30.0	9	45.0	20
İl Müdürü	6	13.6	5	11.4	5	11.4	19	43.2	9	20.5	44
TOPLAM	12	11.2	10	9.3	14	13.1	42	39.3	29	27.1	107

Tablo 34' de görüldüğü gibi GSGM bünyesindeki spor federasyonları' nın, özerk bir yapıya kavuşturulmasının çok büyük (çok+tam) ölçüde gerekli olduğunu, ankete katılan yöneticiler (%66.4) belirtmişlerdir. Burada en fazla yüzdeye sahip olanlar ise Federasyon Genel Sekreterleri' dir (%45).

Tablo 35: GSGM bünyesinde görev yapan Spor Federasyonları'nın, idari ve mali yönden özerkliğe geçişe hazır olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	5	21.7	8	34.7	7	30.4	2	8.6	1	4.3	23
Fed.Bşk.	3	15.8	7	36.8	7	36.8	1	5.3	1	5.3	20
Gen.Sek.	5	25.0	4	20.0	9	45.0	1	5.0	1	5.0	20
İl Müdürü	9	20.5	24	54.5	9	20.5	2	4.5	-	-	44
TOPLAM	22	20.8	43	40.6	32	30.2	6	5.7	3	2.8	107

Tablo 35' de görüldüğü gibi, ankete katılan yöneticiler, GSGM bünyesindeki spor Federasyonları'nın, idari ve mali açıdan özerkliğe geçiş için çok az hazır olduğunu (%61.4) belirtmişlerdir. Buradan çıkan sonuç; GSGM bünyesindeki spor Federasyonları'nın, özerk bir federasyon olmalarının istendiği, fakat bu özerklik için spor Federasyonları'nın, idari ve mali açılardan tam hazır olmadığıdır.

Tablo 36: GSGM' de görev yapan her kademedeki personelin, bilgi ve performans yönünden yeni bir yapılanmaya hazır ve yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜN VAN I	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	3	13.0	10	43.4	6	26.0	2	8.6	2	8.6	23
Fed.Bşk.	3	15.0	11	55.0	5	25.0	1	5.0	-	-	20
Gen.Sek.	3	15.0	5	25.0	8	40.0	4	20.0	-	-	20
İl Müdürü	3	6.8	11	25.0	26	59.1	4	9.1	-	-	44
TOPLAM	12	11.2	37	34.6	45	42.1	11	10.3	2	1.9	107

Tablo 36' da görüldüğü gibi GSGM' de görev yapan her kademedeki personelin, yeni bir yapılanma için orta derecede hazır olduklarını ankete katılan yöneticilerin %42.1' i, belirtmiştir. Burada en büyük yüzdeye sahip olanlar ise İl Müdürleri' dir (%59.1).

Tablo 37: GSGM' nin Taşra Teşkilatındaki İl ve İlçe Müdürlükleri'nin bağlı oldukları İl ve İlçe Başkanlığı sisteminin, devam edip etmemesinin ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	8	34.7	3	13.0	7	30.4	5	21.7	-	-	23
Fed.Bşk.	4	20.0	3	15.0	5	25.0	7	35.0	1	5.0	20
Gen.Sek.	3	15.0	4	20.0	7	35.0	3	15.0	3	15.0	20
İl Müdürü	18	40.9	10	22.7	8	18.2	6	13.6	2	4.5	44
TOPLAM	33	30.8	20	18.7	27	25.2	21	19.6	6	5.6	107

Tablo 37' de görüldüğü gibi GSGM' nin, Taşra Teşkilatındaki İl ve İlçe Müdürlükleri'nin bağlı oldukları İl ve İlçe Başkanlığı sisteminin hiçbir şekilde devam etmemesi gerektiğini belirtmişlerdir (% 30.8). Burada konuyla yakından ilgili olan İl Müdürleri'nin, bu cevaplar içerisinde en büyük yüzdeye sahip oldukları görülmektedir (%40.9).

Tablo 38: Yetkileri genişletilmiş Taşra Teşkilatının etkili olup olmayacağını ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	1	4.3	1	4.3	5	20.7	12	52.1	4	17.3	23
Fed.Bşk.	-	-	-	-	3	15.0	14	70.0	3	15.0	20
Gen.Sek.	2	10.0	2	10.0	5	25.0	6	30.0	5	25.0	20
İl Müdürü	2	4.5	1	2.3	2	4.5	23	52.3	16	36.4	44
TOPLAM	5	4.7	4	3.7	15	14.0	55	51.4	28	26.2	107

Tablo 38' de görüldüğü gibi Taşra Teşkilatı'nın yetkilerinin genişletilmesini ankete katılan yöneticiler, büyük bir oranda (%77.6) çok iyi (çok+tam) olacağını belirtmişlerdir.

Tablo 39: GSGM' nin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasının uygun olup olmadığının ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	17	73.9	1	4.3	4	17.3	1	4.3	-	-	23
Fed.Bşk.	15	75.0	-	-	3	15.0	-	-	2	10.0	20
Gen.Sek.	18	90.0	2	10.0	-	-	-	-	-	-	20
İl Müdürü	38	86.4	4	9.1	-	-	-	-	2	4.5	44
TOPLAM	88	88.2	7	6.5	7	6.5	1	0.9	4	3.7	107

Tablo 39' da görüldüğü gibi GSGM' nin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasını ankete katılan yöneticilerden %88.2' si hiç uygun bulmadıklarını belirtmişlerdir. Burada en fazla yüzdeye sahip olan Genel Sekreterler' dir (%90).

Tablo 40: GSGM Merkez ve Taşra Teşkilatı'nın, futbol ile ilgili hizmetleri yürütmesinin doğru olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	16	69.5	1	4.3	2	8.6	4	17.3	-	-	23
Fed.Bşk.	-	-	2	10.0	6	30.0	7	35.0	5	25.0	20
Gen.Sek.	-	-	5	25.0	4	20.0	3	15.0	8	40.0	20
İl Müdürü	2	4.5	5	11.4	7	15.4	14	31.8	16	36.4	44
TOPLAM	4	3.7	15	14.0	22	20.6	31	29.0	35	32.7	107

Tablo 40' da görüldüğü gibi, futbol ile ilgili hizmetlerin GSGM tarafından yürütülmesini, ankete katılan yöneticilerin %32.7' si doğru bulmamıştır.

Tablo 41: Gençlik ve Spor Klüpleri'nin sadece GSGM' ye tescil olmak suretiyle kurulmaları ve faaliyette bulunmalarının, doğru olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	2	8.6	3	13.0	5	21.7	7	30.4	6	26.0	23
Fed.Bşk.	-	-	2	10.0	6	30.0	7	35.0	5	25.0	20
Gen.Sek.	-	-	5	25.0	4	20.0	3	15.0	8	40.0	20
İl Müdürü	2	4.5	5	11.4	7	15.9	14	31.8	16	36.4	44
TOPLAM	4	3.7	15	14.0	22	20.6	31	29.0	35	32.7	107

Tablo 41' de görüldüğü gibi, Gençlik ve Spor Klüpleri'nin sadece Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne tescil olmak suretiyle kurulmaları ve faaliyette bulunmalarını ankete katılan yöneticilerin çoğunluğu (%32.7) tamamıyla doğru bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda en fazla yüzdeye sahip olan Genel Sekreterlerdir (%40).

Tablo 42: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne genel bütçeden ayrılan mali kaynağın (bütçe) yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	7	30.4	8	34.7	5	21.7	4	17.3	-	-	23
Fed.Bşk.	3	15.8	9	47.4	7	36.8	-	-	-	-	20
Gen.Sek.	4	20.0	6	30.0	8	40.0	-	-	2	10.0	20
İl Müdürü	15	34.1	23	52.3	6	13.6	-	-	-	-	44
TOPLAM	29	27.4	46	43.4	26	24.5	4	2.8	2	1.9	107

Tablo 42' de GSGM' ye genel bütçeden ayrılan mali kaynağın, ankete katılan yöneticiler tarafından (hiç+az) %70.8 oranında çok az olduğu belirtilmiştir. Genel bütçeden ayrılan kaynağı ise en yetersiz bulan yönetim grubu İl Müdürleri'dir (%86.4).

Tablo 43: GSGM' nin, Gençlik ve Spor için tahsis edilen bütçesinin amacına uygun harcandığına inanıp inanmadıklarına, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	1	4.3	3	8.6	15	65.2	3	13.0	2	8.6	23
Fed.Bşk.	2	10.5	2	10.5	8	42.1	6	31.6	1	5.3	20
Gen.Sek.	1	5.0	4	20.0	7	35.0	7	35.0	1	5.0	20
İl Müdürü	3	6.8	6	13.6	17	38.6	14	31.8	4	9.1	44
TOPLAM	7	6.6	15	13.2	47	44.3	30	28.3	8	7.5	107

Tablo 43' de görüldüğü gibi ankete katılan yöneticiler, Gençlik ve Spor için ayrılan bütçenin orta derecede uygun harcandığını belirtmişlerdir (%44.3). Burada en çok yüzdeye sahip olan yönetim grup, Üst Düzey yöneticilerdir (%65.2).

Tablo 44: Sponsorluğun Türk Sporuna mali kaynak yaratmak açısından faydalı olacağına ankete katılan yöneticilerin inanıp inanmadıklarının değerlendirilmesi.

GÖREV ÜNVANI	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	-	-	3	8.6	6	26.0	8	34.7	7	30.4	23
Fed.Bşk.	-	-	-	-	4	21.1	7	36.8	8	42.1	20
Gen.Sek.	-	-	1	5.0	2	10.0	7	35.0	10	50.0	20
İl Müdürü	2	4.5	1	2.3	5	11.4	24	54.5	12	27.3	44
TOPLAM	2	1.9	5	3.8	17	16.0	46	43.4	37	34.9	107

Tablo 44' de görüldüğü gibi ankete katılan yöneticiler, sponsorluğun Türk sporuna mali kaynak yaratacağını ve bunun faydalı olacağına çok inandıkları verdiği cevaplardan ortaya çıkmaktadır (%43.4).

Tablo 45: Sponsorlukla ilgili yapılan yasal düzenlemeyi spora mali kaynak yaratmak açısından yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin görev ünvanlarına göre dağılımı.

GÖREV ÜNVANI	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Üst Düzey	-	-	3	13.0	12	52.1	5	21.7	4	17.3	23
Fed.Bşk.	-	-	2	10.5	7	36.8	8	42.1	2	10.5	20
Gen.Sek.	-	-	3	15.0	8	40.0	6	30.0	3	15.0	20
İl Müdürü	2	4.5	4	9.1	13	29.5	17	38.6	8	18.2	44
TOPLAM	2	1.9	12	11.3	40	37.7	36	34.0	17	15.1	107

Tablo 45' de görüldüğü gibi, sponsorluk için yapılan yasal düzenlemeyi, ankete katılan yöneticiler %37.7 oranında orta derecede yeterli bulmuşlardır. Bu konuda yapılan yasal düzenlemeyi çok yeterli bulan yönetim grup Federasyon Başkanları'dır (%42.1).

4.3. Seçilmiş Anket Sorularının, Ankete Katılan Yöneticilerin Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı Aşağıdaki Tablolarda Verilmiştir.

Tablo 46: GSGM' nin, gençlerin istek ve ihtiyaçlarına yönelik yeni projeler hazırlayıp uygulamaya koymadaki başarısının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	-	-	1	16.7	3	50.0	2	33.3	-	-	6
6-10 Yıl	3	14.3	4	19.0	11	52.4	2	9.5	1	4.8	21
11-15 Yıl	1	4.3	5	21.7	10	43.5	7	30.4	-	-	23
16-20 Yıl	-	-	6	23.1	15	57.7	4	15.4	1	3.8	26
21+ Yıl	-	-	7	22.6	15	48.4	9	29.0	-	-	31
Toplam	4	3.7	23	21.5	54	50.4	24	22.4	2	1.9	107

Tablo 46' da görüldüğü gibi GSGM' nin, gençlerin istek ve ihtiyaçlarına yönelik yeni projeler hazırlayıp uygulamaya koymadaki başarısının, ankete katılan yöneticiler arasında, hizmet yılı 16-20 yıl olan grup, uygulamaya koymada (%57.7) orta derece başarılıdır demişlerdir.

Tablo 47: GSGM, Spor alanında hizmet veren Üniversiteler (BESYO), Spor Klüpleri ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıp yapmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	-	-	-	-	2	33.3	3	50.0	1	16.7	6
6-10 Yıl	2	9.5	5	23.8	7	33.3	5	23.8	2	9.5	21
11-15 Yıl	1	4.3	3	13.0	9	39.1	9	39.1	1	4.3	23
16-20 Yıl	-	-	4	15.4	17	65.4	5	19.2	-	-	26
21+ Yıl	-	-	5	16.1	14	45.2	10	32.3	2	6.5	31
Toplam	3	2.8	17	15.9	49	45.8	32	29.9	6	5.6	107

Tablo 47' de görüldüğü gibi GSGM, spor alanında hizmet veren kamu kurum ve kuruluşlarla işbirliğini, 16-20 yıl hizmet veren grup, %65.4 oranında orta derecede yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 48: GSGM' nin mevcut yapısı ile hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesinin yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	1	16.7	1	16.7	4	66.7	-	-	-	-	6
6-10 Yıl	2	9.5	3	14.3	13	61.9	3	14.3	-	-	21
11-15 Yıl	1	4.3	5	21.7	12	52.2	5	21.7	-	-	23
16-20 Yıl	-	-	6	23.1	16	61.5	2	7.7	2	7.7	26
21+ Yıl	-	-	6	19.4	18	58.1	6	19.4	1	3.2	31
Toplam	4	3.7	21	19.6	63	58.9	16	15.0	3	2.8	107

Tablo 48' de görüldüğü gibi, GSGM' nin mevcut yapısı ile hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesinin yeterliliği hakkında ankete katılan yöneticilerin %58.9' u orta derecede yeterli bulurken, verilen cevaplarda en fazla yüzdeye sahip olan grup 1-5 yıl hizmet veren yöneticilerdir (%66.7).

Tablo 49: GSGM' nin mevcut yapısının, gençliğe vermiş olduğu hizmetler açısından yeterli olup olmadığının, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	1	16.7	2	33.3	2	33.3	1	16.7	-	-	6
6-10 Yıl	3	14.3	7	33.3	8	38.1	2	9.5	1	4.8	21
11-15 Yıl	1	4.3	7	30.4	10	43.5	3	13.0	2	8.7	23
16-20 Yıl	2	7.7	7	26.9	12	46.2	4	15.4	1	3.8	26
21+ Yıl	-	-	7	22.6	18	58.1	6	19.04	-	-	31
Toplam	7	6.5	30	28.0	50	46.7	16	15.0	4	3.7	107

Tablo 49' da görüldüğü gibi, GSGM' nin mevcut yapısıyla gençliğe vermiş olduğu hizmetlerin yeterli olup olmadığı konusunda ankete katılan yöneticilerin %46.7' si orta yanıtını vermiş ve orta derece yanıtını verenlerin %58.1' nin 21 ve daha fazla hizmet yılına sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 50: GSGM' nin mevcut yapısı itibariyle, spor faaliyetleri için verdiği hizmetlerin yeterliliği hakkında ankete katılan yöneticilerin verdiği cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	-	-	2	33.3	4	66.7	-	-	-	-	6
6-10 Yıl	-	-	5	23.8	10	47.6	5	23.8	1	4.8	21
11-15 Yıl	1	4.3	3	13.0	13	56.5	5	21.7	1	4.3	23
16-20 Yıl	-	-	2	7.7	20	76.9	3	11.5	1	3.8	26
21+ Yıl	-	-	2	6.5	16	51.6	12	38.7	1	3.2	31
Toplam	1	0.9	14	13.1	63	58.9	25	23.4	4	3.7	107

Tablo 50' de görüldüğü gibi GSGM' nin mevcut yapısı itibariyle, spor faaliyetlerine verdiği hizmetlerin, ankete katılan yöneticilerin % 86' sı tarafından iyi yapıldığı ifade edilmektedir (orta+çok+tam). Ankete katılan yöneticilerden %14' ü ise çok az (hiç + az) yapıldığını ifade etmişlerdir.

TABLO 51: Gençlik ile spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmesinin uygunluk düzeyinin, ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yıllarına göre dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	1	16.7	1	16.7	2	33.3	2	33.3	-	-	6
6-10 Yıl	4	19.0	2	9.5	3	14.3	7	33.3	5	23.8	21
11-15 Yıl	7	30.4	1	4.3	4	17.4	6	26.1	5	21.7	23
16-20 Yıl	1	3.8	3	11.5	8	30.8	11	42.3	3	11.5	26
21+ Yıl	4	12.9	3	9.7	7	22.6	10	32.3	7	22.6	31
Toplam	17	15.09	10	9.3	24	22.4	36	33.6	20	18.7	107

Tablo 51' de görüldüğü gibi ankete katılan yöneticilerin %33.6' sı Gençlik ve Spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmesini çok uygun bulduklarını belirtirken, bu konuda 16-20 yıl hizmet eden grup %42.3 oranında en büyük yüzdeye sahip olanlardır.

Tablo 52: GSGM bünyesinde bulunan Spor Federasyonları'nın, özerk bir yapıya kavuşturulmasının gerekli olup olmadığı konusunda ankete katılan yöneticilerin verdiği cevapların, hizmet yılları itibariyle dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	1	16.7	-	-	-	-	3	50.0	2	33.3	6
6-10 Yıl	4	19.0	1	4.8	1	4.8	12	57.1	3	14.3	21
11-15 Yıl	3	13.0	2	8.7	2	8.7	8	34.8	8	34.8	23
16-20 Yıl	3	11.5	4	15.4	5	19.2	8	30.8	6	23.1	26
21+ Yıl	1	3.2	3	9.7	6	19.4	11	35.5	10	32.3	31
Toplam	12	11.2	10	9.3	14	13.1	42	39.3	29	27.1	107

Tablo 52' de görüldüğü gibi ankete katılan yöneticilerin %39.3' lük bölümü Spor Federasyonları'nın özerk bir yapıya kavuşturulmasının çok gerektiği yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. Bu konuda en büyük yüzdeye sahip olan grup 6 -10 yıl hizmet veren gruptur.

Tablo 53: GSGM bünyesindeki Spor Federasyonları'nın, idari ve mali açıdan özerkliğe geçişe hazır olup olmadıkları konusunda ankete katılan yöneticilerin vermiş oldukları cevapların hizmet yılları itibariyle dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	1	16.7	1	16.7	3	50.0	1	16.7	-	-	6
6-10 Yıl	8	38.1	9	42.9	4	19.0	-	-	-	-	21
11-15 Yıl	3	13.0	12	52.2	6	26.1	1	4.3	1	4.3	23
16-20 Yıl	5	19.2	11	42.3	5	19.2	3	11.5	2	7.7	26
21+ Yıl	5	16.7	10	33.3	14	46.7	1	3.3	-	-	31
Toplam	22	20.8	43	40.6	32	30.2	6	5.7	3	2.8	107

Tablo 53' de Spor Federasyonları'nın özerk bir yapıya kavuşturulması ile ilgili ankete katılan yöneticilerin büyük bir çoğunluğunun verdiği cevaplar neticesinde çok gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 52' de ise ankete katılan yöneticiler (%61.4), Spor Federasyonları'nın idari ve mali açıdan özerkliğe geçiş için çok az (hiç+az) hazır olduğunu belirtmişlerdir. Çıkan sonuç şudur ki; Spor Federasyonları'nın özerk bir yapıya kavuşturulması gerektiği, fakat idari ve mali açıdan özerk bir yapıya geçiş için Spor Federasyonları'nın hazır olmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 54: GSGM' nin Taşra Teşkilatında görev yapan İl ve İlçe Müdürlükleri'nin bağlı oldukları İl ve İlçe başkanlığı sisteminin devam etmesinin doğru olup olmadığının ankete katılan yöneticilerin verdikleri cevapların hizmet yılları itibariyle dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	3	50.0	-	-	2	33.3	-	-	1	16.7	6
6-10 Yıl	8	38.1	3	14.3	6	28.6	4	19.0	-	-	21
11-15 Yıl	8	34.8	7	30.4	2	8.7	6	26.1	-	-	23
16-20 Yıl	5	19.2	7	26.9	9	34.6	2	7.7	3	11.5	26
21+ Yıl	9	29.0	3	9.7	8	25.8	9	29.0	2	6.5	31
Toplam	33	30.8	20	18.7	27	25.2	21	19.6	6	5.6	107

Tablo 54' de görüldüğü gibi, Taşra Teşkilatlarındaki İl ve İlçe Başkanlıkları sisteminin devam etmesi gerektiği konusunda ankete katılan yöneticilerin verdiği cevaplar neticesinde %30.8' lik bir kısmı bu sistemi hiç doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir. Buradan çıkan sonuç; Taşra Teşkilatlarının İl ve İlçe Başkanlıklarına bağlı olmamalarının doğruluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 55: GSGM' nin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasının gerekli olup olmadığı konusunda ankete katılan yöneticilerin verdiği cevapların, hizmet yılları itibariyle dağılımı.

HİZMET YILI	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		TAM		TOPLAM
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
1-5 Yıl	5	83.3	-	-	-	-	-	-	1	16.7	6
6-10 Yıl	18	85.7	1	4.8	-	-	-	-	2	9.5	21
11-15 Yıl	19	82.6	1	4.3	2	8.7	1	4.3	-	-	23
16-20 Yıl	21	80.8	2	7.7	2	7.7	-	-	1	3.8	26
21+ Yıl	25	80.6	3	9.7	3	9.7	-	-	-	-	31
Toplam	88	82.2	7	6.5	7	6.5	1	0.9	4	3.7	107

Tablo 55' de görüldüğü gibi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasını, ankete katılan yöneticilerin büyük bir çoğunluğu (% 82.2) hiç uygun bulmadıkları yönünde bir görüş beyan etmişlerdir. Bu konuda en fazla yüzdeye sahip olan yöneticilerden 6 – 10 yıl hizmet vermiş olanlar en fazla yüzdeye sahip olanlardır (% 85.7).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde ankete katılan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde görev yapan yöneticilerinin ankette sorulan sorulara verilen cevaplara ait bulgular incelenerek genel bir değerlendirme yapılmış ve bu konuda çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Tablo 15, 16 ele alındığında; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde görev yapan yöneticilerin yaş dağılımları ve eğitim düzeyleri şöyledir; % 51.4' ü 42 – 49 yaş grubunda olan ve en fazla yüzdeye sahip olan yöneticilerken en düşük yüzdeye sahip olan grup ise % 2.8' ile 58 – 65 yaş grubunda olan yöneticilerdir. Eğitim düzeyleri açısından ele alırsak; % 64.5' i Dört yıllık yüksekokul veya fakülte mezunu olurken, % 8.4' ü ise Mastır veya Doktora mezunu oldukları görülmektedir. Buradan anlaşılacağı gibi GSGM ' de görev yapan yöneticilerin büyük kısmı 42, 49 yaşlarında oldukları ve yine büyük bir kısmı dört yıllık yüksekokul veya fakülte mezunu oldukları anlaşılmaktadır. Görüldüğü gibi yöneticilerin iyi eğitilmiş oldukları ve yaş olarak fazla yaşlı olmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 17' de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde görev yapan yöneticilerin hizmet yılları ile bilgiler verilmektedir. Genel Müdürlükte görev yapan yöneticilere bakıldığında % 29.0' luk kısmı 21 yıl ve daha fazla zamandan beri görev yaptıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 18 ve 19' da hizmet yılı ve eğitim düzeyleri açısından bakıldığında, hizmet yılı açısından en deneyimli grubun Federasyon Genel Sekreterleri olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyleri açısından GSGM yöneticileri arasından üst düzey yöneticileri büyük bir yüzdeyle (% 87.0) dört yıllık yüksekokul veya fakülte mezunu oldukları görülmektedir. Master veya Doktora yapanların % 25.0' i Federasyon başkanlarıdır.

Tablo 20 incelendiğinde, GSGM' nin yeni proje hazırlama ve uygulamaya koymada başarısını ankete katılan tüm yöneticiler orta düzeyde yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Burada en fazla yüzdeye sahip olanlar ise Üst Düzey yöneticilerdir. En az yüzdeye sahip olan yöneticiler ise Federasyon Genel Sekreterleridir.

Tablo 21 incelendiğinde GSGM' nin her yaştaki vatandaşa sporu sevdirmek ve spor yaptırmak için gerekli alt yapısının tüm yöneticiler tarafından orta derecede yeterli olduğu belirtilmektedir. Bu alanda GSGM' yi en yetersiz bulan grup Federasyon Başkanları' dır. Buradan anlaşıldığı gibi GSGM bu alanda daha çok çalışma yapması gerekmektedir.

Tablo 22 incelendiğinde GSGM' nin taşra teşkilatlarında bulunan eğitici kadroları yani antrenör ve monitörlerin yeterli olmadığını anketten çıkan sonuçtan anlamaktayız. İl Müdürlerinde bulunan spor eğitimi yapacak kişilerin çoğalması, artırılması yoluna gidilmesi gerekmektedir. Çünkü sporun gelişmesi ancak iyi ve bilinçli sporcuların yetişmesi ile mümkün olacaktır.

Tablo 23' de GSGM' yi sporu sevdirmek ve yaymak için eğitim kursları, yayınlar vb organizasyonlar yapmakta en çok İl Müdürleri yeterli bulurken, ankete katılan tüm yöneticiler bu alanda genel müdürlüğü başarılı bulduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 24 incelendiğinde GSGM' nin Üniversiteler ve onların bünyesinde bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Klüpleri ve sporla ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin iyi ve yeterli yapıldığını ankete katılan yöneticiler belirtmişlerdir. Genel Müdürlüğün bu alanda işbirliğini zaten görmekteyiz ki yapılan Spor Şuraları, Kurslar ve Seminerlerde bu kurumlardan uzman kişileri bu alanlara dahil ettiklerini bilmekte ve görmekteyiz.

Mollaoğulları⁽⁴⁴⁾ yaptığı doktora tezinde “ Türkiye’ de spor hizmetlerinin geliştirilip yaygınlaştırılması için gönüllü spor kuruluşlarının teşvik edilmesi, desteklenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir”

Mollaoğulları’ nın ortaya koyduğu bulgular yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir.

Tablo 25’ de GSGM’ nin spor medyasıyla ilişkilerinin iyi olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuda en başarılı olduğuna inanan grup İl Müdürleri’ dir.

Tablo 28 incelendiğinde görülen şudur ki; GSGM şu anki mevcut yapısı ile spor federasyonları yeterli gibi görülse de yeni spor federasyonların kurulması gerektiğini yöneticiler belirtirken, yöneticilerin yeni spor federasyonlarının kurulması için gerekli çalışmaları yaptıkları anlaşılmaktadır. Gelişen teknolojiyle beraber tüm dünyada her alanda olduğu gibi spor alanında yeni yeni gelişmeler meydana gelmekte ve bu gelişmeleri de ülkemiz takip etmelidir.

Tablo 29 incelendiğinde GSGM’ nin hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesinde en çok üst düzey yöneticiler Genel Müdürlüğü orta derecede yeterli bulurken burada en az yüzdeye sahip olanlar Federasyon Başkanları ve Genel Sekreterler’ dir.

Tablo 30, 31 ve 32 incelendiğinde GSGM’ nin gençliğe ve spora yeterince önem verdiği anlaşılmaktadır. Fakat burada dikkati çeken Genel Müdürlüğün Spor hizmetlerine Gençlik hizmetlerinden daha fazla önem verildiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple mutlak suretle Gençlik ve Spor’ un ayrı birer genel müdürlük halinde yeniden yapılanması gerekmektedir. Zaten GSGM’ ğü bu alanda çalışmalar yaptığını bilmekteyiz.

Tablo 33’ de GSGM’ nin yapılanmasında Spor Yüksek Konseyi ve benzer üst kurulların oluşturulması ve yetkili kılınmasının uygun olduğunu yöneticiler bildirirken bu konuda en çok yüzdeye sahip olan yönetici grubu ise İl Müdürleri’ dir.

Tablo 34 ve 35 incelendiğinde GSGM bünyesinde bulunan Spor Federasyonları' nın özerk bir yapıya kavuşmasının çok büyük ölçüde gerekli olduğunu bildirilirken fakat bu özerkliğe geçiş için federasyonların bu geçişe idari ve mali açıdan tam hazır olmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü sadece devletin yardımıyla çok fazla bir şey yapılamamakta veya eksikler oluşmaktadır. Sponsor firmalar veya kuruluşlar spora daha çok maddi imkanlar katacağından sporun gelişmesi daha fazla olacaktır. Önümüzde birde özerk bir yapıya kavuşmuş olan Futbol Federasyonu bulunmaktadır. Bu federasyonun hem olumlu hem de olumsuz yönleri bulunmaktadır. Buna göre bir değerlendirme yapılması faydalı olacaktır.

Yukarıdaki Tablo 34' de Spor Federasyonları' nın özerk bir yapıya kavuşturulması ile ilgili 55. Hükümetin Gençlik ve Spor' da temel amaç, ilkeler ve politikalar adlı görüşleri arasında Spor Federasyonları hiç kimsenin üzerinde etkili olamayacağı spor adamları ile kulüp temsilcilerinden oluşan ve kendi dinamiği içinde özerk bir yapıya kavuşturulacaktır diye bir görüş bildirmişlerdir. ⁽⁵⁵⁾ Yapılan bu araştırmamızı destekler niteliktedir.

Tablo 36 incelendiğinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde görev yapan her kademedeki personelin yeni bir yapılanma için orta derecede hazır olduklarını görmekteyiz. Az yeterli olduğuna inananlar ise Üst Düzey Yöneticilerdir. Buradan anlaşılacağı gibi Genel Müdürlüğün yeniden yapılanması için tabiki öncelikle burada görev yapacak olan personelin önemi büyüktür. Bunun için mutlaka personele iyi bir eğitim verilmesi gerekmektedir.

Tablo 37 ve 38 incelendiğinde GSGM' nin Taşra teşkilatlarında İl ve İlçe Müdürlükleri' nin bağlı oldukları İl ve İlçe Başkanlığı sisteminin kesinlikle devam etmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu konuda en yakından ilgili olan İl Müdürleri' nin burada en büyük yüzdeye sahip oldukları görülmektedir (% 40.9). İllerde sportif faaliyetleri düzenlemede İl Müdürleri' nin ilde bağlı oldukları İl Başkanı olan o ilin Vali' si veya Vali Yardımcısı eğer spor bilgisi yoksa veya sporu sevmiyorsa hep sorun çıkaracaktır. Bu konuda İl Müdürleriyle bire bir yaptığım konuşmalarda illerde yapılan faaliyetlerde hep zorluklarla karşılaştıklarını, eğer İl Başkanı bir şey istemezse onun yapılmasının mümkün olmadığını belirtmişlerdir. Bu sebeple İl

Başkanlığı sisteminin kaldırılması Türk sporunun gelişmesi için çok iyi olacaktır. Ayrıca Taşra Teşkilatının yetkileri genişletilmesi yöneticiler tarafından çok iyi olacağı belirtilmiştir. Burada en fazla yüzdeye sahip olanlar İl Müdürleri' dir.

Tablo 39' da GSGM' nin daha önceki yıllarda ki gibi Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmasının hiç uygun olmayacağı görüşünü belirtmişlerdir (% 88.2). Bu konuda en fazla yüzdeye sahip olanlar İl Müdürleri' dir.

Tablo 40 incelendiğinde Futbol ile ilgili hizmetlerin GSGM' gü tarafından yürütülmesinin doğru olmadığını yöneticilerin büyük bir çoğunluğu ifade etmişlerdir. Çünkü futbol özerk bir yapıya kavuşmuştur. GSGM' nin futbol ile ilgili faaliyetlerde (maçlarda) görev alan personelin çok büyük bir kısmı GSGM personeli' dir. Daha önce bahsettiğimiz tüm federasyonların özerk olması gerekmektedir ama bu özerkliğe geçiş için gerekli olan idari ve mali açıdan yeterli değildir.

Tablo 42 incelendiğinde GSGM' ye genel bütçeden ayrılan mali kaynağın yöneticiler tarafından çok az olduğu ifade edilirken bu konuda ayrılan maddi kaynağı en yetersiz bulan grup ise İl Müdürleridir. Buradan da anlaşıldığı gibi ülkemizde sporun daha iyi yayılması ve gelişebilmesi için mutlaka mali kaynağın çok artırılması gerekmektedir.

Tablo 44 ve 45' i ele aldığımızda Türk sporu için en önemli konulardan biri ve en önemlisi olan Sponsorluk hakkında anketi cevaplandıran yöneticiler sponsorluğun Türk sporuna mali kaynak yaratarak ülkemizde sporun daha iyi gelişeceğini bildirmişlerdir. Bildiğimiz gibi yapılan Spor Şuralarında ve benzeri toplantılarda hep sponsorluk ön planda tutulmakta ve bununla ilgili çeşitli öneriler sunulmaktadır. GSGM, Sponsorluk ile ilgili yasa önerisi ve diğer çalışmalar yapmaktadır. Yine ankete katılan yöneticiler Sponsorluk ile ilgili yapılan yasal düzenlemeyi yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 46 incelendiğinde daha önceki yapılan anketler yöneticilerin görev ünvanlarına göre yapılmıştı ama tablo 46' dan itibaren anket yöneticilerin hizmet

yıllarına göre yapılmıştır. Burada GSGM' nin gençlerin istek ve ihtiyaçlarına yönelik yeni projeler ortaya koymada yöneticiler orta derecede başarılı bulurken, burada en fazla yüzdeye sahip olanlar hizmet yılları 16-20 yıl olan gruptur.

Tablo 47' de GSGM' nin kamu kurum ve kuruluşlarla işbirliğini 16-20 yıl hizmet veren yöneticiler orta derecede yeterli bulmuşlardır. Zaten GSGM yaptığı Spor Şuralarında ve toplantılarda Üniversite temsilcileri ile işbirliği içinde olduklarını bilmekteyiz. Genel Müdürlüğün birçok kurulunda Üniversitelerin bünyesinde bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında görevli öğretim elamanları da görev almaktadır. Bu konularda GSGM' yi yeterli görmekteyiz.

Tablo 49, 50 ve 51 incelendiğinde, GSGM' nin hem Gençliği hem de Sporu bünyesinde bulundurduğunu bilmekteyiz. Ama anketlerden çıkan sonuçlar ve kendi gözlemim Spor hizmetlerinin, Gençlik hizmetlerinden daha iyi yapıldığını görmekteyiz.

Şu bir gerçek ki ülkemizde gençliğe fazla önem verilmektedir. O sebeple Gençlik ve Spor' un birbirinden ayrılarak ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmeleri gerekmektedir. Mesela GSGM' nin bünyesinde bulunan Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı, Gençlik ile ilgili çalışmaları yürütmekle görevlidirler. Spor hizmetlerini ise 41 Spor Federasyonu ve diğer birimler yürütmektedirler. Buradan da anlaşılacağı gibi Gençlik hizmetleri Spor hizmetlerine göre daha geri planda kalmakta ve mutlaka her ikisi ayrı genel müdürlük halinde yeniden yapılanması gerekmektedir.

Tablo 52 ve 53 incelendiğinde Spor Federasyonlarının özerk bir yapıya kavuşmalarının ankete katılan yöneticilerin hizmet yılları itibariyle ele alındığında büyük bir çoğunluğu (% 39.3) çok gerekli olduğu yönünde görüş beyan ederken, yine aynı yöneticilerin büyük bir çoğunluğu özerkliğe geçiş için Spor Federasyonlarının hazır olmadığı yönünde görüş beyan etmişlerdir. Bu konuda biraz daha zamanımız olduğu anlaşılmaktadır. Özerkliğe geçiş olduğu zaman sporun gelişeceği ve güçleneceği kesindir.

Tablo 54 incelendiğinde GSGM' nin Taşra teşkilatında görev yapan İl ve İlçe Müdürlüklerinin bağlı oldukları İl ve İlçe Başkanlığı sisteminin ankete katılan yöneticilerin hizmet yılları itibariyle verdikleri cevaplar bu sistemin devam etmemesi yönündedir. Tezimde de üzerinde durduğum konu İllerde ve İlçelerde bulunan İl ve İlçe başkanlığı sisteminin ortadan kalkması, taşra teşkilatlarının spor hizmetlerini daha iyi yürütmesini sağlayacaktır. Çünkü İl ve İlçe başkanlığı görevini yürüten kişilerin eğer spor bilgisi yok veya sporu sevmiyorsa o il veya ilçedeki spor faaliyetlerinin azalmasına dolayısıyla spora bir darbe olacaktır.

Tablo 55 incelendiğinde GSGM' nin Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmasının uygun olmadığı konusunda yöneticiler görüş bildirmişlerdir. Bu konuda en fazla yüzdeye sahip olanlar hizmet yılları 6-10 yıl hizmet yapan yöneticilerdir (% 85.7).

1900'lü yıllarda Selim Sırrı Tarcan tarafından gönüllülerle başlatılan sporda teşkilatlanma çabaları 1938 yılında gönüllü spor birliklerinden 3530 sayılı kanunla Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün kurulmasıyla devlet yönetimine geçmiştir.

Kurulduğu yıllarda günün ihtiyaçlarının ötesinde hizmet hedeflerini karşılayabilecek kabiliyetteki yasal yetkilerle donatılmış bulunan Genel Müdürlük sporun dinamik yapısının özelliği hem de toplumun cazibe ve etki merkezi olması nedeniyle sürekli siyasilerin doğrudan yada dolaylı baskısında kalmıştır.

Bunun sonucu olarak zaman içinde farklı bakanlıklara bağlanmış Genel Müdürler sıkça değiştiği için kalıcı ve uzun vadeli projeleri uygulamaya koymada zorluklarla karşılaşmıştır.

İkinci beş yıllık kalkınma planlarından başlayarak bütün kalkınma planlarında benzer ifadelerle spora verilecek önem ve öncelik yer almasına ve uygulamadaki tüm eksiklere ve hatta sapmalara rağmen devletin spor konusunda doğru bir tavrı benimsediğini de söylemeden geçemeyiz.

Anayasamızın 59 ncu maddesinde yer alan “Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır. Sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” hükmü devletin sporu sosyal yapı için vazgeçilmez sağdığının, sporu korumakla ve geliştirmekle yükümlü olarak kendisini gördüğünün en kesin göstergeleridir.

İnsan haklarına verilen değer, çevreye gösterilen özen ve engellerin korunması için harcanan çabalarla birlikte sanat ve spor günümüz dünyasında toplumların aynası kabul edilmektedir.

Kaldı ki, günümüzde vatandaşlarımızın yaşam kalitesini yükseltecek, daha doyumlu bireyler olmalarına katkıda bulunacak, çocuklarımızın kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olacak, onları her türlü zararlı alışkanlıklardan uzak tutacak erdemli, yüksek ahlaklı vatandaşlar olmasına katkı sağlayacak etkinlikler olarak öncelikle spor algılanırken bütün bu veriler bir ülkenin spor anlayışının ve alt yapısının en iyi göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Günümüz dünyasında artık spor bir lüks değil bir ihtiyaç olarak değerlendirilmektedir. Teknolojinin getirdiği imkanlar insanoğlunu hareketsizliğe itmekte, sağlıksız bireylerin oluşmasına neden olabilmektedir.

Çocuklar son yıllarda bilgisayar başında ve sanal ortamlarda oyun oynamakta heyecanı ekranda aramaktadır. İleri yıllarda ise verimli düşük yaşamdan zevk almayan hatta toplum için zararlı olabilecek bir yaşam tarzı sürdürebilmektedir.

Bundan daha farklı olan bir anlayışta çocuk ve gençlerin son derece denetimsiz ve eğitimsiz bir yaşam tarzı içinde suça eğilim gösterecek koşullarda yaşamalarıdır. Ebe beyinlerinin okul öğretmenlerinin yönlendirmesinden uzak sporla sadece gazete sayfası ve ekran aracılığı ile tanışan bir nesil yetişmektedir.

Spor tesisleri geçmişte bir takım sosyal ve siyasal, yanlış gerekçelerle gereksiz yerlerde, gereksiz harcama tutarları içinde gerçekleştirilmiştir. Şehir imar planlarında spor tesisleri için en uygun yerlerin ayrılması gerekirken, bugün hala

toplumun en önemli ihtiyacı olan spor yapma talebi sanki onların görevleri değilmiş gibi yerel yönetimler tarafından göz ardı edilmeye devam edilmektedir.

Bedenen ve ruhen iyi eğitilmiş genç bir nüfus 21 nci yüzyılda ülkemizin başta sosyal ve kültürel alanda rekabet gücünü arttıracaktır.

Ancak, bu hizmet ve hedeflere ulaşmak için gençlik ve spor sektörünün, teşkilat, tesis, personel ve mevzuat açısından dar boğazları genişlemesine rağmen yetkilerinin sınırlı kaldığı da göz ardı edilemeyecek bilinen gerçeklerdir.

Ülkemizde Türkiye İdman Cemiyeti ile başlayan sporda teşkilatlanma çabaları bir çok aşamadan geçtikten sonra sporun günümüzde çatı organizasyonu olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde devam etmektedir.

1938 yılında 3530 sayılı kanun ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1942 yılında Milli Eğitimi Bakanlığına, 1960 yılında Başbakanlığa, 1970 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığına ve 1983 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanmıştır.

1986 yılında 3289 sayılı yasayla yeniden düzenlenmiş, 1991 yılında 3703 sayılı yasayla teşkilat kanununda bazı maddelerde değişiklik yapılarak teşkilatın yine yeniden düzenlenmesine çalışılmıştır.

Gelişmiş ülkelerde toplumun her yaş kesiminden büyük bir oranı düzenli olarak spor yapmaktadır. Bu oran ölçü alındığında ülkemizde en az 30 Milyonun üzerinde insanın spor yapması gerekirken tesis ve eğitim yetersizliği gibi sebeplerle bu rakamın çok çok altındaki değerlere bile ulaşamadığı bir gerçektir.

Ülkemizde sporun merkezi sayılacak spor kulüplerinin sayısında henüz 6 bin 500 civarında olduğunu bununda büyük bölümünün sadece futbol kulüpleriymiş gibi faaliyet gösterdiklerini söylersek gelişmiş ülkelerin çok gerisinde kaldığımız açıkça görülecektir.

Günümüzde artık bütün bu tespitler ve uygulamalar, gençlik ve spor hizmetlerini yeni ve çağdaş bir yapıya kavuşturabilmenin arayışlarını sürdürmeyi bir sorumluluk olarak öne çıkarmıştır.

Bir ifadeyle çökmeye, verimsiz ve çözümsüzlük üretmeye yönelik yapının acilen gündeme getirilmesi gerekli hale gelmiştir.

Spor ve gençlik hizmetlerinin yönetiminde ve işleyişinde toplam kalite anlayışından yola çıkarak insan ilişkilerine dayalı, katılımcı çoğulcu, sistem yaklaşımına, bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin ışığında sporun her yönden gelişmesi için spor bilimleri ve teknolojisinin kazandırdığı bilgi ve verilerden yararlanmayı zaruri görmekteyiz.

Üçüncü bin yıla girdiğimiz bu dönemde dünyada ve ülkemizdeki toplumsal değişim hızının ortaya çıkardığı ihtiyaçları karşılamak için spor ve gençlik yönetiminde, insan merkezli, demokratik katılımcı, toplumsal gelişme için nitelikli insanın yetiştirilmesini hedefleyen dinamik, gelişmeye açık, etkinliği ve verimliliği gözetilen özerk hizmetlerle ve yönetimde kaliteyi temel alan YAPISAL DEĞİŞİM bir zorunluluk olarak değerlendirilmektedir.

Bu anlamda yaptığım çalışmalar ve kaynak taraması sonucunda gerek 1999 yılının 30 Haziran –2 Temmuz tarihleri arasında Ankara’da Yapılan Altıncı Spor Şurası ile Devlet Planlama Teşkilatının çalışmaları tamamlanan “Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları” özel ihtisas komisyon raporlarında, Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ile Bölümlerin öğrencileri ve öğretim elemanlarınca yapılan Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Tezi çalışmalarında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün üniversitelerle yaptığı periyodik toplantılarda Yapısal Değişimin, bir başka deyişle yeniden yapılanmanın gerekliliği üzerinde adeta ortak bir mutabakat sağlandığı belirlenmiştir.

Ayrıca; Yüksek Lisans çalışmada gerekli veri tabanını oluşturmak amacıyla ağırlıklı olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yönetici kadroları üzerinde

yaptığım Anket çalışması da, Teşkilat Yöneticilerinin de bir an önce Yapısal değişimin gerçekleştirilmesinden yara olduklarını ortaya koymuştur.

Bu konuda yaptığım araştırma ve yerinde görüştüğüm G.S.G.M. yöneticileri Yapısal Değişime yönelik yasal düzenleme hazırlıkların tamamladıklarını ve Yasa Taslağını Türkiye Büyük Millet Meclisine Hükümet Yasa Tasarısı olarak sunduklarını ifade etmiştir.

Bu yasa tasarısı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün adı Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilirken Genel Müdürlüğün üstün de Spor Yüksek Konseyi bir üst kurul olarak yer almaktadır.

Genel Müdürlüğün yetkilerini artıran bu yasa taslağı ile spor kulüplerinin kuruluşu Dernekler Kanunundan çıkarılarak doğrudan, G.S.G.M.' ye tescil olmayı öngörmektedir.

Federasyonlar devletten gerektiğinde yardım alan özerk bir yapıya kavuşturulurken yeni Federasyonların kurulması veya federasyonların kaldırılması gibi düzenlemeler tamamen Spor Yüksek Konseyinin yetkisine bırakılmıştır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün hazırlayıp meclise sunduğu yapısal değişim çalışmalarına yönelik Yasa Tasarısı gerekçeleriyle birlikte Tezimin arka bölümde değerlendirmenize sunulmak üzere yer almaktadır.

Yapısal Değişim modeli olarak teşkilatın benimsendiği model belki yüce parlamento ve kamuoyundan gelecek görüş ve öneriler doğrultusunda değişikliğe uğrayabilir ve yepyeni bir yapısal değişim modeli benimsenebilir. Yine TBMM 'sinde bulunan yerel yönetimler yasa tasarısının kanunlaşması halinde GSGM' nin tasarısında bu anlamda değişiklik yapılabileceği ifade edilmektedir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yapısal değişim hedefine yönelik çalışmalara başlamıştır. Türk sporunun geleceği için önemli adımlar atılmıştır.

Gençlik ve Sporun dinamiğinin bir gereği olarak atılan bu adımlar tamamlandığında ileride yeniden yapısal değişim ihtiyacının olmayacağını söylemekte son derece yanlış olacaktır.

Çünkü dünyadaki ve ülkemizdeki hızlı değişim ve gelişmeler bu değişimi zorunlu kılacaktır.

Geleceğe yönelik hedef ve ilkeleri de kapsayacak Yapısal değişim hedefine yönelik yasal düzenlemelerin toplumsal mutabakatın en geniş anlamda olduğu bu dönemde en kısa sürede tamamlanması, Türk spor teşkilatı için en önemli gelişme ve kazanç olacaktır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra teşkilatlarında görev yapan yöneticilere yaptığımız anketlerden elde edilen bulgulardan şu sonuçlar elde edilmiştir:

- 1- **Birinci alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra teşkilatlarında görev yapan yöneticilerin eğitim seviyeleri yüksektir.
- 2- **İkinci alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** GSGM' nin her yaştaki vatandaşa sporu sevdirmek ve spor yaptırmak için alt yapısı çok fazla yeterli değildir.
- 3- **Üçüncü alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** GSGM' nin sporu sevdirmek ve yaymak için eğitim yayınları, kurslar ve organizasyonlar düzenlemede yeterlidir.
- 4- **Dördüncü alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** GSGM' nin mevcut yapısı ve hizmetlerini ve görevlerini sürdürmede çok fazla yeterli değildir.

- 5- **Beşinci alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** Gençlik ve Spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmesi gerekmekte ve böylece her ikisine daha fazla önem verilecektir.
- 6- **Altıncı alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** GSGM' nin bünyesinde bulunan Spor Federasyonları' nın, özerk bir yapıya kavuşmasının gerekli olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.
- 7- **Yedinci alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** GSGM' nin bünyesinde bulunan Spor Federasyonları' nın idari ve mali yönden özerkliğe geçişe hazır değildir.
- 8- **Sekizinci alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** GSGM' nin Taşra teşkilatındaki İl ve İlçe Başkanlığı sisteminin devam etmemesi gerekmektedir.
- 9- **Dokuzuncu alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** GSGM' nin Merkez ve Taşra teşkilatı' nın futbol ile ilgili hizmetleri yürütmesi doğru değildir.
- 10- **Onuncu alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** GSGM' nin genel bütçeden ayrılan mali kaynak çok yetersiz olmaktadır. Buda sporumuzu olumsuz yönde etkilemektedir.
- 11- **On birinci alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** Sponsorluk Türk Sporunu açısından çok faydası olacaktır.
- 12- **On ikinci alt problemlerden elde edilen bulgulara göre;** Sponsorlukla ilgili yasal düzenleme yeterlidir.

KAYNAKLAR

Adalı, S.Ç., (1986), "Katımlı Yönetim", Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını 21, Kutuyay Yayınları:6, Ankara.

Adalı, S.Ç., (1997), "Personel Yönetimi", Türk Sevk Ve İdare Derneği Yayınları, İstanbul Matbaası, İstanbul.

Akdemir, A., (1996), "İşletme Bilimine Giriş", Türkiye, S.5.

Akdemir, A., (1996), "İşletme Bilimine Giriş", Türkiye, S.143.

Ansiool Dergisi., (1996), "Profesyonel Yöneticiliğin Genel Boyutları", Antalya.

Avrupa Konseyi Spor Gelişim Komitesi Dokümanı., (2000), Çeviri, GSGM, Ankara.

Baransel, A., (1979), "Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi", Cilt 1, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, S.25.

Başaran, İ.E., (1984), "İşletme Bilimine Giriş", Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

British Information Services., (1976), "Central Office Of Information, Sport And Recreation Brition", British Information Services, London.

BTGM., (1986), BTGM Yayınları.

BTGM., BTGM Tüzüğü, Madde 1.

Bucher, C.A., (1987), "Management Of Phsical Education And Athletic Programs", Mirror - Masby Collage Publishing St Lovis, Toronto, Santancbro.

Çeki, G., (1976), "Devletin Bütünlüğü Ve Sporun Yönetimi Üzerine" Bayrak Dergisi, Mart.

Demirci, N., (1986), "Sporda Yönetim, Teşkilatlanma Ve Organizasyonlar", MEB Basımevi, Ankara.

DİE., (1991), "İstatistik Göstergeler 1923-1990", DİE Yayınları No: 1472, Ankara.

Doğar, Y., (1997), "Türkiye'de Spor Yönetimi", Öz Akdeniz Ofset, Malatya. S.11-12.

DPT., (1990), "Geleneksel Spor Dallarının Geliştirilmesi", Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT Yayını, Ankara.

- DPT., (1979), "4. 5 Yıllık Kalkınma Planı", DPT Yayını No: 1664, Ankara.
- DPT., "Altıncı 5 Yıllık Kalkınma Planı", 1990-1994 DPT Yayını No: 2174, Ankara.
- DPT., (2000), "Sekizinci 5 Yıllık Kalkınma Planı", No : DPT:2513-Ölk 530, Ankara.
- Ekenci, G., İmameoğlu, A.F., (1998), "Spor İşletmeciliği", Alp Ofset Matbaacılık Ltd. Şti., 1.Baskı, S.16, Ankara.
- Eroğlu, H., (1984), "İdare Hukuku", Işın Yayınları, Ankara.
- Felek, B., (1977), "Spor Ciddi Bir Konudur", TMOK Dergisi No: 41, Ekim – Aralık.
- Felek, B., "Spor Şahsın Ve Hususi Teşebbüslerin", A.G.M.
- Fişek, K., (1987), "Sporun Yönetilme Sorunu", Spor Yorumu, Ekim.
- Fişek, K., (1998), "Dünyada Ve Türkiye'de Spor Yönetimi", Bağırğan Yayım Evi, Ankara.
- Fişek, K., (1980), "Spor Örgütleri Kılavuzu", İstanbul.
- Fişek, K., (1980), "Spor Yönetimi, Dünyada - Türkiye'de", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları No: 445, Ankara.
- Fremeno, E., Kası, F., Rosenzweig J.E., (1985), "Organization And Management", Mc.Graw-Hill, Singapore, S.5.
- Gözübüyük, A.Ş., (1983), "Yönetim Hukuku", Sevinç Matbaası, Ankara.
- Gözübüyük, A.Ş., (1983). "Yönetim Hukuku", Sevinç Matbaası, Ankara, S.1.
- GSGM., "3289 Sayılı Kanun".
- GSGM. (1990), "Kalkınma Planlarında Spor".
- GSGM., (1989), "Spor Şurası Yönetmeliği", Resmi Gazete 11.7. 1989 No: 20222.
- GSGM., (1990), "Spor Şurası 1990", Ankara.
- GSGM., (1999), "Spor Şurası 1999", Ankara.
- Hilks, H.G., (1979), "Örgütlerin Yönetimi, Sistemler Ve Beşeri Kaynaklar Açısından", Ankara.
- Hilks, H.G., Gullet, C.R., (1975), "Organization Theory And Behavior", New York, Mc Grow Hill.

- İmamoğlu, A.F., "Fonksiyonel Açıdan Spor Yönetiminin Amaç Ve Önemi", Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Ankara.
- Karaküçük, S., (1988), "Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi", Cilt: 4, Ankara.
- Karasüleymanoğlu, A., (1995), "Yeni Boyutlarıyla Spor", Oran Dağıtım, 4. Baskı.
- Keleş, R., Yavuz, F., (1983), "Yerel Yönetimler", Turhan Kitabevi, Ankara.
- Keten, M., (1987), "Beden Eğitimi ve Sporda Hedef ve Eğitim Politikası", Spor Yorumu, Ekim.
- Mollaoğulları, H., (1998), "Türk Spor Yönetiminde Yapısal Değişiklikler Ve Güncel Sorunları (1922-1998)", Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Newman, W.H., (1972), "İşletmelerde Ve Kamu Yönetimi Sevk Ve İdare", Çev: Kenan Sürgit, Todaif Yayınları, Ankara.
- Podol, R., Zopa, E., (1973), "Teşkilat Nasıl Planlanır, İdarecilik Ve Sanatı", Sevk Ve İdare Derneği, İstanbul.
- Raymond, A., (1975), "Demokrasi Ve Totaliterizm", Terc. Kültür Bakanlığı Yayınları, No: 13, Ankara.
- Remans, A., Delforge, M., (1989), "Avrupa Konseyine Üye Ülkelerde Sporun Teşkilatlanması", (Çeviren: Can Şipal), GSGM Yayını No: 179, Ankara.
- Sümer, R., "Spor Kulüplerinde Yönetim", Yüksek Lisans Tezi.
- Sümer, R., (1990), "Sporda Demokrasi", Şafak Matbaası, Ankara.
- Tayga, Y., (1990), "Türk Spor Tarihine Genel Bakış", G.S.G.M Yayınları No: 87, Ankara.
- TBMM (1989), "Resmi Gazete 20096 Sayılı", 2.3.
- TBMM (1982), "1982 T.C Anayasası", Madde 59.
- TBMM "Hükümetler Ve Programlar", Cilt 1.
- TBMM "Hükümetler Ve Programlar", Cilt 2.
- TBMM "Hükümetler Ve Programlar", Cilt 3.
- TBMM (1991), "TBMM Tutanak Dergisi", 7. Birleşim.

3. **TBMM** "*Hükümetler Ve Programlar*".
4. **Tekarslan, E.**, (1989), "*Sosyal Psikoloji*", İstanbul.
5. **Tortop, N.**, (1978), "*Yönetim Bilimi*", İktisadi Ve Ticari Bilimler Akademisi Yay., No:112, Ankara.
6. **Tortop, N.**, (1993), "*Yönetim Bilimi*", Ankara.
7. **Tosun, K.**, (1990), "*İşletme Fakültesi*", Yayın No: 226, İ.İ.B Yayın No: 12, İstanbul.
8. **Üçışık, F.**, (1990), "*Türk Spor Yönetimindeki Gelişmeler Ve Değerlendirilmesi*", Spor Bilimleri 1. Ulusal Sempozyumu Bildirileri, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
9. **Versan, V.**, (1986), "*Kamu Yönetimi*", İdari Teşkilat Derneği Yayınları No: 42, İstanbul.
10. **Yetim, A.**, (1996), "*Spor Yönetiminde Liderlik*", Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt: 9, Temmuz.
11. **Yetim, A.**, (1996), "*Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi I*", Ankara.

EKLER**EK -1****ANKET FORMU**

Çok Değerli Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Personeli

Size sunulan bu anket, “TÜRK SPOR TEŞKİLATININ YAPISAL DEĞİŞİMİNE İLİŞKİN GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ” konulu Yüksek Lisans çalışmasının mevcut bilgi ve belgelere ilaveten bu hizmette fiilen görev alan yöneticilerin görüş ve önerilerinin alınması amacıyla hazırlanmıştır.

Anket sonucunda elde edilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçla kullanılacaktır. Sorulara vereceğiniz cevaplarda herhangi bir tereddüde düşmeden samimi ve gerçek düşüncelerinizi yansıtmanız halinde araştırmanın sonucunun daha doğru ve sağlıklı olması mümkün olacaktır. Bu nedenle ankette isim belirtmenize gerek yoktur.

Üç bölümden oluşan anketin, birinci bölümünde, kişisel bilgilere yer verilmiş, ikinci bölümünde GSGM Teşkilatının mevcut durumu değerlendirilmiş, üçüncü bölümünde ise yapısal değişimin gerekli olup olmadığını belirleyecek Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün güncel sorunları ve tartışılan konularla ilgili sorulara yer verilmiştir.

Türk Spor Teşkilatının yapısal değişim hedefine yönelik görüş ve önerilerin değerlendirileceği Anketi cevaplarken gereken özeni göstermenizi diler, katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Arş.Gör.Tonguç Osman MUTLU
Muğla Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

BÖLÜM 1

Bu bölümde sizin kişisel durumunuz ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Durumunuza uygun seçeneğin karşısındaki parantezin içine bir çarpı (x) işareti koyunuz. Lütfen boş bırakmayınız.

1.Halen yapmakta olduğunuz görevin adı;

- 1 ( ) Genel Müdür,
- 2 ( ) Genel Müdür Yardımcısı,
- 3 ( ) Daire Başkanı,
- 4 ( ) Federasyon Başkanı,
- 5 ( ) Genel Müdürlük Müfettişi,
- 6 ( ) İl Müdürü,
- 7 ( ) Federasyon Genel Sekreteri

2.Yaşınız

- 1 ( ) 26-33,
- 2 ( ) 34-41,
- 3 ( ) 42-49,
- 4 ( ) 50-57,
- 5 ( ) 58-65,
- 6 ( ) Diğer (yazınız) .....

3.Cinsiyetiniz

- 1 ( ) Bayan,
- 2 ( ) Erkek

4.Bitirdiğiniz en son öğrenim kurumu

- 1 ( ) Lise veya dengi okul
- 2 ( ) İki – Üç yıllık yüksekokul
- 3 ( ) Dört yıllık yüksekokul veya fakülte
- 4 ( ) Yüksek lisans (master)
- 5 ( ) Doktora

5.Yöneticilikteki hizmet yılınız

- 1 ( ) 1-5
- 2 ( ) 6-10
- 3 ( ) 11-15
- 4 ( ) 16-20
- 5 ( ) 21 ve daha fazlası

BÖLÜM II

Aşağıda size yöneltilen sorular ile GSGM'nin amaç ve görevlerinin ne ölçüde gerçekleştirildiği tespit edilmek istenmiştir. Sizden her soruya ilişkin ayrı bir değerlendirme yapmanız ve her sorunun karşısındaki seçeneklerden uygun gördüğünüz birini işaretlemeniz beklenmektedir.

Örnek : "GSGM'nin uluslararası kuruluşlarla ve diğer ülkelerle ilişkileri yeterlidir"

Şayet bu soruda GSGM'nin uluslararası kuruluşlarla ilişkisinin "Hiç" yeterli olmadığı kanıdaysanız "Hiç" kategorisinin altındaki parantezin içine çarpı işareti (X), az yeterli görüyorsanız "Az", orta görüyorsanız "Orta", çok görüyorsanız "Çok", ilişkilerin tam sağlandığı kanıdaysanız "Tam" kategorisi altındaki parantezin içine çarpı işareti (X) koyunuz.

Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız ve her soruda birden fazla kutudaki parantezin içine işaret koymayınız.

A) G.S.G.M'nin Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi	HİÇ	AZ	ORTA	ÇOK	TAM
1) G.S.G.M. her yaştaki Türk vatandaşlarının beden sağlığını geliştirecek tedbirleri uygulamada ne ölçüde başarılıdır.?	( )	( )	( )	( )	( )
2) G.S.G.M. gençlerin istek ve ihtiyaçlarına yönelik yeni projeler hazırlayıp uygulamaya koymada ne ölçüde başarılıdır.?	( )	( )	( )	( )	( )
3) G.S.G.M'nin her yaştaki vatandaşa sporu sevdirmek ve spor yaptırmak için alt yapısı (tesis, araç, gereç ve spor malzemesi) sizce ne ölçüde yeterlidir.?	( )	( )	( )	( )	( )
4) G.S.G.M. taşra teşkilatında spor eğitimi verecek eğitici (Antrenör-Monitör vb.) kadrolar ne ölçüde yeterlidir.?	( )	( )	( )	( )	( )
5) G.S.G.M. sporu sevdirmek ve yaymak için eğitim yayınları, kurslar vb. organizasyonlarını sizce ne ölçüde yapmaktadır?	( )	( )	( )	( )	( )
6) G.S.G.M. spor alanında hizmet veren Üniversiteler (BESYO), spor kulüpleri ve diğer kurum ve kuruluşlarla ne ölçüde işbirliği içerisindedir.?	( )	( )	( )	( )	( )
7) G.S.G.M. spor medyası ile sporun gelişmesi ve büyümesi için ne ölçüde işbirliği yapıp yararlanmaktadır.?	( )	( )	( )	( )	( )
8) G.S.G.M'nin sporun her alanında istek ve ihtiyaçları belirlemeye yönelik araştırma çalışmaları size ne ölçüde yeterlidir.?	( )	( )	( )	( )	( )
9) G.S.G.M'nin Uluslararası kuruluşlarla ve diğer ülkelerle ilişkileri ne ölçüde yeterlidir.?	( )	( )	( )	( )	( )
10) G.S.G.M. spor dallarının çoğalması ve yeni spor federasyonlarının kurulması için sizce ne ölçüde çalışmalar yapmaktadır.?	( )	( )	( )	( )	( )

BÖLÜM III

Bu bölümde G.S.G.M.nin yapısal değişim ihtiyacı olup, olmadığının belirlenmesi amacıyla aşağıdaki sorular yer verilmiştir.

Bu bölümdeki sorularda en uygun olan cevabın yanındaki parantezin içine çarpı işareti (X) koyunuz.

Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız ve her soruda birden fazla parantezin içine işaret koymayınız.

B) G.S.G.M' nün Güncel Sorunları ve Yapısal Değişimi	HİÇ	AZ	ORTA	ÇOK	TAM
1) GSGM'nin mevcut yapısı ile hizmetlerini ve görevlerini sürdürmesi ne ölçüde yeterlidir.?	( )	( )	( )	( )	( )
2) GSGM'nin mevcut yapısını gençliğe vermiş olduğu hizmetler için ne ölçüde yeterli buluyorsunuz.?	( )	( )	( )	( )	( )
3) GSGM'nin mevcut yapısı itibariyle spor faaliyetleri için verdiği hizmet sizce ne ölçüde yeterlidir.?	( )	( )	( )	( )	( )
4) Gençlik ile spor hizmetlerinin ayrı kuruluşlar halinde örgütlenmesini ne ölçüde uygun buluyorsunuz.?	( )	( )	( )	( )	( )
5) GSGM'nin yapılanmasında Spor Yüksek Konseyi veya benzeri üst kurulların oluşturulmasını ve yetkili kılınmasını ne ölçüde uygun buluyorsunuz.?	( )	( )	( )	( )	( )
6) GSGM bünyesinde bulunan Spor Federasyonlarının özerk bir yapıya kavuşturulmasını ne ölçüde gerekli buluyorsunuz.?	( )	( )	( )	( )	( )
7) GSGM bünyesindeki Spor Federasyonları idari ve mali yönden özerkliğe geçişe sizce ne ölçüde hazırdır.?	( )	( )	( )	( )	( )
8) GSGM' DE görev yapan her kademedeki personel, sizce bilgi ve performans yönünden yeni bir yapılanmaya ne ölçüde hazır ve yeterlidir.?	( )	( )	( )	( )	( )
9) GSGM'nin Taşra Teşkilatındaki il ve ilçe müdürlüklerinin bağlı oldukları il ve ilçe başkanlığı sisteminin devam etmesi ne ölçüde doğrudur?	( )	( )	( )	( )	( )
10) Yetkileri genişletilmiş taşra teşkilatı sizce ne ölçüde etkili olur.?	( )	( )	( )	( )	( )
11) GSGM'nin Millî Eğitim Bakanlığına bağlanması sizce ne ölçüde uygundur?	( )	( )	( )	( )	( )
12) GSGM Merkez ve taşra teşkilatının futbol ile ilgili hizmetleri yürütmesini ne ölçüde doğru buluyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
13) Gençlik ve Spor Kulüplerinin sadece GSGM' YE tescil olmak suretiyle kurulmalarını ve faaliyette bulunmalarını ne ölçüde doğru buluyorsunuz.?	( )	( )	( )	( )	( )
14) GSGM' YE genel bütçeden ayrılan mali kaynak (bütçeyi) ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
15) GSGM'nin Gençlik ve Spor için tahsis edilen bütçesinin amacına uygun harcandığına ne ölçüde inanıyorsunuz.?	( )	( )	( )	( )	( )
16) Sponsorluğun Türk Sporuna mali kaynak yaratmak açısından faydalı olacağına ne ölçüde inanıyorsunuz.?	( )	( )	( )	( )	( )
17) Sponsorlukla ilgili yapılan yasal düzenlemeyi mali kaynak yaratmak açısından ne ölçüde yeterli buluyorsunuz.?	( )	( )	( )	( )	( )

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Müdürlüğü

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

ANKARA

Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisiyim. Yürütmekte olduğum “Türk Spor Teşkilatının Yapısal Değişimine Yönelik Önerilerin Değerlendirilmesi” konulu tez çalışmamla ilgili olarak yapacağım çalışmada Genel Müdürlüğünüzce gerekli yardımın yapılmasını arz ederim. 13.6.2001

Arş.Gör.T.Osman MUTLU

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü	
MÜHÜR	
Tarih	13.6.2001
No.	3858
Havalesi	

Spor Eğt.
Dai. Bşk.
inceleyelim
mürşade
yapılmalı
verelim

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
Sayı: 13.6.2001 SE-PM
Tarih: 13.6.2001
Evrak No: 1550

En Başlı
Mükam unvanı 7+22

T.C.
BAŞBAKANLIK
GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.1.GSM.0.72.00.00.03/SE-PH-10/ 1038
KONU :

13.10.6/2001

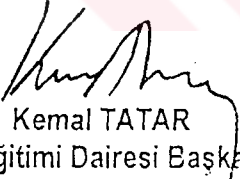
GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMINA

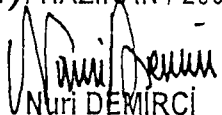
İLGİ: T.Osman MUTLU'nun 13.06.2001 Tarihli dilekçesi.

Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi ve araştırma görevlisi T.Osman MUTLU "Türk Spor Teşkilatının Yapısal Değişimine Yönelik önerilerin Değerlendirilmesi" konusundaki tez hazırlığı için anket çalışması yapacağından Genel Müdürlüğümüzde anket yapmak için izin talep etmektedir.

T. Osman MUTLU 'nun tez hazırlığı için yaptığı anket çalışması daire başkanlığımızca incelenmiş ve uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; T. Osman MUTLU'nun Genel Müdürlük üst yönetimi, daire başkanları, federasyon başkanları, genel sekreterler, müfettişler, şube müdürleri, taşrada Gençlik ve Spor İl Müdürleri üzerinde anket çalışması yapması için gerekli iznin verilmesini olurlarınıza arz ederim.

Kemal TATAR
Spor Eğitimi Dairesi Başkan V.

U Y G U N D U R
13 / HAZİRAN / 2001

Nuri DEMİRCİ
Genel Müdür a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
BAŞBAKANLIK
GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.1.GSM.0.72.00.00.03/SE-PH-10/ 1099
KONU :

13.06/2001

Sayın T.Osman MUTLU
Muğla Üniversitesi
BESYO Araştırma Görevlisi

İLGİ: 13.06.2001 Tarihli dilekçeniz.

"Türk Spor Teşkilatının Yapısal Değişimine Yönelik Önerilerin Değerlendirilmesi" konulu tez hazırlığınız için Genel Müdürlük üst yönetimi, daire başkanları, federasyon başkanları, genel sekreterler, müfettişler, şube müdürleri, taşrada Gençlik ve Spor İl Müdürleri ile yapmayı talep ettiğiniz anket çalışması, 13.06.2001 tarih ve 1098 sayılı onay ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Nuri DEMİRCİ
Genel Müdür a.
Genel Müdür Yardımcısı

GENEL MÜDÜR

Müdürlüğü

Başve Halkla İlişkiler Şubesi

GENÇLİK VE SPOR ŞURALARI

MERKEZ VE DANIŞMA SPOR KURULU

GENEL MÜDÜRLÜK CEZAKURULU

MERKEZ CEZA KURULU

YÜKSEK DISİPLİN KURULU

MERKEZ DISİPLİN KURULU

TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

SPOR KONTROL KURULU

HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ

SAVUNMA UZMANLIĞI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

İDARİ VE MALİ İŞLER D. BŞK.

PERSONEL VE EĞİTİM D. BŞK.

DİŞ İLİŞKİLER D. BŞK.

BÜTÇE D. BŞK.

SPOR FEDERASYON BSK (40)

SPOR EĞİTİMİ D. BŞK.

SAĞLIK İŞLERİ D. BŞK.

GENÇLİK HİZMETLERİ D. BŞK.

TESİSLER D. BŞK.

Sahiplik ve Malzeme Şubesi

Alınma Şubesi

Spor Kurulları Şubesi

Mezlek Teşkilatı Bölge Şubesi

Ulusal ve Uluslararası Organizasyon Şubesi

Program hazırlama ve Değerlendirme Şubesi

Sporcu Sağlık Merkezleri Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

İnşaat Şubesi

İç İşler Şubesi

Sivil ve Disiplin Şubesi

AB ve Avrupa Komisyonları Bşkleri Şubesi

Tayın Teşkilatı Bölge Şubesi

Yurt Dışı Spor Organizasyonu Şubesi

Sporcu Sağlık Eğitim Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

Miyane ve Teahhüt Şubesi

Sosyal İşler Şubesi

Tahakkuk Şubesi

Tercüme ve Hâberleşme Şubesi

İstisna ve Değerlendirme Şubesi

Federasyonlar Fon Müdürlüğü

Sporcu Sağlık Eğitim Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

Etiketleme Şubesi

Ulaştırma ve Haberleşme Şubesi

İçişleri Şubesi

Tercüme ve Hâberleşme Şubesi

Planlama ve Koordinasyon Şubesi

Federasyonlar ve Koordinasyon Şubesi

Sporcu Sağlık Eğitim Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

Ak Spor Teslim Şubesi

Azınlık Hizmetleri Şubesi

İçişleri Şubesi

Tercüme ve Hâberleşme Şubesi

Planlama ve Koordinasyon Şubesi

Sporcu Sağlık Eğitim Şubesi

Sporcu Sağlık Eğitim Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

Gençlik Merkezleri ve Kuruluşları Şubesi

Yüksek Tekniklik Şubesi

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

Gençlik ve Spor Şuraları

T A Ş R A

T E Ş K İ L A T I

Taahhüt ve Sorumlulukları

81 GENÇLİK VE SPOR İL BAKANLIĞI

İlçe Başkanlıkları

SPOR TOTO TEŞKİLATI MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE GENELİNDE FAAL ANTRENÖR VE MONİTÖRLERİN SAYISAL DAĞILIMI

İLİN ADI	Toplam	UYRUĞU		CİNSİYETİ		STATÜSÜ			ANTRENÖR KADAMFENİ				SÖZLEŞME DURUMU				
		Yerli	Yabancı	Bayan	Erkek	Katırlı	Sözleşmeli	Fretil	1.Kademe	2.Kademe	3.Kademe	Montaj	1k	2k	3k	Y.Özet	
ADANA	27	27		2	25	15		12	20	2					1	21	5
ADİYAMAN	13	13			13	4		9	1	1	1	4				2	11
AFYON	7	6	1		7	6				2						1	6
AĞRI	8	8		1	7	6		2	4							7	1
AKSARAY	6	6		1	5					3						5	1
AMASYA	15	15			15	6		9	10	4						7	8
ANKARA	41	41		8	33	38	3										
ANTALYA	63	63		2	61	5	27	31	14	15	28	3	2	11	17	46	16
ARDAHAN	7	7		1	6	2		5	2							6	1
ARTVIN	20	20			20	2	1	17	16							14	6
AYDIN	41	41		3	38	4	1	36	30	1						12	29
BALIKESİR	90	90		10	80	8	1	81	36	8	2	5			42	48	41
BARTIN	6	6		1	5			6	5	1						2	4
BATMAN	11	11		1	10			11	6			5				8	3
BAYBURT	3	3			3			3		3					1	1	1
BİLECEK	9	9		1	8	2		7	6			3				6	3
BİNGÖL	4	4		1	3	2		2	3	1						2	2
BİTLİS	16	16			16	3		13	16							5	11
BOLU	22	22		5	17	1		21	4	2		9	1	1	4	14	8
BURDUR	5	5			5	5										3	2
BURSA	27	27		2	25	20	4	3	7	3			1	4	15	5	12
CANAKKALE	30	30		5	25	2		28	13	5	2	8			2	7	21
CANKIRI	18	18		3	15	5		13	14	2				1	12	5	11
CORUM	34	34		1	33	4		30	26	3				12	16	5	17
D.BAKIR	8	8			8	2	1	5	6	2			1	1	4	2	5
DENİZLİ	31	31		4	27	6	1	24	26	4				1	14	16	16
DUZCE																	
EDİRNE	5	3	2	2	3	3	2		2							3	2
ELAZIĞ	8	8			8	6	1	1	8							4	4
ERZİNCAN	12	12			12	5		27	17	3				2	12	13	13
ERZURUM	33	33		1	32	2	1	29	21	4	1	6		2	20	10	23
ESKİŞEHİR	35	35		6	29	9		25	9	5	2	2	1		15	9	19
GAZİANTEP	12	12		1	11	9	1	2	12						7	4	5
GİRESUN	9	9		1	8	5		4	7						6	3	3
GÖMÜŞHANE	9	9			9	1		8									9
HAKKARİ	8	8			8	3		5	5	1		2			7	1	7
HATAY	14	14			14	5		9	1	3				2	4	8	6
İÇEL	113	111	2	9	104	4	4	105	28	7	6	13		4	20	26	62
İÖDİR	7	7			7	1		6	1	5				2	1	2	5
İSPARTA	5	5		1	4	1		4	3	1		1			3		4
İSTANBUL	18	18		3	15	13	5		5	6	7	2			11	2	5
İZMİR	27	27		7	20	8	4	15	17	3	3	4	1	3	11	12	12
K.MARAS	19	19		1	18	3	1	15	15	3		10			15	4	11
KARABÜK	6	6		2	4			6	4			2			6		6
KARAMAN	7	7			7			7							4	3	4
KARS	12	12			12	5	1	5	12						8	4	8
KASTAMONU	31	31		6	25	4		27	31						15	14	16
KAYSERİ	57	57		4	53	7	1	49						21	17	18	24
KİLİS	9	9		2	7			9				4			5		4
KIRIKKALE	41	41			41	2	1	34	18	1	1	1	1		29		12
KIRKLARELİ	10	10		2	8	4		6	1	8				2	7		3
KIRŞEHİR	13	13			13	2		11	3	5					6		7
KOCAELİ	5	5		2	3	5			2						4		1
KONYA	15	15		2	13	13	2		9	2	4				5		10
KÜTAHYA	29	27	2	7	22	2	1	26	12	4		13			5	21	8
MALATYA	82	82		5	77	6	28	48	49	10	3	13		3	45	14	24
MANİSA	6	6		1	5	1	1	4	4	1	1				1		5
MARDİN	13	13			13	1		12	8					5	10		3
MUĞLA	20	20		1	19	1	3	16	2	12	4			2	7	10	10
MUŞ	3	3			3	3			3						2		1
NEVŞEHİR	9	9		2	7	3		6	5	2							9
NİĞDE	1	1			1	1			1								1
ORDU	14	14		1	13	4		10	11	2					10		4
OSMANIYE	6	6		1	5	1		5	5						4		2
RİZE	20	20			20	3		17	11	4		6			12		8
SAKARYA	28	28		1	27	7	1	20	17	4	1	4		1	12		15
SAMSUN	39	38	1	6	33	7		32	7	10	1	20	2		23	14	25
SİİRT	6	6			6	3	1	2		6					6		6
SİNOP	41	41		5	36		1	40	5						5		36
SİVAS	53	53		8	45	2	2	49	37	3	1	1	1	1	25		28
ŞURFA	2	2			2	2		2	2						2		2
SİRİNAK	7	7			7			7							1		6
TEKİRDAĞ	14	14		2	12			14	6			8			6		7
TOKAT	63	63			63	4		59	59	4					51		8
TRABZON	20	20		1	19	9		11	16	2	2				9		11
TUNCELİ	7	7		2	5			7	4			3			7		7
UŞAK	22	22		2	20	1		21		3	12			1	5		16
VAN	8	8		1	7	1		7	6			2		7	1		7
YALOVA	15	15		4	11			15	13						4		11
YOZGAT	6	6			6	5		1						1			5
ZONGULDAK	4	4		2	2	3		1		3	1				3		1
GENEL TOP.	1660	1632	28	156	1446	338	102	1218	812	192	92	165	26	751	763	662	1000

**TÜRKİYE'DE 1976 – 2001 YILLARI İTİBARIYLA DEVLET BÜTÇESİ
GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İLE SPOR
FEDERASYONLARI İÇİN AYRILAN ÖDENEKLERİ GÖSTERİR TABLO**

(TL)

YILLAR	YILLAR İTİBARIYLA DEVLET BÜTÇESİ	YILLAR İTİBARIYLA G.S.G.M. İÇİN AYRILAN ÖDENEK	DEVLET BÜTÇESİN -DEKİ % PAYI	YILLAR İTİBARIYLA SPOR FEDERASYONLARIN A GENEL BÜTÇEDEN AYRILAN ÖDENEK
1976	179.766.100.000	751.324.300	% 0.41	67.718.340
1977	263.276.600.000	1.215.344.200	% 0.46	84.329.000
1978	308.822.700.000	1.597.263.000	% 0.51	112.656.000
1979	476.226.000.000	2.408.800.000	% 0.50	142.420.000
1980	878.156.700.000	2.523.503.000	% 0.28	171.415.000
1981	1.811.400.000.000	3.850.011.000	% 0.21	246.930.000
1982	2.078.032.300.000	4.034.294.000	% 0.19	264.494.000
1983	2.996.152.400.000	5.063.980.000	% 0.16	339.125.000
1984	3.285.000.000.000	6.552.972.000	% 0.19	351.961.000
1985	5.542.182.049.000	6.055.785.000	% 0.10	327.000.000
1986	7.254.111.000.000	10.495.005.000	% 0.14	485.000.000
1987	11.050.686.000.000	23.637.000.000	% 0.21	1.532.000.000
1988	20.881.923.000.000	42.263.000.000	% 0.20	1.515.000.000
1989	32.400.354.000.000	67.388.000.000	% 0.20	2.900.000.000
1990	64.400.354.000.000	133.058.000.000	% 0.20	6.800.000.000
1991	104.780.000.000.000	230.356.000.000	% 0.21	13.500.000.000
1992	241.084.989.000.000	459.892.000.000	% 0.19	21.767.000.000
1993	458.201.192.000.000	732.967.000.000	% 0.15	47.570.000.000
1994	931.313.188.000.000	1.445.500.000.000	% 0.15	83.180.000.000
1995	1.481.584.820.000.000	1.953.270.000.000	% 0.13	125.600.000.000
1996	3.865.335.084.000.000	4.454.400.000.000	% 0.11	176.700.000.000
1997	7.600.000.000.000.000	8.327.201.000.000	% 0.10	381.200.000.000
1998	14.793.000.000.000.000	15.355.801.000.000	% 0.10	700.000.000.000
1999	23.650.000.000.000.000	22.343.501.000.000	% 0.10	935.000.000.000
2000	47.587.629.000.000.000	40.628.001.000.000	% 0.10	2.720.000.000.000
2001	49.481.955.000.000.000	50.407.000.000.000	% 0.10	3.550.000.000.000

* Federasyonlar için ayrılan ödenek yıl içerisinde Spor Toto-Loto ve diğer fon gelirleriyle artış göstermektedir.

TÜRKİYE GENELİNDE SPOR KULÜPLERİNİN SAYISAL DAĞILIMLARI

İLİN ADI	Akşam Kulüpü	Spor Kulübü	Gençlik Kulübü	İhtisas Kulübü	Müessesce Kulübü	Toplam
ADANA		551	21	16	35	623
AHIYAMAN		28		1	15	44
AFYON		8	1	1	16	26
AGRI		15			5	20
AKSARAY		15	1		3	19
AMASYA		13		2	18	33
ANKARA	1	114	4	57	111	286
ANTALYA		109		12	1	122
ARDAHAN		11				11
ARTVIN		11	2	1	1	15
AYDIN		129		2	24	155
BAKIRKÖY		126	1	16	24	167
BARTIN		14	41	1		56
BATMAN		19	1	2	4	26
BAYBURT		12	1	2	7	22
BILECIK		10	2	2	2	16
BINGÖL		10	1	1	2	14
BİTLİS		10			9	19
BOLU		17		4	11	32
BURDUR		28	2	2	1	33
BURSA	1	174		8	14	196
ÇANAKKALE		71		11		82
ÇANKIRI		4		1	16	21
ÇORUM		29	1	1	17	48
DEĞİRLİ		60		4	22	86
DIYARBAKIR		22			14	36
DÜZCE		59		1	1	61
EDİRNE		46	2	3	5	56
ELAZIĞ		11		2	11	24
ERZİNCAN	1	15		3	21	40
ERZURUM		30	1	16		47
ESKİŞEHİR	1	45	3	6	28	82
GAZİANTEP		47	1	2	18	68
GEBELİ		28	2	2	14	46
GÖMÜRHANE		15	1		7	23
HAKKARİ		10	2		5	17
İLİTAY		78		1	29	108
İÇEL		72	1	10	21	104
İÇİDR		27	1		1	29
İSPARTA		41		1	18	60
İSTANBUL	2	621	7	62	5	695
İZMİR	2	212		16	51	281
K. MİRAS		16	1	1	18	36
KARAHİÇ		11	4		9	24
KARAMAN		12		1	11	24
KARS		5	1	1	8	15
KASTAMONU		21	2		17	40
KAYSERİ		30	60	15	19	124
KİLİS		4	1	1	5	11
KIRIKKALE		5		1	21	27
KIRIKLARELİ		61		1	8	70
KIRSEHİR		26	1		9	36
KOÇALİ		117	1	10	27	155
KONYA		112		4	1	117
KÜTAHYA		81	1	4	30	116
MALATYA		29		11	25	65
MANİSA		110	1	10	40	161
MARDİN		2			5	7
MİĞİLA		41	1	4	34	80
MİNE		18			8	26
NEVSEHİR		28	1	2	13	44
NİĞDE		17	1		8	26
ORDU		21		4	16	41
OSMANIYE		19	1	1		21
RİZE		50	1	1	10	62
SAKARYA		104		11	1	116
SAMSUN		64	1	17	17	99
SİĞIR		15				15
SİNOP		15				15
ŞANLIURFA		50	1	7		58
SİRNAK		8			2	10
TEKİRDAĞ		62		4	6	72
TOKAT		26				26
TRABZON		80		15	19	114
TUNCELİ		8			1	9
ŞANLIURFA		33		1	15	49
UŞAK		56	1	4	10	71
VAN		39				39
YALOVA		41		4	1	46
YUZZUAT		31			20	51
ZONGULDAK		89		12	19	120
GENEL TOPLAM	19	4694	112	485	1142	6448

TÜRKİYE GENELİNDE SPOR KULÜPLERİNİN SAYISAL DAĞILIMI

İLİN ADI	Askeri Kulüp	Spor Kulübü	Gençlik Kulübü	Dünya Kulübü	Misyoner Kulübü	Toplam
ADANA		55	2	46	38	141
ADIYAMAN		28			15	44
AFYON		8	1	1	16	26
AĞRI		15			7	22
AKSARAY		25	1		4	30
AMASYA		13		2	18	33
ANKARA	1	114	4	27	111	256
ANTALYA		108		12	2	122
ARDAHAN		11				11
ARTVİN		13	2	1	4	20
AYDIN		139	1	2	24	166
BALIKESİR	1	126	1	16	24	168
BARTIN		14	5	1		20
BATMAN		19	1	2	4	26
BAYBURT		13	1	2	7	23
BİLECİK		30	2	2	5	39
BİNGÖL		10	1	1	9	21
BITLİS		10			9	19
BOLU		17		4	12	33
BURDUR		28	2	2	2	34
BURSA	1	174		8	14	197
ÇANAKKALE		74		14		88
ÇANKIRI		4		1	16	21
ÇORUM		29	1	1	17	48
DENİZLİ		60	4	4	22	90
DIYARBAKIR		23			15	38
DÜZCE		59		1	3	63
EDİRNE		46	2	2	7	57
ELAZIĞ		11	1	2	24	38
ERZİNCAN	1	15		4	21	41
ERZURUM		20	1	16		37
ESKİŞEHİR	1	43	4	6	28	82
GAZİANTEP		47	1	3	18	69
ĞİRESUN		28	2	2	14	47
GÜMÜŞHANE		15	1		7	23
HAKKARİ		10	2		5	17
HATAY		78		3	29	110
İÇEL		72	1	10	31	114
İĞDIR		27	1		1	29
İSPARTA		41		1	18	60
İSTANBUL	3	621	3	62	5	694
İZMİR	3	215		36	51	305
K. MARAŞ		36	2	2	18	58
KARABÜK		11	4		9	24
KARAMAN		12		1	12	26
KARS		8	1	1	8	18
KASTAMONU		21		2	17	40
KAYSERİ		20	60	15	19	114
KİLİS		4	1	1	5	11
KIRIKKALE		5		1	21	27
KIRKLARELİ		61		1	8	70
KIRŞEHİR		26	1		9	36
KOCAYEL	1	117	1	10	27	165
KONYA		112	1	5		118
KÜTAHYA		84	1	4	30	119
MALATYA	1	29		11	25	66
MANİSA		110	1	10	40	161
MARDİN		3	1		8	12
MUĞLA		43	1	4	34	82
MİŞ		18	1		7	26
NEŞEHİR		28	1	1	13	43
NİĞDE		17	1		8	26
ORDU		31		4	16	51
OSMANIYE		19	1	1		21
RİZE		50	1	1	10	62
SAKARYA		104		21	1	126
SAMSUN		64	1	17	27	109
SİRT		15				15
SİNOP		15				15
SİVAS		50	1	7		58
ŞIRNAK		8			2	10
TEKİRDAĞ		65		4	6	75
TOKAT		26		1		27
TRABZON		80		15	19	114
TUNCELİ		8			1	9
ŞANLIURFA		33		2	15	51
UŞAK		56	1	4	10	71
VAN		29				29
YALOVA		41		4	1	46
YOZGAT		15	1		20	36
ZONGULDAK		89	1	12	19	121
GENEL TOPLAM	12	4094	132	484	1112	5814

T.C.
BAŞBAKANLIK
GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği
Merkez Danışma Kurulu Raportörlüğü

SAYI :B.02.1.GSM:0.05.0.00/MDK- 302
KONU :Kanun Tasarısı

6.12/2000

BAŞBAKANLIK
(Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğüne)

Bakanlığımın gözetiminde Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü, Maliye Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü yetkililerinden oluşturulan komisyonca hazırlanan "Spor Yüksek Konseyi ve Spor Genel Müdürlüğü Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile genel ve madde gerekçeleri ilişikte sunulmuştur.

Tasarının kanunlaşmasını teminen Bakanlar Kuruluna sevki hususunda gereğini rica ederim.

Memur :Ö.AYDIN 29/11/00
Şef :M.DOĞAN 29/11/00
Huk.Müş. :B.DEMİROĞLU 29/11/00
Huk. Müş. V. :Z.AYDIN 29/11/00
Genel Müdür :K.MUTLU 29/11/00

Fikret ÜNLÜ
Devlet Bakanı

KLER :

K 1- Kanun Tasarısı (5 adet)
K 3- Madde Gerekçeleri (5 adet)
K 4- Tutanak (5 adet)
K 5- Disket (1 adet)

Yürürlük

Madde 14- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit
BÜLENT ECEVİT
BAŞBAKAN

 D. BAHÇELİ Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 H. H. ÖZKAN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M. VII. MAZ Devlet Sar. ve Başb. Yrd.	 R. Y. ÇELEBİ Devlet Bakanı
 Prof. Dr. T. TOSKAY Devlet Bakanı	 M. KELEŞ Devlet Bakanı	 Prof. Dr. Ş. Ş. BİREL Devlet Bakanı	 F. BAL Devlet Bakanı
 Y. YALOVA Devlet Bakanı	 M. KEMAL Devlet Bakanı	 Prof. Dr. F. MİRZAĞLU Devlet Bakanı	 M. KELEŞ Devlet Bakanı V.
 H. GEMİCİ Devlet Bakanı	 Prof. Dr. S. UŞENMEZ Devlet Bakanı	 E. S. DAYALI Devlet Bakanı	 S. TANTAR Devlet Bakanı
 Prof. Dr. A. ÇAY Devlet Bakanı	 Prof. Dr. B. TÜRK Adalet Bakanı	 S. ÇAKMAK Milli Savunma Bakanı	 S. TANTAR İçişleri Bakanı
 S. S. GÜLLÜ Dışişleri Bakanı V.	 S. ORAL Maliye Bakanı	 M. BOSTANCIĞLU Milli Eğitim Bakanı	 Y. YALOVA Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
 Doç. Dr. O. DURMUŞ Sağlık Bakanı	 Prof. Dr. E. EKŞÜZ Üniversite Bakanı	 Prof. Dr. H. Y. GOKALP Tarım ve Köylere Bakan	 Y. YALOVA Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
 M. TANRIKÖLÜ Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M. R. DİMER Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	 M. İ. TALAY Kültür Bakanı	 Y. YALOVA Tunzela Bakanı V.
 Prof. Dr. N. Ç. ÇAKAN Orman Bakanı	 F. AYTEKİN Çevre Bakanı		

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

SPOR YÜKSEK KONSEYİ İLE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN KURULMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar, Kuruluş ve Görev

Amaç ve kapsam

Madde 1- Bu Kanun; ülke genelinde her yaştaki vatandaşın spor yapmasını sağlayıcı hizmet ve çalışmalarını yapmak, gençlik ve spor faaliyetlerinin düzenli, süratli, etkili, verimli, ekonomik, ulusal ve uluslararası kurallara uygun bir şekilde yürütülebilmesini temin etmek amacıyla Spor Yüksek Konseyinin oluşturulması, Başbakanlığa bağlı tüzel kişiliği haiz Spor Genel Müdürlüğünün kurulması, görev ve yetkileri, Spor Yüksek Konseyi, Spor Genel Müdürlüğü, federasyon başkanlıkları, Genel Müdürlüğe tescilli spor kulüpleri, federasyonlar ve kulüplerin yapılanması ve çalışmaları ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanunda geçen:

Konsey : Spor Yüksek Konseyini.

Bakan : Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanı.

Genel Müdür : Spor Genel Müdürünü.

Genel Müdürlük : Spor Genel Müdürlüğünü.

Federasyon başkanlıkları : Spor Genel Müdürlüğüne bağlı spor federasyonu başkanlıkları.

Teşkilat : Spor Toto Teşkilat Müdürlüğünü.

Genç : Spor Genel Müdürlüğünce düzenlenen etkinliklere katılan 12 - 24 yaş grubunda yer alan kişileri ifade eder.

Spor Yüksek Konseyi

Madde 3 - Spor Yüksek Konseyi, Başbakanın veya Bakanın Başkanlığında; Yükseköğretim Kurulu Başkanı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, Genelkurmay 2 nci Başkanı veya temsilcisi, Spor Genel Müdürlüğü, üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksek okulları bölüm başkanlarının kendi aralarından seçecekleri 2 üye ile yüksek öğrenim görmüş olmaları kaydıyla, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı, spor federasyonu başkanlarının kendi aralarından seçecekleri 3 üye ve Başbakan tarafından sporda bilgi ve deneyimi olan kişiler arasından seçilecek 2 üyeden oluşur. Konseyin seçimle görevlendirilen üyelerinin görev süresi 4 yıldır.

Konsey iki ayda bir olağan, Başkanın gerekli gördüğü hallerde olağanüstü toplanabilir. Toplantı en az on üyenin katılımıyla yapılır. Kararlar toplantıya katılan üye sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Konseyin sekretarya hizmetleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür. Konseyin toplantı gün ve gündemini Başkan belirler. Konseyin kararları kesindir. Konsey üyeleri kendilerini ilgilendiren konularda toplantı ve kararlara katılamaz.

Konsey üyelerine yılda on toplantıyı geçmemek üzere her toplantı başına (10000) gösterge rakamının Devlet memuru aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunacak tutarda huzur hakkı ödenir. Kamu görevlisi olmayanlara bu miktarın iki katı ödeme yapılır.

Konseyn görevleri

Madde 4 – Konseyn görevleri şunlardır:

- a) Gençlik ve sporla ilgili ilke ve politikaları belirlemek, spor protokolünün esaslarını hazırlamak, hukuki, idari ve mali konularda hazırlanacak mevzuatı değerlendirmek ve bu konularda nihai kararı almak, uygulamak ve uygulamaları izlemek,
- b) Spor federasyonlarının kurulması, birleştirilmesi veya faaliyetlerine son verilmesi, özerkliği veya özerkliğin kaldırılması ile ilgili esas ve usuller hakkında karar vermek,
- c) Genel Müdürlükçe yapılacak tesislerin yapımıyla ilgili plan ve program tekliflerini hazırlamak, uygulamaları izlemek, değerlendirmek ve bütçe tekliflerini hazırlamak, ödeneği toplu olarak verilen genel bütçe dengeleri içinde Genel Müdürlüğün ödenek dağılımını yapmak,
- d) Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe girecek gençlik ve spor faaliyetlerinde geçici olarak görevlendirileceklerin ücretlerini tespit etmek ve çalışma sürelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek,
- e) Sporun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla özel ve tüzel kişi ve kuruluşlarla, kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerle yapılacak işbirliği ilkelerini tespit etmek ve gerektiğinde hakem, sağlık, hukuk, eğitim ve benzeri teknik, idari ve bilimsel kurullar kurulmasına karar vermek,
- f) Genel Müdür ve Genel Müdür yardımcıları adaylarını belirlemek ve atanmak üzere Başbakanlığa teklif etmek,
- g) Gençlik ve spor kulüpleri ve spor amaçlı kuruluşlara yapılacak yardımların koşullarını belirlemek,
- h) Ulusal ve uluslararası gençlik ve spor organizasyonlarında başarılı olan sporcü, teknik direktör, antrenör, genç, gençlik lideri ile benzeri elemanlara yapılacak yardım veya verilecek ödüllerin esaslarını tespit etmek.
- ı) Her türlü gençlik hizmet ve faaliyetleri ile ilgili ilke, hedef ve politikaları, ulusal ve uluslararası gençlik kamplarıyla ilgili usul ve esasları belirlemek,
- j) Başbakan tarafından verilecek diğer görevleri yapmak.

İKİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Sponsorluk

Madde 5 – Genel Müdürlüğün gençlik spor hizmet ve faaliyetlerini desteklemek amacıyla özel ve tüzel kişiler sponsorluk yapabilirler. Sponsorların ulusal veya uluslararası resmi spor organizasyonları ile Konseyce uygun görülen spor tesisleri için yapacakları aynı ve/veya nakdi harcamalar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa göre gider sayılır. Sponsorlukla ilgili esas ve usuller yönetmelikle belirlenir. ✓

Gençlik ve spor kulüplerinin kurulması, denetlenmesi ve sigortalanması

Madde 6 – Bu Kanun hükümlerine göre bir veya birden fazla spor dalında faaliyet göstermek üzere gerçek ve tüzel kişiler, kamu kurum ve kuruluşları ile her seviyedeki eğitim kurumları tarafından gençlik ve/veya spor kulübü kurulabilir. Bu kulüpler Genel Müdürlüğe tescil ile tüzel kişilik kazanırlar. Tescil edilmemiş kulüpler, yurt içinde ve yurt dışında yapılacak yarışma ve organizasyonlara katılamaz.

Genel Müdürlük; gençlik kulüpleri, spor kulüpleri, kulüplerce oluşturulan spor federasyonları, konfederasyonları, birlikleri, gençlik ve spor amaçlı vakıfları, idari, mali ve sportif açıdan denetler.

Tescil edilen gençlik ve/veya spor kulüplerine Genel Müdürlükçe hizmet ve faaliyetlerinde yardımcı olmak amacıyla aynı ve/veya nakdi yardım yapılabilir. Bu yardıma ilişkin usul ve esaslar ile gençlik ve/veya spor kulüplerinin; kuruluşu, tescili, çalışma esas ve usulleri, tesis yapma veya kiralama, gelirleri, işletmeleri, yönetim yapısı, üyelik şartları, denetimleri, kulüp organları, renkleri, mali hükümleri, genel kurul teşkili ve şirketleşme, antrenör çalıştırma gibi diğer hususlar ve üst kuruluşlarla ilişkileri yönetmeliklerle düzenlenir.

Bu Kanuna göre kurulan gençlik ve/veya spor kulüpleri, federasyonları ve konfederasyonları; tüzüklerinde belirtilen süre içerisinde ilk genel kurul toplantısını yaparak zorunlu organlarını oluşturamaz ve Genel Müdürün yazılı uyarılarına karşın bu hususları altı ay içerisinde yerine getirmez veya yapılan denetimlerde amaç ve niteliklerini kaybettikleri tespit edilirse tescilleri iptal edilir.

Uluslararası müsabakalara katılan sporcular ile diğer görevliler müsabaka süresince özel sigorta sistemine göre sigortalanır ve sigorta primleri ilgili spor federasyonunca ödenir.

Spor müşavirliği ve ödüllendirme

Madde 7- Olimpiyat şampiyonluğu veya olimpiik spor dallarından birinde ülkeler kategorisinde birden fazla Dünya şampiyonluğu kazanan 30 yaşını doldurmuş sporcular, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (2), (3) ve (6) numaralı alt bentlerindeki şartlar hariç diğer şartları taşımak kaydı ile Bakanın teklifi Başbakanın onayı ile spor müşaviri olarak atanabilir. Spor müşavirleri aylık ve özlük hakları bakımından bakanlık müşavirleri hakkında uygulanan hükümlere tabidir.

Ulusal ve uluslararası gençlik ve spor hizmet ve faaliyetlerinde başarılı olanlara verilecek ödüller ile sporcular ve idarecilerin işledikleri fiiller nedeniyle verilecek cezalar yönetmeliklerle düzenlenir.

Uluslararası spor müsabakalarında alınan başarılar sonucu özerk spor federasyonlarınca verilecek ödüllerin miktarı ve veriliş şekli Konseyce belirlenir.

Tesisler

Madde 8 – Genel Müdürlük; hizmet ve faaliyet alanına giren gençlik ve spor branşları ile ilgili tesisleri yapmak, yaptırmak, yapılmasına katkıda bulunmak, bakım ve onarımlarını sağlamak, işletmek, işlettirmek, irtifak hakkı tesis etmek ve projelendirmek yetkisini haizdir.

Spor faaliyetleriyle ilgili tesis yapacak eğitim ve öğretim kurumları, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler, belediyeler ile kulüpler tesis projelerinin gençlik spor standardına uygunluğunu Genel Müdürlüğe onaylatmak zorundadır. Genel Müdürlükçe onaylanmayan projelere inşaat izni verilemez. Bu hükme uymayanlar ile izni veren belediyeden inşaat maliyet bedelinin yüzde yirmisi oranında idari para cezası alınır.

Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsisli taşınmazlar ile mülkiyeti il özel idarelerine ve belediyelere ait gayrimenkuller hariç, mülkiyeti Hazineye, kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar üzerine yapılan spor tesisleri ile bu tesislerin arsaları, tesisi yapan spor kulübüne kullandırılmak üzere Genel Müdürlükçe bedelsiz olarak devredilir. Tesislerin ve arsaların spor kulüplerine kullandırılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

500 kişiden fazla işçi veya memur çalıştıran kamu kurum ve kuruluşları, il özel idareleri, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişiler yönetmelikle belirtilen büyüklükte spor tesisi yapmak zorundadır. Tesis yapmak için uygun arsa bulunamaması durumunda kişi ve kuruluşlar Genel Müdürlükçe belirlenen yerdeki arsa üzerine tesis yapabilir. Bu yükümlülüklerini yerine getirmeyen kişi ve kuruluşlar çalıştırdıkları her işçi ve memur için o yıl uygulanan asgari ücretin 1/3'ü oranındaki maktu meblağı Genel Müdürlüğe ödemek zorundadır. Ödenecek meblağ tesis maliyetinden fazla olamaz.

Belediyeler, şehir planlarını hazırlarken, spor tesislerine tahsis edecekleri yerlerin tespitinde, Genel Müdürlüğün görüş ve teklifini esas alır.

Nazım imar planlarında, Genel Müdürlüğün muvafakatı olmaksızın spor tesisleri ile ilgili kısımlar üzerinde değişiklik yapılamaz.

Tesislerin işletilmesi, işlettirilmesi ve tahsisiyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Spor Toto Teşkilat Müdürlüğü

Madde 9- Spor müsabakaları ile ilgili müşterek bahis düzenleme hak ve yetkisi Genel Müdürlüğe aittir. Genel Müdürlük bu yetkisini Teşkilat marifetiyle kullanır. Teşkilatın Yönetim Kurulu beş üyeden oluşur. Teşkilat Müdürü Yönetim Kurulunun başkanı ve tabii üyesidir. Teşkilat Müdürü ve diğer dört üye Genel Müdürün teklifi üzerine Bakanın onayıyla iki yıl için atanır.

Teşkilatta; 1475 sayılı İş Kanunu ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre personel çalıştırılır. Yönetim Kurulu üyelerinin ve 506 sayılı Kanuna göre özel sözleşme ile çalıştırılan yönetim kademesi personelinin ücretleri Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Bakanın onayı ile belirlenir. 1475 sayılı Kanuna göre çalıştırılan diğer personelin ücretleri ise 1475 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit edilir. Teşkilatta çalıştırılacakların adedi, niteliği ve kadroları Genel Müdürlüğün talebi ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Teşkilatın; görev, yetki, sorumluluk, personel, futholda müşterek bahis oyunları uygulaması, hasılat dağıtımı, muhasebe, isim hakları, ihale, satın alma, ayniyat, demirbaş, matbaa kuruluşu ve çalıştırılması ile ilgili usul ve esaslar yönetmeliklerle düzenlenir.

Haftalık müşterek bahis hasılatının brütünden katma değer vergisi, idari masraflar, iştirakçi ikramiyeleri, Genel Müdürlüğün hissesi ve kulüp isim hakları çıkarıldıktan sonra kalan meblağ diğer kanunlarda gösterilen oranlar dahilinde hak sahiplerine ödenir.

Bir yıl içinde hak sahiplerince alınmayan ikramiyeler Teşkilata irat kaydedilir. İzinsiz müşterek bahis tertip edenler ile bunlara ait biletleri satanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Teşkilat harcamaları Genel Müdürlük ve Sayıştayın denetimine tabi olup, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 1050 sayılı Muhasebeci Umumiye Kanununa tabi değildir.

Spor federasyonları

Madde 10- Federasyonlara, Konseyin kararıyla idari ve/veya mali yönden özerklik verilebilir. Federasyonlar idari ve/veya mali yönden özerk olmaları halinde; genel kurul, yönetim kurulu ve bağlı oldukları uluslararası federasyonların belirlediği teknik, idari ve yan

kurulları fahri üyelerden oluşturmak zorundadır. Federasyon genel kurulu 4 yılda bir toplanır. Toplantıda Genel Müdürlüğü temsilen gözetim görevini yerine getirmek üzere bir memur görevlendirilir. Federasyon genel sekreteri Genel Müdürlük personeli arasından atanır.

Federasyon başkanları seçimle veya atamayla göreve gelirler. Bu görevler fahridir. Hangi federasyon başkanlarının atamayla göreve gelecekleri Konsey tarafından belirlenir.

Federasyon başkanlıkları dışında kalan fahri görevlendirmeler; merkezde Genel Müdür, il ve ilçelerdeki federasyon temsilcilikleri federasyon başkanı, diğer görevlendirmeler ise il müdürü tarafından yapılır.

Genel Müdürlüğün bünyesinde; Genel Müdürlük Ceza Kurulu, her federasyonda ise federasyon ceza kurulu kurulur. Genel Müdürlük Ceza Kurulu üçü hukukçu olmak üzere beş üyeden, federasyon ceza kurulu biri hukukçu olmak üzere üç üyeden oluşur.

Genel Müdürlük Ceza Kurulu; doğrudan Genel Müdür tarafından intikal ettirilen konular ile federasyon başkanları hakkındaki konulara bakmaya yetkilidir. Federasyon ceza kurulu kararlarına karşı itiraz merci Genel Müdürlük Ceza Kurulu olup, Genel Müdürlük Ceza Kurulunun kararları kesindir.

Federasyonların iş ve işlemleri Genel Müdürlüğün gözetim ve denetimine tabi olup, federasyon başkanlarının seçimi veya atama şekli, görevden alınmaları, federasyonlar bünyesinde oluşturulacak kurulların teşkili, üyelerin nitelikleri, görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle düzenlenir.

Federasyonun özerkliği halinde faaliyetleriyle ilgili olarak elde edilen naklen yayın, sponsor, tescil, vize, transfer, itiraz, ceza, basılı evrak, reklam gelirleri ile Genel Müdürlükçe yapılacak yardımlar ve diğer gelirler Konseyin kararı ile ilgili federasyona aktarılabilir.

Federasyonlara genel bütçeden gerektiğinde aktarılacak ödenekler dışındaki gelirlerin toplanması ve harcanmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.

Yurt içi ve yurt dışı gençlik ve spor faaliyetleri, bunların hazırlık çalışmalarına katılacak sporcu, hakem, antrenör, monitör, genç, gençlik lideri ve diğer görevliler bağlı oldukları kurumlarınca hazırlık başlangıcından faaliyetin sonuna kadar izinli sayılırlar. Bunların özlük hakları kurumlarınca saklı tutulur. Sporcu öğrencilerin bu süreleri devamsızlık süresinin hesabında dikkate alınmaz.

Anlaşmazlıkların çözümü

Madde 11 – Genel Müdürlük ile gerçek ve tüzel kişiler arasında çıkacak ihtilafların sulh yoluyla çözümü veya açılmış dava ve icra takiplerinin devamında fayda görülmeyenlerin takibinden vazgeçilmesi;

- a)50.000.000.000. liraya kadar olanlar Genel Müdürün,
- b)50.000.000.000. liradan fazla olanlar Genel Müdürün teklifi ve Bakanın,

onayıyla halledilebilir.

Dava ve/veya icra takiplerinin açılması ile mahkemelerce verilen kararlara karşı üst merciiere başvurmadan vazgeçme yetkisi Genel Müdüre, üst merciierce verilen kararlara karşı tashih-i karar yoluna gidilmesinden vazgeçme yetkisi ise 1.Hukuk Müşavirine aittir.

Birinci fıkrada yer alan limitler her yıl bütçe kanunu ile belirlenir. Genel Müdürlük hukuk müşavirleri ile merkez ve taşrada görevli avukatlar ve hukuk müşavirliği memurları mahkeme ve icra dairelerinde takdir olunan vekalet ücretinden 2/2/1929 tarihli ve 1389 sayılı Kanun hükümlerine göre faydalanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Son Hükümler

Madde 12- a) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 6- İllerde spor il müdürlüğü, ilçelerde spor ilçe müdürlüğü kurulur. Hizmetlerin yürütülmesinde ilçe müdürü il müdürüne, il müdürü ise Genel Müdüre karşı birinci derecede sorumludur.

Genel Müdürlük, gelirlerinden her yıl belirlenecek belli bir oranı il ve ilçe bütçeleri için il müdürlüklerine aktarabilir. İl bütçeleri bu esaslar göz önünde bulundurularak hazırlanır. İl ve ilçe bütçeleri Genel Müdürlük onayı ile yürürlüğe girer. İl ve ilçelerde ilçe müdürü il müdürüdür."

b) 3289 sayılı Kanununun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 14- Spor Genel Müdürlüğünün gelirleri şunlardır;

- a) Genel Bütçeden ayrılacak ödenek,
  - b) Milli, temsili müsabakalar ile futbol dahil her türlü spor müsabakalarının gayri safi hasılatlarından alınacak yüzde onbeş pay,
  - c) Spor faaliyetleriyle ilgili her türlü reklam ve yayın haklarından elde edilen gayri safi hasılat üzerinden alınacak yüzde onbeş pay,
  - d) İşletme ve kira gelirleri,
  - e) Belediyeler ve il özel idarelerinin yıllık bütçelerinden alınacak yüzde bir pay,
  - f) Gayrimenkul satışları ile irtifak hakkı bedelleri,
  - g) Milli Piyango İdaresi tarafından düzenlenen şans oyunlarından her ay elde edilen gayri safi hasılatın yüzde biri,
  - h) Spor Toto'dan alınacak hisseler,
  - ı) Sponsorlardan elde edilecek gelirler,
  - j) Kayıt, tescil, vize, transfer, itiraz ve ceza gelirleri,
  - k) Basılı evrak gelirleri,
  - l) Muhtelif fonlardan verilecek hisseler,
  - m) Özel ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak özel beden eğitimi ve spor tesislerinden alınacak pay,
  - n) Her türlü bağış ve yardımlar ile diğer gelirler.
- (g) bendinde belirtilen gelirler ilgili idarece, tahsilatı takip eden ayın ilk haftası içinde Spor Genel Müdürlüğü hesabına yatırılır.

(f), (g), (ı) ve (m) bentlerinde belirtilen gelirler, ilgili saymanlıkça bütçeye bir yandan özel gelir kaydedilir, kayıt olunan bu tutarlar diğer yandan spor hizmet ve faaliyetleri ile yatırımlarda kullanılmak üzere mevcut veya yeniden açılacak tertiplere Maliye Bakanlığınca özel ödenek kaydedilir.

Bu ödeneklerden yılı içinde harcanmayan tutarlar, ertesi yıl bütçesine gelir ve ödenek kaydedilir.

Belediyeler ve il özel idareleri bir sene evvelki gelir toplamlarının ayrı ayrı yüzde birini gençlik ve spor faaliyetleri için kullanılmak üzere takip eden yılın ilk altı ayı içerisinde mahallin spor il müdürlüğü bütçesine aktarılır."

c) 3289 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesinde yer alan "Genel Müdür yardımcısı" ibaresinden sonra gelmek üzere "Teftiş Kurulu Başkanı, 1.Hukuk Müşaviri, Spor Kontrolörleri Kurulu Başkanı, " ibareleri eklenmiştir.

d) 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü maddesinin (A) bendinin üçüncü paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Büyükşehir, il ve ilçe belediye başkanlarına, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkan ve Yönetim Kurulu üyelerine, Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki spor federasyonu başkanlarına, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanına, uluslararası spor federasyonlarının yönetim kurulunda görev alanlara, görevleri süresince olimpiyat veya olimpik branşlarda büyükler dünya şampiyonlarına ise ömür boyu hususi damgalı pasaport verilir."

e) 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 ncı maddesi ile 3/6/1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesine aşağıdaki (9) numaralı bent eklenmiştir.

"9) Sponsorların ulusal veya uluslararası resmi spor organizasyonları ile Konseyce uygun görülen spor tesisleri için yapacakları her türlü ayni ve nakdi harcamalar (bu harcamalar Spor Genel Müdürlüğüne uygun görüşü ile Maliye Bakanlığınca düzenlenecek uygunluk belgesine göre gider olarak gösterilir)." ✓

f) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez teşkilatında ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilmiş ve (2) sayılı listelerdeki kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin ilgili bölümüne "Spor Genel Müdürlüğü" olarak eklenmiştir.

g) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasına "Devlet sanatçıların" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve spor müşavirlerinin" ibaresi eklenmiştir.

h) 17/6/1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda yer alan "spordan sorumlu Devlet Bakanının" ile "spordan sorumlu Devlet Bakanlığının" ibareleri "Spor Yüksek Konseyinin" olarak değiştirilmiştir.

ı) 3813 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Ek Madde 1- Uluslararası futbol müsabakalarında elde edilecek başarılarından dolayı kulüpler, sporcular, teknik direktör ve antrenörlere verilecek ödüller Türkiye Futbol Federasyonu bütçesinden karşılanır."

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

Madde 13 – a) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 1, 7, 8, 9, 10, 11, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 29, 31, 33, 38.ve ek 2 nci maddeleri ile 2 nci maddesinin (e) bendi ve 13 üncü maddesinin son fıkrası,

b) 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol Müsabakalarında Müşterek Bahisler Tertibi Hakkında Kanun,

c) 6/10/1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 57 nci maddesi, yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün sahip bulunduğu menkul ve gayrimenkul mal ve hakları ile alacak ve borçları ve muhtelif mevzuatla Genel Müdürlüğe verilen görev, yetki, sorumluluk, hak ve muafiyetler Spor Genel Müdürlüğüne intikal eder.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün kadroları ve istihdam edilen personeli, mevcut statü ve hakları ile birlikte Spor Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Mevcut personel hiçbir işleme tabi olmaksızın yeni kadrolarına atanmış sayılır.

Geçici Madde 2- 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun ismi "Spor Genel Müdürlüğü Kanunu" ve 3289 sayılı Kanunda geçen "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü" ibareleri "Spor Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir.

3289 sayılı Kanunda ve diğer kanunlarda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne yapılan atıflar Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış sayılır.

Geçici Madde 3- Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler Genel Müdürlükçe iki yıl içerisinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Geçici Madde 4- Bu Kanunun yayımından önce tescilleri yapılan gençlik ve/veya spor kulüpleri Genel Müdürlükçe yayımlanacak yönetmelik hükümlerine göre 2 yıl içerisinde tescillerini yeniden yapmak zorundadır.

(1) SAYILI LİSTE

İRUMU : GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ŞKİLATI : MERKEZ

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

<u>SİFİ</u>	<u>UNVANI</u>	<u>DERECESİ</u>	<u>ADEDİ</u>
H	APK UZMANI	1	5
	SPORTİF EĞİTİM UZMANI	1	2
	SPORTİF EĞİTİM UZMANI	2	1
	SPORTİF EĞİTİM UZMANI	3	1
	SPORTİF EĞİTİM UZMANI	7	1
	ŞEF	4	2
	ŞEF	5	3
	MEMUR	5	1
	MEMUR	6	6
	MEMUR	7	2
	MEMUR	10	1
	DAKTİLOGRAF	5	3
	DAKTİLOGRAF	8	1
	DAKTİLOGRAF	10	1
	HİZMETLİ	5	7
	HİZMETLİ	6	2
	HİZMETLİ	8	1

		TOPLAM :	40

(2) SAYILI LİSTE

İRUMU : SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ŞKİLATI : MERKEZ

İHDASI UYGUN GÖRÜLEN KADROLARIN

<u>SİFİ</u>	<u>UNVANI</u>	<u>KADRO DERECESİ</u>	<u>SERBEST KADRO ADEDİ</u>	<u>TUTULAN KADRO ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
H	SPOR MÜŞAVİRİ	1	40	----	40
I	SPORTİF EĞİTİM UZMANI	7	100	----	100

				TOPLAM	140

(2) SAYILI LİSTE

RUMU : SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ŞKİLATI : TAŞRA

İHDASI UYGUN GÖRÜLEN KADROLARIN

<u>İFL</u>	<u>UNVANI</u>	<u>KADRO DERECESİ</u>	<u>SERBEST KADRO ADEDİ</u>	<u>TUTULAN KADRO ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
	Sportif Eğitim Uzmanı	7	900	---	900

GENEL GEREKÇE

Her yaştaki yurttaşlarımızın fizik, moral güç ve yeteneklerini geliştiren beden eğitimini Ülke geneline yaygınlaştırmak, sporun bir yaşam biçimi olarak benimsenmesini sağlamak ve gençlerimizin serbest zamanlarını Ülke yararları doğrultusunda değerlendirmelerine ilişkin hizmetleri yürütmek amacıyla 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Kanun kapsamında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

1980'li yıllardan sonra dünya genelinde ve Ülkemizde çok hızlı bir değişim sürecinin yaşandığı, sektörel dengelerin yeniden oluştuğu ve bu bağlamda kurumların kendilerini yeniden yapılandırma ihtiyacı içine girdikleri bilinmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 14 sene önce hazırlanmış gençlik ve sporla ilgili mevzuatın ve bu mevzuat ışığında oluşturulan teşkilat yapısının günün ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak kaldığı gözlenmektedir.

Anayasamızın 58 inci maddesinde, "Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirler alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır." denilmektedir.

Ayrıca, 59 uncu maddede ise "Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur." hükmü yer almaktadır.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün mevcut mevzuatı, teşkilat yapısı gözden geçirilmiş ve yapılması gereken değişiklikler tespit edilmiştir. Bu değişiklikleri şu şekilde özetlemek mümkündür.

1) Gençlik ve spor sektörünün hedef, ilke ve politikalarının belirlenmesini ve verilecek hizmetlerin etkin ve süratli bir şekilde yürütülmesini temin etmek amacıyla Başbakanın veya Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın başkanlığında üst düzey bürokrat ve sivil toplum temsilcilerinden oluşan bir Spor Yüksek Konseyinin ihdas edilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

2) Günümüzde spor sektörünün en önemli darboğazı sporun finansmanıdır. Bütçe imkanlarıyla spor yaptırılması ve federasyon faaliyetlerinin bütçe ödenekleriyle finanse edilmesi, soğuk savaş döneminin kapalı ekonomilerine has ve bugün onlar tarafından dahi terkedilmiş bir yaklaşımdır. Bu çerçevede, spora kaynak yaratabilecek "sponsorluk" faaliyetinin yasal zemine oturtulması ertelenemeyecek bir hedef olarak ortaya çıkmaktadır.

3) Spor federasyonlarının, diğer ülkelerde olduğu gibi tedricen idari ve mali açıdan özerk hale getirilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, federasyon faaliyetleri verimli ve süratli bir şekilde organize edilebilecek ve bu suretle spor faaliyetlerinin daha geniş kitlelere ulaştırılması sağlanacaktır.

4) Sporun ana eksenini teşkil eden kulüplerimiz halen Dernekler Kanununa bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Uygulamada çeşitli aksamalara sebebiyet veren bu durumun değiştirilerek kulüplerimizin şirketleşmesine de olanak sağlayacak çağdaş bir düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

5) Spor tesislerinin ülke geneline dengeli dağılımının sağlanması ve spor yatırımlarına belli bir standardizasyon getirilmesi amacıyla Genel Müdürlüğe, projelerin gençlik spor standardına uygunluğunu onaylama yetkisinin verilmesi hedeflenmiştir.

6) Sporun bir ülkenin tanıtımına yaptığı katkı izahtan varestedir. Özellikle uluslararası platformlarda elde edilen başarıların, Ülkemizin Dünyaya entegrasyonu açısından çok önemli olduğu açıktır. Bu çerçevede, uluslararası yarışmalarda üstün başarı kazanan sporcu, antrenör, teknik adam ve kulüplerin diğer ülkelerde olduğu üzere ödüllendirilmesinin yasal bir zemine oturtulması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen gerekçeler ışığında bu Kanun hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1-Madde ile; Kanunun amacı ülke genelinde her yaştaki vatandaşın spor yapmasını sağlayıcı hizmet ve çalışmaları yapmak, gençlik ve spor faaliyetlerinin süratli, etkili, verimli, ekonomik, ulusal ve uluslararası kurallara uygun bir şekilde yürütmek, amacıyla Spor Yüksek Konseyinin oluşturulması, Başbakanlığa bağlı tüzel kişiliği haiz Spor Genel Müdürlüğünün kurulması, Spor Yüksek Konseyi, Spor Genel Müdürlüğü, federasyon başkanlıkları ve spor kulüplerinin yapılanması, görev ve yetkilerini belirlemek olarak düzenlenmiştir.

Madde 2- Madde ile; Kanunda geçen bazı tanımların açıklaması yapılmıştır.

Madde 3-Madde ile; Spor Yüksek Konseyinin Başbakan veya Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın başkanlığında 2 ayda bir olağan, Başkanın gerekli gördüğü hallerde olağanüstü toplanabileceği; toplantının en az on üyenin katılımı ile yapılacağı, karar yeter sayısının toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu olduğu, üyelerin kendilerini ilgilendiren konularda toplantıya katılamayacakları, her toplantı için Konsey üyelerine huzur hakkı ödeneceği, Konseyin; Yükseköğretim Kurulu Başkanı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, Genel Kurmay 2 nci Başkanı veya temsilcisi, Spor Genel Müdürü, üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksek okulu bölüm başkanlarının kendi aralarından seçecekleri iki üye, yükseköğrenim görmüş olmaları kaydıyla Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı, Futbol Federasyonu Başkanı, federasyon başkanlarının kendi aralarından seçecekleri üç üye, Başbakan tarafından sporda bilgi ve deneyimi olan kişiler arasından seçilecek iki üyeden oluşması öngörülmektedir.

Madde 4- Madde ile; Konseyin görevleri sayılmıştır. Gençlik ve sporla ilgili ilke ve politikaları belirlemek, mali, idari veya hukuki konularda hazırlanacak mevzuatı değerlendirmek, nihai karar almak, alınan kararları uygulamak, spor federasyonlarının kurulması, çalışması, birleştirilmesi, özerkliği, faaliyetlerine son verilmesi, tesislerin ülke genelinde dağılması ile ilgili plan ve programları belirlemek, genel bütçe dengeleri içerisinde Genel Müdürlüğün ödenek dağılımını yapmak, gençlik ve spor alanında geçici olarak görev alacak personelin ücretlerinin tespiti için teklif hazırlamak, kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ilkelerini tespit etmek, idari, teknik ve bilimsel kurulların kurulmasına karar vermek, Genel Müdür ve Genel Müdür yardımcısı kadrolarına atanacakları tespit ederek atanmak üzere Başbakanlık Makamına sunmak görevlerinin Spor Yüksek Konseyince yerine getirileceği belirtilmiştir.

Madde 5- Madde ile; Genel Müdürlüğün gençlik ve spor hizmet ve faaliyetlerini desteklemek amacıyla özel ve tüzel kişilerin sponsorluk yapabilecekleri, ulusal veya uluslararası resmi organizasyonlar ile Konsey tarafından yapımı veya bakımı uygun görülen spor tesislerinin de sponsorlarca yapılabileceği, sponsorlar tarafından yapılacak harcamaların Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununa göre gider olarak yazılabileceği, sponsorlukla ilgili usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği hükmü getirilmiştir.

Madde 6- Madde ile; bir veya birden fazla spor dalında faaliyette bulunmak üzere gerçek ve tüzel kişiler, kamu kurum ve kuruluşları ile her seviyedeki eğitim ve öğretim kurumlarının gençlik ve/veya spor kulübü kurabilecekleri, gençlik ve/veya spor kulüplerinin Genel Müdürlüğe tescil ile tüzel kişilik kazanacakları, Genel Müdürlüğe tescil olmayan gençlik ve/veya spor kulüplerinin ulusal veya uluslararası organizasyonlara katılamayacakları, gençlik ve/veya spor kulüplerinin federasyon, konfederasyon veya birlik şeklinde bir araya

gelebilecekleri, bu amaçlarla kurulan gençlik ve/veya spor kulüplerinin idari, mali veya sportif açıdan denetimlerinin Genel Müdürlük tarafından yapılacağı, Konseyin kararı ile kulüplere aynı ve/veya nakdi yardımda bulunabileceği, gençlik ve/veya spor kulüplerinin kuruluşu, tescili, çalışma esas ve usulleri, gelirleri, işletme kurabilmeleri, yönetim yapısı, renkleri ve mali hükümler ile genel kurullarının teşkiline ilişkin esasların yönetmeliklerle düzenleneceği, uluslararası müsabakalara katılan sporcu ve diğer görevlilerin özel sigorta sistemine göre sigortalanabilecekleri ve sigorta primlerinin ilgili federasyon tarafından ödenmesi esası getirilmiştir.

Madde 7- Madde ile; Olimpiyat şampiyonu veya olimpik spor dallarının birinde büyükler kategorisinde birden fazla dünya şampiyonu olan sporcuların 30 yaşını doldurmaları ve Kanunda belirtilen diğer şartları taşımaları kaydıyla spor müşaviri olarak çalıştırılabilecekleri öngörülmüş, sporcu ve idarecilere verilecek cezalar ile ulusal veya uluslararası müsabakalarda derece alan sporcu, teknik direktör veya çalıştırıcılarına verilecek ödüllerin miktarının yönetmeliklerle düzenleneceği esası getirilmiştir. Ayrıca; özerk spor federasyonlarınca uluslararası spor müsabakalarında alınan başarılar dolayısıyla verilecek ödüllerin miktarı ile ödeme şeklinin belirlenmesinde Konseye yetki verilmiştir.

Madde 8- Madde ile; Genel Müdürlük hizmet ve faaliyet alanına giren gençlik ve spor branşları ile ilgili tesisleri yapmak, yaptırmak, yapılmasına katkıda bulunmak, bakım ve onarımlarını sağlamak, işletmek, üçüncü kişilere işlettirmek, irtifak hakkı tesis etmek ve projelendirmek yetkisi Genel Müdürlüğe verilmiş, gençlik ve spor tesisi yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerin tesis projelerinin gençlik spor standardına uygunluğunu Genel Müdürlüğe onaylatmak esası getirilerek spor tesislerinde standarda gidilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca; Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsisli taşınmazlar ile mülkiyeti il özel idarelerine ve belediyelere ait taşınmazlar hariç olmak üzere; diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar üzerine kulüpler tarafından yapılan spor amaçlı tesislerin, tesisi yapan kulüp tarafından kullanılmak üzere, Genel Müdürlüğe bedelsiz olarak tahsis edilerek spor tesislerinin tek bir kuruluş tasarrufunda bulunması sağlanmıştır.

500 kişiden fazla işçi veya memur çalıştıran kamu kurum ve kuruluşlarına spor tesisi yapma zorunluluğu getirilmiş, yeteri kadar arsa bulamayanlara Genel Müdürlüğün uygun göreceği yerlere tesis yapma imkanı getirilmiştir.

Belediyelerin şehir planlarını hazırlarken, spor tesislerine tahsis edecekleri yerlerin tespitinde Genel Müdürlüğün görüş ve teklifini esas alacağı öngörülmüştür.

Madde 9- Madde ile; her türlü spor müsabakaları ile ilgili müşterek bahis düzenleme hak ve yetkisinin Genel Müdürlüğe ait olduğu, Genel Müdürlüğün, bu yetkisini bağlı birimi olan Spor Toto Teşkilat Müdürlüğü marifetiyle kullanacağı, Teşkilat Müdürlüğü Yönetim Kurulunun 5 üyeden oluşacağı, Yönetim Kurulu üyelerinin iki yıl görev yapmak üzere Genel Müdürün teklifi Bakanın onayıyla atanacakları, Teşkilatta 1475 ve 506 sayılı kanunlara göre personel çalıştırılacağı, 506 sayılı Kanuna göre çalıştırılacak personelin ücretinin Maliye Bakanlığının görüşü ve Bakanın onayı ile diğer personelin ücreti ise toplu iş sözleşmesi hükümlerine göre tespit edileceği açıklanmıştır.

Ayrıca; Teşkilatın her türlü harcamalarının Genel Müdürlük ve Sayıştayın denetimine tabi olduğu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununa tabi olmadığı, Teşkilatın; görev, yetki, sorumluluk, personel, futbolda müşterek bahis oyunları

uygulaması, hasılat dağıtımı, muhasebe, isim hakları, ihale, satınalma, ayniyet, demirbaş ve matbaa ile ilgili her türlü iş ve işlemlerin yönetmeliklerle düzenleneceği belirlenmiştir.

Madde 10- Madde ile; Genel Müdürlük ana hizmet birimlerinden olan federasyon başkanlıklarının Konseyin kararı ile idari ve/veya mali yönden özerk bir şekilde yapılanmaları amaçlanmıştır; böylece federasyonların uluslararası federasyonlar gibi yapılanmalarına olanak sağlanmıştır. Federasyonların özerk olmaları halinde fahri üyelere oluşturulmak üzere genel kurul, yönetim kurulu ve bağlı oldukları ulusal ve uluslararası federasyonların öngördüğü idari, teknik ve yan kurullarını oluşturmak zorunluluğu getirilmiştir; federasyon genel sekreterinin Genel Müdürlük personeli arasından atanması, Genel Kurulun 4 yılda bir yapılması öngörülmüştür.

Ayrıca; Federasyonların her türlü iş ve işlemlerinin Genel Müdürlüğün gözetim ve denetimine tabi olduğu, özerklik halinde, faaliyetleriyle ilgili olarak oluşacak naklen yayın, sponsorluk gelirleri, tescil, vize, transfer, itiraz, ceza, basılı evrak, reklam gelirleriyle Genel Müdürlükçe yapılacak yardım ve diğer gelirler ve faaliyet alanlarıyla ilgili tesislerin, Konseyin kararı ile federasyona devredilmesi amaçlanmıştır. Federasyon başkanlarının seçim veya atama ile göreve gelmeleri, görevden alınmaları, kurulların teşkili, atanacak kişilerin niteliği ve federasyonların her türlü iş ve işlemlerine ilişkin hususların yönetmeliklerle düzenlenmesi amaçlanmıştır, federasyon faaliyetlerine katılanların kurumlarınca izinli sayılmaları öngörülmüştür.

Madde 11- Madde ile; Genel Müdürlük ile gerçek ve tüzel kişiler arasında çıkan ihtilafların nasıl çözümleneceği hükme bağlanmıştır.

Madde 12- Madde ile; Bu Kanunla getirilen düzenlemelere paralel olarak 3289 sayılı Kanunun bazı maddeleri değiştirilerek günün koşullarına uygun hale getirilmiştir.

Ayrıca; bu Kanun ile paralellik sağlamak üzere 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 inci maddesi ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesine birer bent eklenmiş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59 uncu maddesine " ve spor müşavirlerinin" ibaresi eklenmiş, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanundaki "spordan sorumlu Devlet Bakanının" ve "Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığının" ibarelerinin "Spor Yüksek Konseyinin" olarak değiştirilerek, Futbol Federasyonunun her türlü iş ve işlemlerinin Konseyin denetimine tabi olduğu ilkesi getirilmiştir.

Madde 13- Madde ile; uygulama imkanı kalmayan Kanun veya maddelerin yürürlükten kaldırılması hükme bağlanmıştır.

Geçici Madde 1- Madde ile; intikal hükümleri düzenlenmiştir.

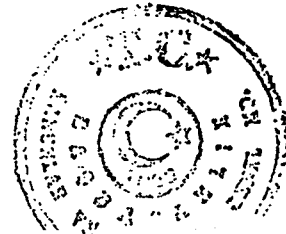
Geçici Madde 2- Madde ile; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun adının "Spor Genel Müdürlüğü Kanunu" olarak ve 3289 sayılı Kanun ile diğer Kanunlarda geçen "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü" ibarelerinin "Spor Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmesi hükme bağlanmıştır.

Geçici Madde 3- Madde ile; çıkarılması öngörülen yönetmeliklerin, yürürlüğe giriş tarihleri düzenlenmiştir.

Geçici Madde 4- Madde ile; daha önce tescilleri yapılan kulüplerin 2 yıl içerisinde yeniden tescil yaptırma zorunluluğu düzenlenmiştir.

Madde 14- Yürürlük maddesidir.

Madde 15- Yürütme maddesidir.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : T. Osman MUTLU

Doğum Yeri : Ankara

Doğum Yılı : 1973

Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1988 – 1991 : Ankara Yahya Kemal Beyatlı Lisesi

Lisans 1992 – 1997 : Kayseri Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Y. O.

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

1995 : Step – Aerobik ve Yüzme Antrenörü

1996 : Uluslar arası Gençlik Animatörü

1997 : Muğla Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Tenis Antrenörü

1998 : Badminton Antrenörü ve Spor Masörü

1999 : Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırma Görevlisi

2000 : Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Y.O. Araştırma Görevlisi